

2021-2027

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ
COMUNA GHEORGHE DOJA

Asociația Microregiunea
Valea Nirajului

2020

Cuprins

INTRODUCERE	3
Încadrare în planului strategic local în sistemul de planificare al Uniunii Europene.....	4
Contextul general al dezvoltării comunităților rurale și fondurile europene: Strategia Europa 2030	5
Politica de coeziune	7
Fondul European pentru Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune.....	8
CET/Interreg.....	9
Mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative în contextul transfrontalier	10
Bugetul	10
A. Concentrare pe investiții de prioritate, unde Uniunea este capabilă să aducă sprijin:.....	11
B. Politică de coeziune pentru toate regiunile și o abordare mai adaptată a dezvoltării regionale: 11	
C. Mai puține, mai clare, mai scurte reguli, precum și un cadru mai flexibil	12
D. Consolidarea legăturii cu semestrul european pentru îmbunătățirea mediului investițional în Europa	12
Acordul de Parteneriat al Comisiei Europene	12
”Obiective prin Politici” :.....	12
Arhitectura programelor operaționale	13
Cadru Politicii de Dezvoltare Teritorială.....	18
CAPITOLUL I.....	22
PREZENTAREA TERITORIULUI,.....	22
ANALIZA DIAGNOSTIC	22
I.1. Prezentarea geografică și fizică, scurt istoric.....	23
I.1.1. Prezentarea principalelor caracteristici geografice (amplasament, relief, altitudine)	23
I.1.2 Demografie, populație	33
I.1.3 Patrimoniul de mediu	39
I.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural	42
I.2 Economia locală	51
I.2.1 Repartizarea populației active	51
I.2.2. Agricultură.....	52
I.2.3 Industrie – IMM – Micro-întreprinderi, comerț.....	56
I.2.4 Turism	59
I.3. Servicii pentru populație și infrastructuri medico-sociale	59
I.4. Activități sociale și instituții locale	60
I.5. Bilanțul politicilor întreprinse în teritoriu	66

CAPITOLUL II.....	68
ANALIZA SWOT.....	68
CAPITOLUL III.....	76
STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI GHEORGHE DOJA.....	76
III.1 Viziune, misiune, obiective strategice	79
III.3. Analiza efectelor sociale, economice și cele asupra mediului.....	91
III.4 Portofoliul de proiecte	94

INTRODUCERE

Strategia de dezvoltare locală a comunei Gheorghe Doja stabilește o imagine clară a obiectivelor strategice pentru perioada 2021-2027. Acest document este un instrument de lucru care permite focalizarea și ajustarea continuă a eforturilor administrației publice locale în vederea creșterii gradului de bunăstare, a nivelului de trai al comunității locale. Este un instrument util, care permite identificarea nevoilor de dezvoltare, a potențialului de dezvoltare a comunei, permite utilizarea eficientă a resurselor și identificarea unor soluții pentru rezolvarea problemelor existente. Prin acest document va fi posibilă atragerea unor fonduri din surse rambursabile și/sau nerambursabile.

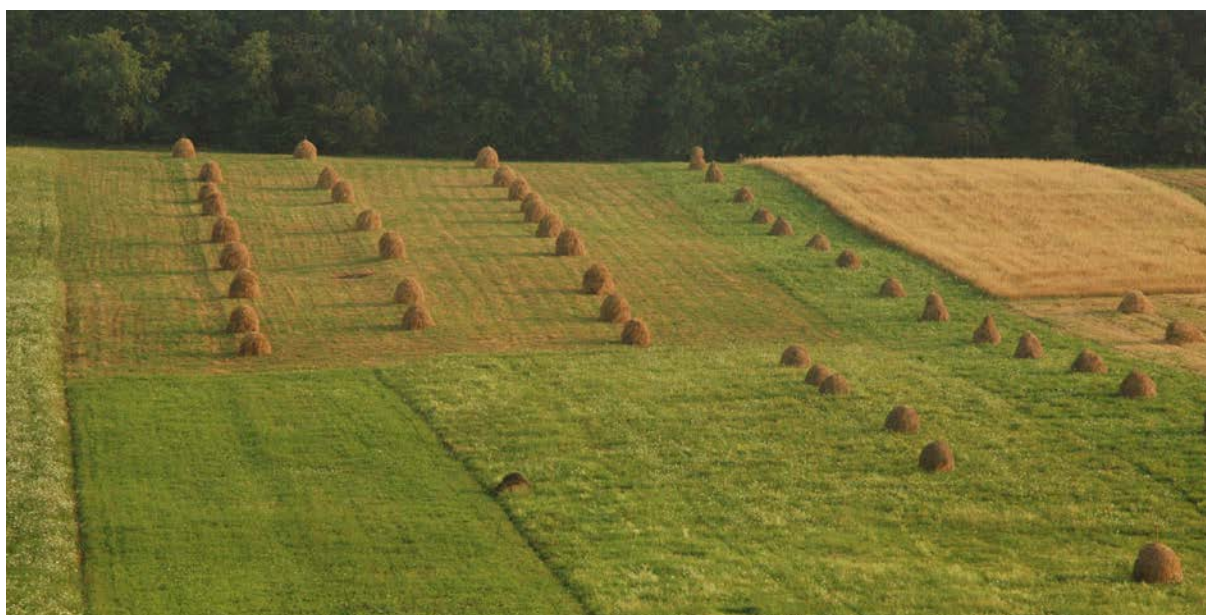
Programarea dezvoltării locale este deosebit de complexă și necesită consultarea tuturor actorilor din unitatea administrativ-teritorială a comunei, proces care permite transparența decizională. Comuna Gheorghe Doja își propune să devină un nucleu de dezvoltare durabilă prin valorificarea poziției geo-strategice și a resurselor naturale.

De abilitatea și determinarea comunității locale depinde în procesul de aplicare a acestui document atingerea obiectivului final: o comună dezvoltată, cu activități culturale bogate și atractivă pentru turiști.

În cadrul elaborării strategiei comunei Gheorghe Doja au fost realizate studii orientate spre efectuarea unui diagnostic socio-economic al localității paralel cu analiza cadrului național, regional și județean, ținând cont de orientările strategice privind politica de coeziune la nivel european și național, de prioritățile determinate de Strategia Europa 2030.

Analiza cuprinde informații privind potențialul uman, economic, natural al comunității, factorii de atractivitate a comunei din punct de vedere economic, oportunitățile și riscurile de dezvoltare, precum și percepția cetățenilor vis-à-vis de realizările și problemele cu care se confruntă comunitatea.

Strategia de dezvoltare a comunei Gheorghe Doja este rezultatul activităților derulate împreună cu membrii comunității locale. Obiectivele strategice ale comunei Gheorghe Doja pentru perioada 2021-2027 au fost definite urmărindu-se realismul în evaluarea resurselor financiare existente și a posibilităților de dezvoltare, cu urmărirea respectării principiilor dezvoltării durabile.

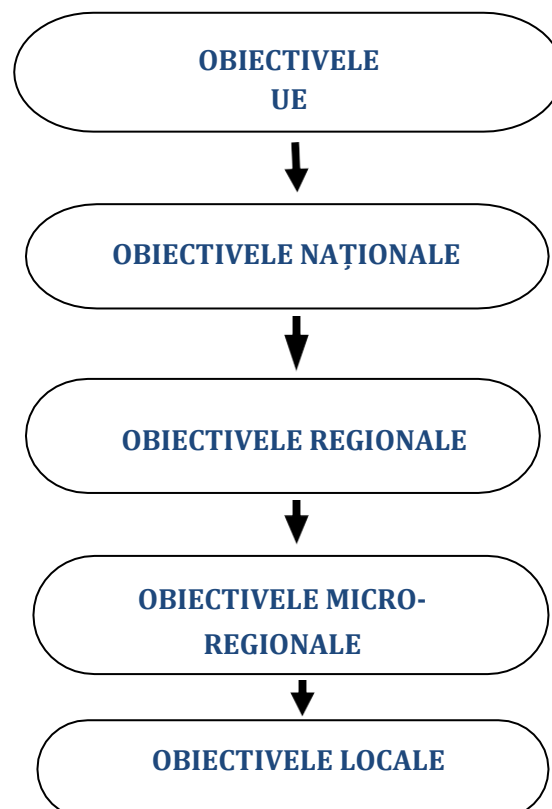

Încadrare în planului strategic local în sistemul de planificare al Uniunii Europene

Planurile strategice de dezvoltare teritorială au rolul de a legifera planificarea strategică a localităților și a unităților teritoriale mai mari (microregiune, județ, regiune, țară, Uniunea Europeană), de a stabili obiectivele globale și specifice pe termen lung ale unității în cauză, principiile și directivele necesare elaborării programelor de dezvoltare, prin urmare asigurând informațiile necesare pentru autoritățile responsabile cu dezvoltarea sectorială și regională.

Astfel se pot distinge planuri și programe strategice pe mai multe nivele teritoriale: comunitare, naționale, regionale, județene, microregionale, și chiar din diferite sectoare. Aceste nivele trebuie să fie realizate în concordanță, nivelele inferioare trebuie să se sprijine pe cele superioare și invers: nivelele superioare trebuie construite luând în considerare strategiile relevante la nivele mai scăzute. Având în vedere faptul că România este o țară membră a Uniunii Europene, aceasta se identifică cu obiectivele comunitare și, prin urmare, este obligatoriu ca municipiile, orașele și comunele din România să urmeze strategiile planificate pe nivelele superioare. Schema de mai jos prezintă modul în care diferitele nivele de planificare sunt structurate.

Fig.1. Ierarhia nivelelor de planificare

Strategia Europeană 2030 este centrată pe dezvoltare durabilă, aceasta fiind considerată ca un mecanism pentru a răspunde nevoilor generațiilor actuale fără a compromite posibilitatea generațiilor următoare de a își satisface propriile nevoi. Termenul de dezvoltare durabilă are origini bine înrădăcinate în istoria Uniunii Europene și a politicilor acesteia. De-a lungul celor 40 de ani, Europa a implementat o mulțime de norme de mediu, cu ușurință fiind considerate printre cele mai ambițioase la nivel global. De asemenea, Uniunea a aprobat și a răspândit valorile Acordului de la Paris.

Comisia Europeană lansează acum o dezbatere referitoare la dezvoltarea durabilă pe termen foarte lung, luând în considerare și reflecțiile asupra Cărții Albe publicate în 2017.

Uniunea deține capacitatea instituțională pentru a îmbunătăți competitivitatea, pentru a putea investi în dezvoltare durabilă, pentru a stimula guvernele statelor membre, precum și instituțiile și cetățenii acesteia cu scopul de a îi face un model pentru restul lumii. Punctul de reper de la care a pornit strategia Europa 2030 decurge din obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) a Organizației Națiunilor Unite, documentul de reflecție al Uniunii identificând elementele cheie pentru a face pasul către durabilitate. Acest document definește 3 scenarii care ar contribui la atingerea într-un timp cât mai scurt a ODD-urilor stabilite:

- **Scenariu 1:** *O strategie globală a UE în materie de ODD, care să orienteze toate acțiunile UE și ale statelor membre* – în acest scenariu, ODD sunt reglementate la cel mai înalt nivel politic al Uniunii, acestea devenind baza politicilor naționale, regionale și locale a fiecărui stat membru. De altfel, se va institui un proces de implementare și monitorizare a progreselor înregistrate pentru a atinge țintele în anul 2030;
- **Scenariu 2:** *Integrarea continuă de către Comisie a ODD în toate politicile relevante ale UE* – în acest scenariu ODD ar inspira procesul decizional al Comisiei, fără a exclude alte priorități politice și fără a impune statelor membre condiții care ar permite atingerea ODD în mod colectiv și la nivelul UE. Prin acest scenariu, statele membre ar avea mai multă libertate, asta incluzând și autoritățile regionale și locale;
- **Scenariu 3:** *Evidențierea relevanței acțiunilor externe, combinate cu ambițiile la nivelul intern al Uniunii Europene* - prin acest scenariu se presupune că Uniunea va fi un lider la nivel global în ceea ce privește îndeplinirea ODD. Practic, Uniunea se va angaja active în sprijinirea altor țări în numele progresului mondial, în colaborare cu alte organizații internaționale (ex: ONU)¹.

---

¹ ¹ "O Europă Sustenabilă până în 2030", https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-towards-sustainable-europe-2030_en

Uniunea Europeană se angajează în adoptarea celor 17 ODD-uri la Conferința de la Rio+20. Cele 17 obiective sunt următoarele:²

1. Fără sărăcie – prin eradicarea sărăciei sub toate formele, în orice context;
2. Zero foamete – eradicarea foametei, asigurării securității alimentare, îmbunătățirea nutriției;
3. Asigurarea unei vieți sănătoase;
4. Educație incluzivă, echitabilă și oportunități de "life-long learning" pentru toți;
5. Lupta pentru egalitatea de gen;
6. Acces la apă curată și sanitare;
7. Energie curată și la prețuri accesibile;
8. Promovarea creșterii economice sustenabile și incluzive prin muncă decentă pentru toți;
9. Industrie, inovație și infrastructură;
10. Reducerea inegalităților – atât la nivel orizontal, cât și la nivel vertical;
11. Orașe și comunități durabile;
12. Consum și producție responsabile;
13. Acțiune climatic;
14. Viața acvatică prin conservarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine;
15. Viața terestră prin protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre;
16. Pace, justiție și instituții eficiente;
17. Parteneriate pentru realizarea ODD-urilor.

În domeniul dezvoltării durabile, UE află într-o poziție avansată. Pentru a aplica obiectivele din cadrul ODD ONU, Uniunea le-a integrat în cadrul celor 10 priorități de acțiune ale Comisiei:

- locuri de muncă, creștere economică și investiții;
- piața unică digitală;
- uniune energetică și combaterea schimbărilor climatice;
- piața internă;
- Uniune economică și monetară mai profundă și mai echitabilă;
- politică comercială echilibrată și progresivă care să valorifice oportunitățile oferite de globalizare;
- justiție și drepturi fundamentale;
- migrație;
- un actor mai puternic pe plan mondial;
- schimbări democratice.

Aceste obiective sunt conectate între ele și reprezentative pentru prioritățile Uniunii, dar nu sunt exhaustive. Pentru a facilita adaptarea Strategiei Europa 2030 la situația sa specifică, Comisia

---

² Ministerul Afacerilor Externe, <https://www.mae.ro/node/35919>

propune ca aceste obiective ale Uniunii Europene să fie transpuse în obiective și traiectorii naționale particulare.

Politica de coeziune

Politica de coeziune are în vedere investițiile în regiunile pe baza a 3 clasificări (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Mecanismul pe care se bazează alocarea fondurilor este încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. În acest Cadru Financiar Multianual se introduc noi criterii, precum șomajul în rândul tinerilor, nivelul scăzut de educație, schimbări climatice și primire și integrarea migranților), pentru a ilustra mai bine situația din realitate. Cele mai favorizate regiuni pentru alocarea fondurilor sunt cele ultra-periferice. Prin politica de coeziune se sprijină în mod direct inițiativele la nivel local, precum este și cea a comunei pentru care s-a elaborat prezentul document strategic, prin autonomizarea gestionării fondurilor de către autoritățile locale.

Pe 29 Mai 2018, Comisia Europeană a prezentat un cadru cu propuneri pentru dezvoltarea regională și politica de coeziune post-2020. Aceste propuneri au rolul de a adapta Politica de Coeziune a Uniunii pentru noile provocări în contextual Cadrului Financiar Multianual 2021-2027.

Există 4 documentele legale cheie care reglementează Politica Regională a Uniunii pentru Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, acestea fiind următoarele:

- Regulamentul privind Dispozițiile Comune (RDC) – care acoperă toate cele 7 fonduri: Fondul de Coeziune, Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime, Fondul European pentru Dezvoltare Regională, Fondul Social European +, Fondul pentru Azil și Migrație, Instrumentul pentru Managementul Frontierelor și Vize, Fondul pentru Securitate Internă, conform COM/2018/372 final – 2018/0197 (COD);³
- Decizie privind FEDR și FC – unde sunt stipulate prioritățile și obiectivele, conform COM/2018/372 final – 2018/0197 (COD);⁴
- Decizie privind Cooperarea Europeană Teritorială (interreg) – aceasta include sprijinul extern + noul mecanism inter-regional de inovare, conform COM(2018) 460 final – 2018/0243(COD)⁵
- Regulamentul privind mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative în contextul transfrontalier, conform COM(2018) 373 final 2018/0198(COD).⁶

Conform Comisiei Europene, noul cadru oferă un proces de accesare a fondurilor mult mai simplificat (solicitarea plăților de exemplu), pentru a favoriza întreprinderile și antreprenorii. Pentru facilitarea sinergiilor, s-a creat un cadrul unic de reglementare a celor 7 fonduri UE implementate în parteneriat cu Statele Membre (prin mecanismul de gestionare partajată).

---

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0375&from=EN>, 29.05.2018

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0372&from=EN>, 29.05.2018

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0374&from=EN>, 29.05.2018

⁶ Comisia Europeană,
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0373&from=EN>, 29.05.2018

Această propunere a Comisiei, prin care s-au format cele 7 fonduri, este inclusă în Regulamentul privind Dispozițiile Comune. Cele 7 fonduri sunt următoarele:⁷

- Fondul de Coeziune (FE);
- Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime (FEPAM);
- Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FDR);
- Fondul Social European Plus (FSE +);
- Fondul pentru Azil și Migrație (FAM);
- Instrumentul pentru Managementul Frontierelor și Vize (IMFV);
- Fondul pentru Securitatea Internă (FSI).

Fondul European pentru Dezvoltare Regională și Fondul de Coeziune

În propunerea Comisiei, există provizii care sunt aplicabile atât pentru FEDR cât și pentru FC, cum ar fi în obiectivul "Investiții pentru locuri de muncă și dezvoltare" și în obiectivul "Cooperare Teritorială Europeană" (Interreg).

- Mai exact, se stipulează faptul că se va menține o concentrare tematică, cu două priorități, acestea fiind asistența pentru invocare (economie digitală și întreprinderi mici și mijlocii) – P1, și o economie circulară fără emisii de carbon în linie cu obiectivul climatic de 25% - P2. Majoritatea fondurilor de investiții din cadrul FEDR și FC vor fi axate pe aceste două priorități P1 și P2.
- De altfel, sunt definite obiective specifice pentru a asigura că FEDR și FC contribuie la cele 5 obiective ale Politicii de Coeziune (O Europă mai inteligentă, O Europă mai verde, O Europă mai conectată, O Europă mai socială, O Europă mai apropiată de cetățenii săi) detaliate în capitolul 1.3 al acestei Strategii.
- Se menționează și domeniile care nu intră sub finanțare, cum ar fi ajutorul pentru companiile mari, infrastructură aviatică și operațiuni de management al deșeurilor

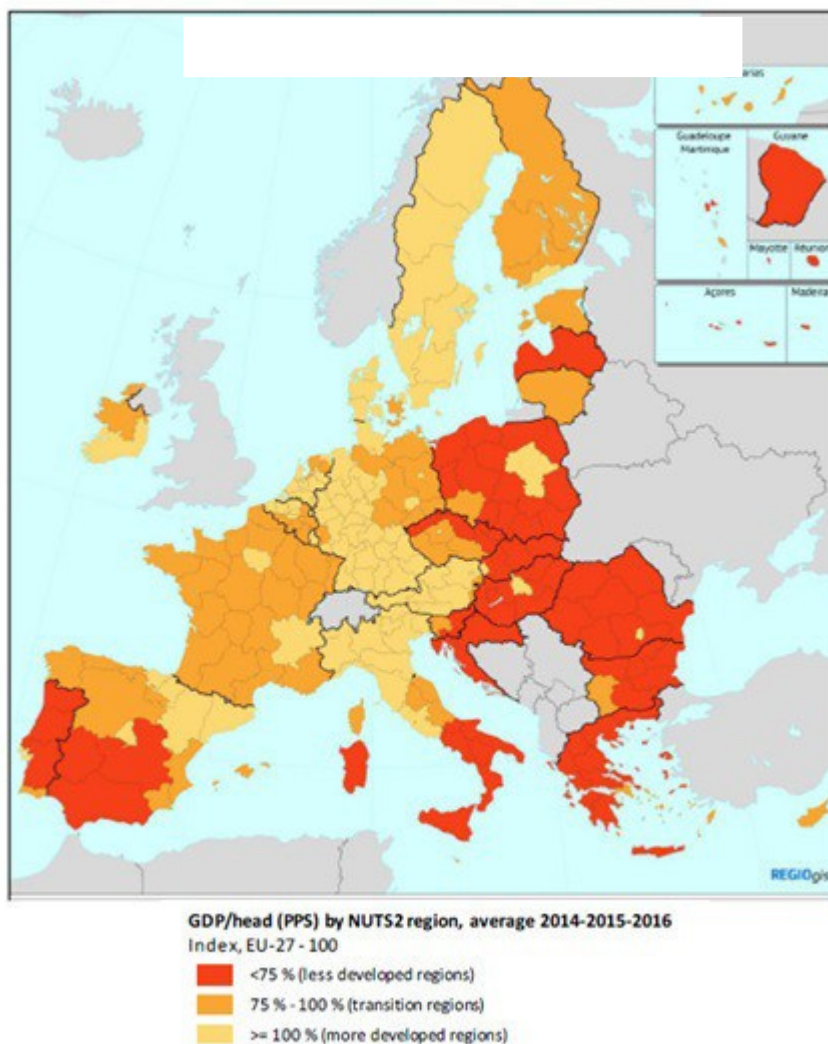
Regulamentele susțin în mod direct dezvoltarea sustenabilă urbană, cu 6% din valoarea totală a bugetului FEDR fiind alocat pentru acest domeniu sub forma de dezvoltare locală condusă de comunitate. Instrumentele urbane folosite în vederea acestui obiectiv vor fi ghidate de un program unic, numit Inițiativa Urbană Europeană, care include schimburi de experiență, acțiuni pilot, comunicare și consolidarea capacităților.

Fondurile de Coeziune sunt acordate tuturor țărilor care au un GNI pe cap de locuitor mai mic de 90% în comparație cu media Uniunii Europene. Comisia a propus alocarea a 41,3 miliarde EUR pentru FC, o scădere de aproximativ 45% față de cadrul financiar anterior. Deși scăderea este una aparent semnificativă, aceasta a fost complementată cu o creștere substanțială la FEDR și FSE+, care reprezintă ajutorul pentru regiunile mai puțin dezvoltate ca fiind în mare parte egal cu cel din cadrul financiar 2014-2020. În perioada 2021-2027 Comisia a stabilit că rata de co-finanțare a Fondului de Coeziune nu trebuie să depășească valoarea de 70%.

Fig. 2 – Harta eligibilității 2021-2027

---

⁷ Comisia Europeană, "Regulament al Parlamentului European și al Consiliului", 29.05.2018, 2018/0196, p. 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0375&from=EN>

Sursa: Comisia Europeană

CET/Interreg

Regulamentul propus acoperă nu doar cooperarea teritorială dintre țările membre, dar și dezvoltarea prin cooperare economică, socială, financiară și tehnică privind țările din afara Uniunii.

Prin această propunere, Comisia dorește să simplifice regulile privind proiectele similar între Statele Membre, precum și cele cu state terțe, prin instrumentele financiare externe ale Uniunii, care sunt IPA III (Instrumentul de asistență pentru pre-aderare), IVDCI (Instrumentul de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională), PTTPM (Decizia Consiliului privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări și de stabilire a finanțării sub forma unui program).

În perioada 2021-2027, Interreg va avea 5 componente:

- Cooperare transfrontalieră – cu un total de 4.400.000.000 EUR alocați;
- Cooperare maritimă și transnațională - cu un total de 2.649.900.000 EUR alocați;
- Cooperare cu regiunile ultraperiferice - cu un total de 270.100.000 EUR alocați;
- Cooperare interregională- cu un total de 100.000.000 EUR alocați;
- Investiții în inovare - cu un total de 970.000 EUR alocați.

Obiective specifice ale acestei regulații sunt de a îmbunătăți guvernanta în cadrul Interreg, precum și consolidarea unei Europe mai sigure. Rata de cofinanțare la nivelul fiecărui program Interreg nu trebuie să depășească 70%, în afara unor cazuri excepționale menționate în legislația IPA III, IVDCI și OCTP.

Mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative în contextul transfrontalier

Deși programele Interreg facilitează cooperarea și sprijinul dezvoltării pieței unice interne, există totuși obstacole relevante atât pentru cetățeni, cât și pentru afaceri când vine vorba de a beneficia de potențialul teritoriilor la graniță. Acestea sunt bariere legale (mai ales cele referitoare la servicii sanitare, la regulile muncii și taxe), bariere legate de administrațiile și cadrele legale a fiecărei culturi. Aceste obstacole nu pot fi surmontate doar cu ajutorul instrumentelor financiare, tocmai din acest motiv Comisia propune mecanismul de soluționare a obstacolelor legale și administrative care deja există la nivel inter-guvernamental, regional și local, însă se dorește aplicarea lui și la un context trans- frontalier.

Legislația propusă stabilește obligațiile Statelor Membre în vederea definirii unui mecanism de soluționare a obstacolelor legale pe care le întâmpină în cadrul transfrontalier. Aceasta regulație presupune luarea în considerare a legislației ambelor țări vizate de proiect. Mecanismul presupune următoarele măsuri:

- Angajamentul European Trans-frontalieră, care este direct aplicabil, sau
- Declarație Europeană Trans-frontalieră, care necesită o procedură legislative în Țările Membre.

Bugetul

Resursele alocate politicii de coeziune din perioada 2021-2027 sunt prevăzute în articolul 103 al RDC. Angajamentele ajung la cca 330.624.000.000 EUR, calculat în prețurile din 2018

Tabelul1 – Bugetul Politicii de Coeziune (milioane Eur)

Total Politică de Coeziune	330.624
Fondul European pentru Dezvoltarea Regională (FEDR)	220.629
<ul style="list-style-type: none"> • Investiții pentru locuri de muncă și dezvoltare • Cooperarea teritorială Europeană (TEC) • Regiunile periferice și zonele cu densitatea populației scăzută 	190.752 8.430 1.447

Fondul de Coeziune (FC)	41.349
• Din care contribuția pentru CEF Transport	10.000
Fondul Social European +	88.646

Sursa: Curtea Europeană de Audit, "Alocarea fondurilor Politicii de Coeziune pentru Statele Membre 2021-2027", Martie 2019

Tabelul 2 – Distribuția fondurilor Politicii de Coeziune pe regiuni (în milioane Eur)

Fondul/Tipul de Regiune	2021-2027
Fondul de Coeziune	13 %
FEDR/FSE+ Regiuni mai puțin dezvoltate	62 %
FEDR/FSE+ Regiuni în tranziție	14 %
FEDR/ESF+ Regiuni mai dezvoltate	11 %

Sursa: Curtea Europeană de Audit, "Alocarea fondurilor Politicii de Coeziune pentru Statele Membre 2021-2027", Martie 2019

Comisia își propune modernizarea Politicii de Coeziune (în comparație cu cea din 2014-2020) prin următoarele proceduri:⁸

A. Concentrare pe investiții de prioritate, unde Uniunea este capabilă să aducă sprijin:

Acest lucru va fi realizat prin Fondul de Dezvoltare Regională și prin Fondul de Coeziune, care vor fi direcționate către inovare, întreprinderi mici, tehnologii digitale și modernizare industrială.

B. Politică de coeziune pentru toate regiunile și o abordare mai adaptată a dezvoltării regionale:

Investiții în toate regiunile: Regiunile care au rămas în urmă din punct de vedere al dezvoltării sau al veniturilor – cele din Sudul și Estul Europei în principal – vor beneficia în continuare de sprijin din partea Uniunii. Politica de coeziune va continua să investească în toate regiunile din Europa, deoarece multe dintre ele - inclusiv în Statele Membre mai bogate - luptă pentru a realiza tranziția industrială, luptă împotriva șomajului și pentru a-și menține propria activitate într-o economie globalizată.

O abordare personalizată: Politica de coeziune menține 3 categorii de regiuni: regiuni mai puțin dezvoltate, de tranziție și mai dezvoltate. Pentru a reduce disparitățile și a ajuta regiunile cu venituri mici și cu creștere redusă, PIB-ul pe cap de locuitor rămâne criteriul predominant pentru alocarea fondurilor. În plus, noi criterii care vizează o mai bună reflecție asupra realității la fața locului - șomajul tinerilor, nivelul scăzut de educație, schimbările climatice și primirea și integrarea migranților.

⁸ Comisia Europeană, "EU Budget: Regional Development and Cohesion Policy beyond 2020", May 2018 https://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3885_en.htm

Condusă la nivel local: Politica de Coeziune 2021-2027 este definită prin o Europă care pune accent pe sprijinul strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local. Autoritățile locale, urbane și teritoriale vor fi mai implicate în managementul fondurilor Uniunii, în timp ce creșterile privind ratele de cofinanțare vor avea un impact pozitiv asupra proiectelor implementate în regiuni și orașe cu ajutorul fondurilor Europene.

C. Mai puține, mai clare, mai scurte reguli, precum și un cadrul mai flexibil

Simplificarea accesului la fonduri: Comisia propune ca regulile să fie mai puțin complexe în următorul buget al UE pe termen lung, cu mai puține birocratii și proceduri de control, mai ușoare pentru întreprinderile și antreprenorii care beneficiază de sprijinul UE; Simplificarea accesului la fonduri: Comisia propune ca regulile să fie mai puțin complexe pentru următorul buget al Uniunii, cu mai puțină birocratie și procedură de control pentru afaceri și întreprinderi care beneficiază de sprijin din partea Uniunii.

Un singur manual de reguli: Un set de reguli care acoperă 7 tipuri de fonduri implementate în parteneriat cu Statele Membre (management împărțit), ceea ce va ușura munca managerilor de programe. De altfel, va facilita singeriile, cum ar fi cea dintre Fondul de Coeziune și Fondul pentru Migrație și Azil când vine vorba despre strategii în vederea integrării locale a migranților. De asemenea, cadrul permite legături mai eficiente cu alte fonduri din instrumentele Uniunii Europene; de exemplu, Statele Membre își pot transfera din resursele Politiei de Coeziune către programul InvestEU.

Adaptarea la nevoi: noul cadrul combină, de asemenea, stabilitatea necesară planificării investițiilor pe termen lung și nivelul adecvat de flexibilitate pentru a face față evenimentelor neprevăzute. O revizuire la jumătatea perioadei va determina dacă sunt necesare modificări ale programelor pentru ultimii 2 ani din perioada de finanțare și vor fi posibile transferuri de resurse în cadrul programelor de fonduri ale UE.

D. Consolidarea legăturii cu semestrul european pentru îmbunătățirea mediului investițional în Europa

Comisia propune consolidarea legăturii dintre politica de coeziune și semestrul european, pentru a crea un mediu favorabil creșterii și afacerilor în Europa, investițiile naționale își pot oferi întregul potențial. Acest sprijin mai puternic al politicii de coeziune pentru reformele structurale va asigura complementaritatea și coordonarea deplină cu noul program de sprijin pentru reformă îmbunătățit.

Acordul de Parteneriat al Comisiei Europene

În Cadrul Financiar Multianual 2021-2027, sunt prevăzute **5 obiective**, numite

”Obiective prin Politici”:⁹

- O Europă mai inteligentă, prin digitalizare, inovare, tranziție economică și prin investiții în întreprinderi mici și mijlocii;
- O Europă mai verde, fără emisii de carbon, o tranziție energetică curată și eficientă prin punerea în aplicare a Acordului de la Paris, investiții verzi și albastre, economie circulară,

---

⁹ Site oficial Fonduri Structurale, <https://www.fonduri-structurale.ro/2021-2027>

adaptarea la schimbările climatice și prevenirea unor riscuri;

- O Europă mai conectată – mobilitate ridicată și investiții în TIC (Tehnologiile Informației și Comunicațiilor);
- O Europă mai socială, pentru consolidarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității la locul de muncă, a educației, a abilităților indivizilor, a incluziunii sociale și a accesului echitabil la sistemul de sănătate;
- O Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin suport acordat strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și al dezvoltării urbane sustenabile în UE.

Acordurile de Parteneriat semnate între Comisie și Statele Membre reprezintă un pas esențial în elaborarea și pre-implementarea proiectelor – precum și în realizarea celor 5 *Obiective prin Politici*. La momentul de față, Comisia a propus crearea programului InvestEU, care va continua obiectivul setat de către așa-numitul "Planul Juncker". Fondul de investiție va mobiliza investiții publice și private în UE, pentru a contribui la acoperirea deficitului de investiții încă semnificativ. Mai exact, fondul își propune următoarele:

- Sa facă mai mult cu mai puține resurse;
- Crearea unui portofoliu diversificat și flexibil;
- Raționalizare și simplificare;
- Valorizarea expertizei locale, naționale și Europene;
- Asistență pentru Statele Membre în vederea accesării fondurilor puse la dispoziție de Uniune¹⁰.

Prin acest Acord Preliminar, România va beneficia de un total de 676 milioane de EUR din fondul European pentru Investiții Strategice. Aceste sume pot atrage investiții suplimentare de până la 2,6 mld EUR. Proiectele sunt direcționate către infrastructură și inovare (16 proiecte aprobate în valoare de 561 milioane de EUR) și către întreprinderi mici și mijlocii (13 acorduri aprobate, cu o finanțare de 115 milioane de EUR).¹¹

În cele 80 de reforme propuse pentru Cadrul Financiar Multianual 2021-2027,¹² nu mai există **Cadrul Strategic Comun**, deoarece acesta reprezenta un pas birocratic inutil și anacronistic – Comisia angajându-se de acum în colo în simplificarea procesului de acordare a fondurilor.

Arhitectura programelor operaționale

În momentul întocmirii și redactării a prezentului document strategic local potrivit informațiilor disponibile publicate de către Ministerul Fondurilor Europene pentru perioada 2021-2021 arhitectura programelor operaționale se prezintă după cum urmează¹³.

---

¹⁰ Comisia Europeană, "Bugetul UE: programul InvestEU va sprijini crearea de locuri de muncă, creșterea economică și inovarea în Europa", 2018 https://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4008_ro.htm

¹¹ Comisia Europeană, "Bugetul UE pentru 2021-2027: Comisia salută acordul preliminar privind InvestEU"

¹² Martie 2019, https://ec.europa.eu/romania/news/20190321_buget_ue_acord_preliminar_invest_EU_ro

¹³ Ministerul Fondurilor Europene: [http://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/](http://mfe.gov.ro/minister/ perioade-de-programare/perioada-2021-2027/)

MFE	MLPDA	MADR	MAI
<ul style="list-style-type: none"> • Coordonator Politica de Coeziune 	<ul style="list-style-type: none"> • Programele de cooperare teritoriala 	<ul style="list-style-type: none"> • Politica Agricola Comună, Politica Comună in domeniul pescuitului si Fondul aferent afacerilor maritime 	<ul style="list-style-type: none"> • Fondurile aferente domeniului afaceri interne • Fondul azil, migrație și integrare (FAMI) • Fondul securitate internă (FSI) • Instrumentul pentru managementul frontierei și vize (IMFV)

Programele operaționale aferente implementării politicii de coeziune la nivel național respectiv prioritățile de investiții/axele prioritare ale acestora sunt:

1. Programul Operațional **Dezvoltare Durabilă (PODD)**

Priorități:

---

1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare

---

2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI

---

3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare

---

4. Dezvoltarea infrastructurii Broadband

---

5. Instrumente financiare pentru întreprinderi

---

6. Creșterea capacității administrative

2. Programul Operațional Transport (POT)

1. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier
2. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru accesibilitate teritorială
3. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată
4. Îmbunătățirea mobilității naționale, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată
5. Îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov
6. Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată
7. Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal
8. Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor
9. Creșterea gradului de siguranță și securitate pe rețeaua rutieră de transport
10. Asistență tehnică

3. Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare (POCID)

1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare
2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI
3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare
4. Dezvoltarea infrastructurii Broadband
5. Instrumente financiare pentru întreprinderi
6. Creșterea capacității administrative

4. Programul Operațional Sănătate (multifond) (POS)

1. Continuarea investițiilor în spitale regionale: Craiova, Cluj, Iași- faza a II-a
2. Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu
3. Servicii de recuperare, paliativ și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității
4. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii
5. Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
6. Informatizarea sistemului medical
7. Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament

5. Programul Operațional Capital Uman (POCU)

1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
2. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională
3. Creșterea calității și asigurarea echității în sistemul de educație și formare profesională
4. Adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic
5. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic
6. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți
7. Antreprenariat și economie socială
8. Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii
9. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității

6. Programul Operațional **Combaterea Sărăciei (POCS)**

---

1. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (intervenții adresate grupurilor de acțiune locală)

---

2. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

---

3. Comunități marginalizate

---

4. Reducerea disparităților între copiii în risc de săracie și/sau excluziune socială și ceilalți copii

---

5. Servicii pentru persoane vârstnice

---

6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități

---

7. Sprijin pentru grupuri vulnerabile

---

8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

7. Programele Operaționale **Regionale** – implementate la nivel de regiune (8 POR)

---

1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice (intervenții OP1 adresate mediului privat, organizațiilor CDI, parteneriate)

---

2. O regiune cu orașe Smart

---

3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul

---

4. Dezvoltarea sistemelor de încălzire centralizate

---

5. O regiune accesibilă

---

6. O regiune educată

---

7. O regiune atractivă

---

8. Asistență tehnică

8. Programul Operațional **Asistență Tehnică** (multifond) **(POAT)**

9. Programul Operațional pentru **Tranziție Echitabilă**

Cadrul Politicii de Dezvoltare Teritorială

În conformitate cu Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare, activitățile principale de amenajare a teritoriului constau în transpunerea la nivelul întregului teritoriu național a strategiilor, politicilor și programelor de dezvoltare durabilă respective monitorizarea implementării acestora în mod corespunzător. Strategiile, politicile și programele de dezvoltare durabilă se bazează pe Strategia de Dezvoltare Teritorială a României (SDTR).

Documentul SDTR este stabilit pe un termen lung, în interiorul căruia sunt stipulate liniile principale în vederea dezvoltării teritoriale a României, precum și direcțiile de implementare pentru o perioadă de 20 de ani. Ultima strategie adoptată de către guvernul României este cea din 2016.

Autoritatea care se ocupă de elaborarea SDTR este Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, sub directa coordonare a primului-ministru, fiind avizată prin Hotărârea Guvernului nr. 750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente, și este aprobată prin lege cu modificările și actualizările ulterioare.

În redactarea SDTR s-au luat în considerare principiile strategice privind următoarele:

- Racordarea teritoriului național la rețeaua europeană și intercontinental a polilor de dezvoltare și a coridoarelor de transport;
- dezvoltarea rețelei de localități și structurarea zonelor funcționale urbane;
- promovarea solidarității urban-rural și dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii;
- consolidarea și dezvoltarea rețelei de legături interregionale;
- protejarea, promovarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Strategia adoptată în 2016 are un termen de valabilitate pentru 2035, pentru a putea valorifica oportunitățile la nivelul fiecărui teritoriu al României. Așadar, Strategiile de Dezvoltare Locale ale comunei intră sub umbrela acestei Strategii Naționale.

Pentru elaborarea SDTR, s-au realizat 25 de studii de fundamentare, acestea analizând o serie de domenii relevante pentru planificarea strategică teritorială. Domeniile pe care s-au axat studiile sunt următoarele:¹⁴

- structură demografică și evoluție socială (3 studii);
- dezvoltare economică (5 studii);
- protecția mediului și valorificarea resurselor naturale (4 studii);
- rețeaua de localități (5 studii);
- comunicații și infrastructură de transport (2 studii);
- cultură și patrimoniu (2 studii);
- zonele transfrontaliere (1 studiu);

---

¹⁴ Comisia Europeană, ”80 măsuri de simplificare în politica de coeziune 2021-2027”, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/new_cp/simplification_handbook_ro.pdf

- zonele cu specific geografic (1 studiu);
- administrație publică și planificare (2 studii).

Există **5 obiective generale** care au fost luate în considerare când s-a elaborat SDTR, acestea fiind următoarele:¹⁵

- 1) Asigurarea unei integrări a teritoriului național prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelei energetic, de transporturi și broadband;
- 2) Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice;
- 3) Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale;
- 4) Conservarea patrimoniului natural precum și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
- 5) Creșterea capacității administrative și instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

În ceea ce privește regiunea Centru – cea în care se încadrează și comuna pentru care s-a întocmit prezenta strategie, se pot identifica subregiuni care prezintă un număr semnificativ de centre urbane de-a lungul marilor axe morfohidrografice ce formează adevărate grupări industriale, care în prezent au suferit restructurări economice sau se află în declin industrial: pe Mureș - Reghin, Târgu Mureș, Luduș, pe Târnava Mare: Odorheiu Secuiesc, Cristuru Secuiesc, Sighișoara, Dumbrăveni, Mediaș, Copșa Mică, pe Târnava Mică: Sovata, Târnăveni, la confluența Târnavelor: Blaj. În județele Covasna, Harghita și Alba s-au restructurat zonele miniere Baraolt, Bălan și zona minieră Apuseni. Același proces este parcurs și de orașele cu structuri productive monoindustriale în domeniile metalurgiei, chimiei și industriei constructoare: Abrud, Zlatna, Luduș, Iernut, Aiud, Făgăraș, Victoria, Copșa Mică, Ocna Mureș, Râșnov, Gheorgheni, Toplița, Întorsura Buzăului, Reghin, Codlea, Ghimbav.

Atribuțiile Autorității Publice Locale privind implementarea planului strategic de dezvoltare locală

Principala autoritate care are angajamentul de a implementa proiectele din cadrul planului strategic de dezvoltare locală este Primăria Comunei.

Primăria are capacitatea instituțională corespunzătoare pentru a implementa proiectele din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare Locală, deținând următoarele departamente:¹⁵

- Biroul taxe și impozite;
- Fond funciar și cadastru;
- Registrul Agricol;
- Compartiment de urbanism;
- Compartiment de stare civilă;
- Compartiment asistență socială;

¹⁵ Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, ”Strategia de Dezvoltare teritorială a României, <https://www.mdrap.ro/dezvoltare-teritoriala/-2979>, p. 137

- Biroul financiar contabil;
- Consilier personal;
- Serviciul public de gospodărie comunală.

Pe lângă departamentele din cadrul Primăriei, comuna deține o serie de asociații organizații și fundații cu activitate culturală, educațională, de tineret și sportivă, care aduc un input valoros în vederea implementării proiectelor.

Metodologia de elaborare a SDL

Planificarea strategică locală reprezintă un instrument important și indispensabil în ceea ce privește dezvoltarea locală, regională. Dezvoltarea locală poate fi definită ca procesul susținut și durabil al modificărilor intenționate și prudente sociale, economice, culturale și de mediu, care a fost proiectat să îmbunătățească nivelul de trai al populației.

Planul strategic de dezvoltare cuprinde metode integrale pentru analiza socio- economică a situației actuale (*care constă în aplicarea metodei de analiză SWOT, analiza programelor actuale ale comunei, respectiv a datelor statistice naționale, regionale, județene și locale*), identificarea problemelor (și analiza legăturilor dintre cauze și efecte), identificarea necesităților localității, stabilirea viziunii, obiectivelor, direcțiilor de dezvoltare a comunei, planurilor de proiect pentru remedierea problemelor actuale și atingerea obiectivelor stabilite pe termen mediu și lung în privința dezvoltării sustenabile a comunei.

Metoda de analiză a situației actuale o constituie analizarea datelor statistice cu privire la comuna, a programelor existente ale comunei, precum și a informațiilor culese prin metode cantitative și calitative de cercetare sociologică: au fost organizate 6 focus grupuri¹⁶ destinate diferitor actori ai comunității locale (agricultori, antreprenori, educatori, tineri, reprezentanții sectorului de sănătate și turism), respectiv pe un eșantion

reprezentativ au fost desfășurate interogări în cadrul localității pe bază de chestionare (interviuri PAPI (*Pen andPaperInterviewing*)^{17,17}. Evaluarea situației actuale vizează economia, resursele umane, infrastructura, sistemul de instituții și serviciile oferite de acestea (sănătate, educație, servicii sociale), mediu, societatea civilă, cooperările existente între localități și resursele locale.

Datele colectate au fost analizate și sistematizate într-o analiză **SWOT** (**S**trengths=puncte tari, **W**eaknesses=puncte slabe, **O**pportunities=oportunități, **T**hreats=amenințări) multidimensională, axată pe aspectele menționate mai sus (economia, resursele umane, infrastructura, sistemul de instituții și serviciile oferite de acestea (sănătate, educație, servicii sociale), mediu, societatea civilă,

¹⁶ Denumit și interviu de grup în profunzime, focus grupul este o tehnică de colectare a datelor prin interacțiunea dintre membrii grupului cu privire la experiențele, credințele, atitudinile, percepțiile, opiniile, etc. legate de o anumită problemă

¹⁷ Interviul PAPI (Pen andPaper) constă în administrarea de către operatorul de interviu a chestionarului în timp ce toate răspunsurile sunt notate pe hârtie. Interviul se realizează „face to face” la domiciliul subiecților (aleși prin diferite metode de eșantionare adaptate specificului fiecărei cercetări) sau în spații comerciale, instituții publice. Avantajul major al interviului PAPI îl reprezintă flexibilitatea acordată operatorului, care poate nota în mod ad-hoc informații suplimentare în orice moment al chestionarului

cooperările existente între localități, și resursele locale) și prin care a devenit posibilă stabilirea direcțiilor strategice.

Identificarea problemelor locale și analiza relațiilor dintre cauze și probleme se realizează cu ajutorul metodei arborele problemelor, care reflectă problemele identificate pe parcursul evaluării situației și relațiile dintre acestea. Metoda ajută la identificarea priorităților de dezvoltare ale localității și la **elaborarea viziunii comunității**.

Metoda pentru determinarea **sistemului de obiective** o constituie **arborele obiectivelor**, care înseamnă sistemul obiectivelor de dezvoltare și se elaborează pornind de la arborele problemelor. Relațiile cauză-efect pe care le reprezintă arborele problemelor se transformă aici în mijloace - scopuri: problemele sunt redefinite ca obiective, adică se indică care sunt așteptările pozitive în legătură cu problema dată. Principalul rol al arborelui obiectivelor constă în faptul că permite alegerea diferitelor variante de mijloace - scopuri, care devin pe urmă **planurile de proiect** propriu-zise **pentru atingerea obiectivelor**. În descrierea acestor planuri de proiecte am stabilit obiectivele, grupurile țintă, precum și rezultatele așteptate.

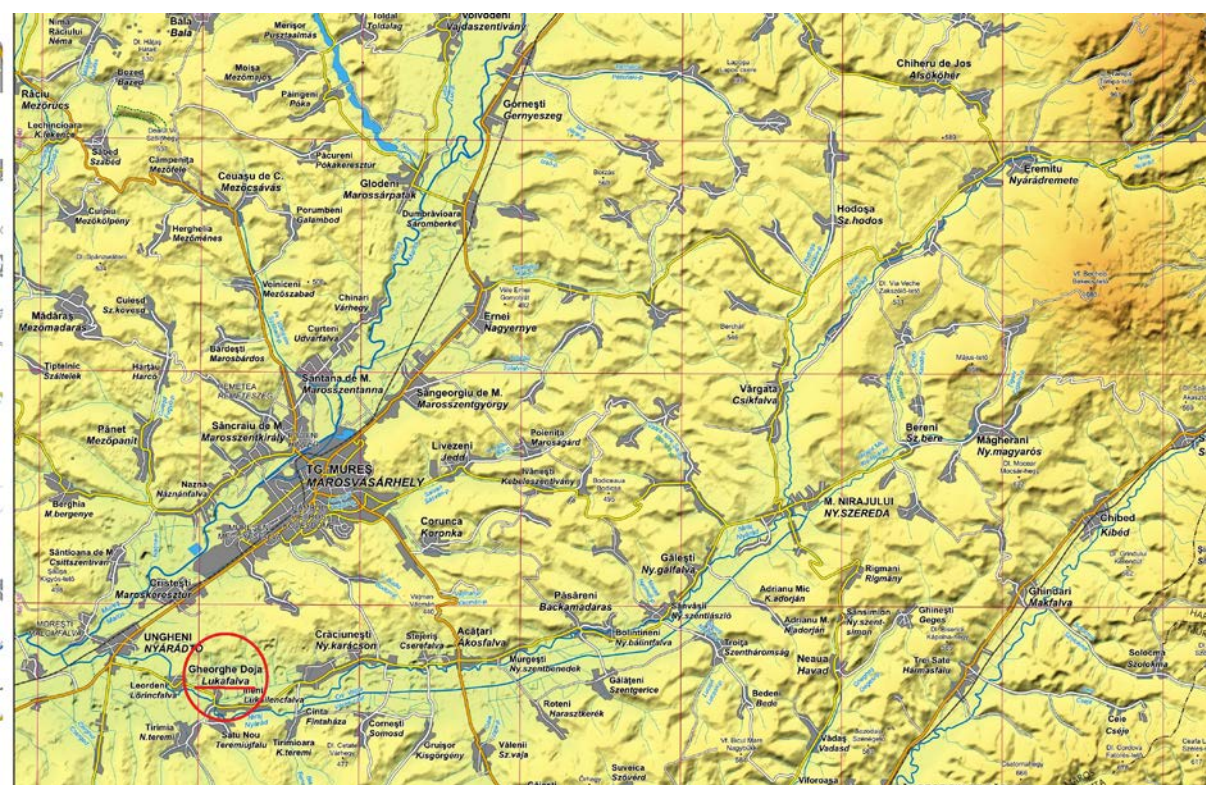
CAPITOLUL I PREZENTAREA TERITORIULUI, ANALIZA DIAGNOSTIC

În cele ce urmează, analiza diagnostic nu se va limita exclusiv la prezentarea situației comunei Gheorghe Doja și a localităților sale componente, ci, în fiecare subcapitol, se va face mai întâi o analiză a contextului microregional – Valea Nirajului –, teritoriul omogen și zonă istorică din care comuna Gheorghe Doja face parte integrantă, context ce este definitoriu din perspectiva evoluției și dezvoltării comunităților care trăiesc pe raza acestei unități administrativ teritoriale.

I.1. Prezentarea geografică și fizică, scurt istoric

I.1.1. Prezentarea principalelor caracteristici geografice (amplasament, relief, altitudine)

Teritoriul comunei Gheorghe Doja se situează pe ambele maluri ale cursului mijlociu al pârâului Niraj și valea acestuia, la o distanță 16 km de municipiul reședința de județ - Târgu Mureș, cu o altitudine medie de 345 m. Comuna este situată în partea inferioară a Văii Nirajului (zona dintre Acățari până la

Ungheni),

Comuna Gheorghe Doja este compusă din cinci sate: Gheorghe Doja, Ilienii, Leordenii, Satu Nou, Tirimia, așezate de-a lungul drumurilor principale (județene). Din punct de vedere al numărului de locuitori comuna se numără printre așezările cu număr mediu de locuitori.

Centrul de comună este Gheorghe Doja situată la 16 km de Târgu Mureș, accesul în comună fiind posibil pe drumul Județean 151 D prin satele Leordenii, Gheorghe Doja și Ilienii, drum care face legătura prin DN 15 cu Târgu Mureș. Legătura cu satele Tirimia și Satu Nou se realizează prin drumurile comunale 68 și 68 D, care pornesc din centrul comunei.

Relieful este o zonă colinară mai mult sau mai puțin împădurită cu lunca majoră și terasele în general plane ale râului Niraj.

Datorită poziției geografice, a configurației naturale a terenului, cadrul natural specific zonei colinare în care o pondere mare o deține lunca majoră și terasele, comuna dispune de un potențial deosebit.

Acest potențial este și mai accentuat datorită faptului că Gheorghe Doja este situată la în imediata apropiere a DN15 și la câțiva kilometri de nodul rutier din localitatea Acățari (șoseaua E60). chiar la intersecția drumului European E-60 și a drumului Județean nr. D 151, care asigură legătura cu orașele și comunele învecinate. Comuna Gheorghe Doja face parte din Zona Metropolitană Târgu-Mureș.

Vecinii comunei sunt:

- la est, comuna Crăciunești,
- la nord-est este situată comuna Corunca,
- la nord este situat Municipiul Târgu Mureș
- la nord-vest comuna Cristești respectiv orașul Ungheni,
- la sud-vest comuna Suplac
- la sud comuna Coroisânmartin.

Istoric

Grație terenurilor fertile și a îndeletnicirii tradiționale de pe aceste meleaguri – legumicultura – această zonă a Văii Nirajului, respectiv câteva din satele comunei au fost poreclite "Murokország – Țara Morcovului". Comuna Gheorghe Doja este formată din cinci localități rurale, menționate prima dată în formă scrisă în 1409 (Lucafalva – Lucafalău, din 1952 Gheorghe Doja), 1567 (Ilendfalva - Ilieni), 1332 (Villa Laurencii - Leordeni), 1332 (Theremy - Tirimia), precum și 1473 (Teremiuşfalva – Satu Nou), care, în ceea ce privește numărul populației, fac parte din grupul municipalității rurale mijlocii. Centrul administrativ al comunei este Gheorghe Doja, care, în 1952, în baza unor considerente politice, este rebotezat după personajul istoric Gheorghe Doja.

Din punct de vedere administrativ, până în anul 1876 localitățile aparținătoare comunei au fost împărțite între Comitatul Mureș și Comitatul Târnava Mică (Tirimia și Satu Nou). Între 1876-1925 și între 1940-1944 de Comitatul Mureș-Turda, între 1925-1940 și 1945-1950 de județul Mureș, între 1950-1968 de Regiunea Mureș Autonomă Maghiară, iar din 1968 și până în prezent de județul Mureș.

La începutul secolului XIII teritoriul comunei este proprietate eclesiastică (congregația și abația benedictină Cluj Mănăstur), iar din secolul al XIV-lea pământurile devin proprietatea a unor familii nobiliare de seamă din Transilvania: familii Sükösd, Bethlen de Bethlen (Beclean), Solymossi, Vay. Printre acești proprietari găsim personalități de marcă ca de exemplu Bethlen Janos, cancelarul principelui Transilvaniei, generalul Farkas Bethlen, Bethlen Gabor, prim consilier al cancelariei imperiale și regale din Viena și președintele comisiei pentru impozite etc.

Amplasarea teritoriului – context microregional

Microregiunea Valea Nirajului, se situează de-a lungul văii râului Niraj, afluent de stânga al Mureșului, situat în partea centrală a Transilvaniei, făcând limita între dealurile și depresiunile subcarpatice ale Bistriței și Reghinului, și dealurile și depresiunile între Niraj și Olt, precum între Câmpia Transilvaniei, Culoarul Mureșului și Dealurile Târnavelor. Pornește din estul depresiunii Transilvane, din zona montană, având izvoarele în Carpații Orientali, în Munții Gurghiu, și bazinul se termină la vărsarea acestuia în Mureș după localitatea Ungheni.

În ceea ce privește **infrastructura rutieră** a microregiunii, drumurile publice se intersectează în multe locuri, creând mai multe importante noduri rutiere cum ar fi la comuna Acățari (Drumul național E 60 și DJ 151) sau la Tâmpa (Miercurea Nirajului) și între localitățile Vărgata și Hodoșa.

Coloana vertebrală a rețelei rutiere microregionale este constituită din două axe aproape perpendiculare, drumurile E60 (DN 15, DN 13), și „drumul Nirajului”, respectiv drumul județean DJ 151D. Din acestea două se ramifică toate drumurile secundare sau de același rang. Din acest punct de vedere zona este favorizată, fiind străbătut de drumul European E60 (Drumul Național DN13), precum și drumul județean DJ 151D. Este foarte accesibil atât dinspre Târgu Mureș și Bălăușeri (E60), precum și drumul de legătură a Văii Nirajului (DJ 151D), ce ocolește Tg. Mureșul, pornește de la Ungheni din E60, și reintră în E60 la Acățari, după care urmează cursul Nirajului, și face legătura cu Sovata. Un alt drum important este DN135, ce leagă Târgu Mureșul de Miercurea Niraj.

Infrastructura rutieră a comunei

Din punctul de vedere ale accesului rutier, Gheorghe Doja se află într-o poziție foarte avantajoasă, fiind situată la intersecția drumului European E-60 Târgu-Mureș – Sighișoara – Brașov și a drumului Județean nr. DJ 151D.

Distanțe: Târgu Mureș – Gheorghe Doja – 12 km

Gheorghe Doja – Miercurea Nirajului – 27 km

Gheorghe Doja – Acățari – 11 km

Drum județean:

D.J. 151D care face legătura cu localitățile:

Acățari - Miercurea Nirajului, înspre nord-vest, respectiv

Ungheni, constituind drum de ocolire pentru traficul rutier greu, înspre direcția sud-est.

Drumurile comunale:

D.C.68 (2,05 km. de asfalt) Gheorghe Doja – Satu Nou - Tirimia

D.C.68D (4,1 km asfalt) Gheorghe Doja – Satu Nou

Drumurile județene se află în administrarea Consiliului Județean Mureș, în timp ce drumurile comunale și locale sunt în administrarea Comunei Gheorghe Doja.

Poziția comunei, de-a lungul Drumului Județean 151D (cu ieșire spre drumul European E-60 Târgu-Mureș – Acățari – Sighișoara – Brașov) respectiv DN15 (Târgu-Mureș – Cluj) este una care este extrem de favorabilă pentru dezvoltarea economică a comunei. Gheorghe Doja se află la un nod rutier strategic, la o distanță de doar 9 kilometri de Aeroportul Transilvania, având tot potențialul pentru dezvoltarea economiei și a industriei locale.

Lipsa drumurilor agricole practicabile este problemă generală în localitățile comunei. Din această cauză utilajele agricole folosesc drumurile rutiere îngreunând circulația rutieră, sporind pericolul de accidente și deteriorând aceste drumuri. O altă problemă importantă este întreținerea permanentă a podurilor și podețelor din comună.

Calea ferată de linie îngustă Târgu Mureș - Sovata traversează microregiunea (majoritatea comunelor sunt traversate de calea ferată de linie îngustă), însă infrastructura nu mai este în funcțiune, fiind considerată nerentabilă. Recent, o porțiune a acestei linii feroviare (linia care leagă satul Câmpu Cetății, comuna Eremitu de orașul stațiune Sovata) a fost reabilitată de către o companie privată și este exploatată în scopuri turistice, „mocănița” circulând zilnic în sezonul estival, îmbogățind oferta turistică din microregiune. **Comuna Gheorghe Doja** a fost și ea fost traversată de

această linie ferată îngustă, dezafectată în prezent, dar a cărei reabilitare apare ca necesitate și temă recurentă în strategiile de dezvoltare locale și cea județeană.

Considerăm că o schimbare de destinație a acestei căi ferate înguste prin amenajarea acesteia în așa fel ca aceasta să poată fi folosită ca pistă/rută ciclabilă turistică ar fi o oportunitate de dezvoltare a turismului și economiilor conexe care ar contribui în mod decisiv la dezvoltarea durabilă și sustenabilă a comunităților de pe teritoriul microregiunii Valea Nirajului.

În imediata vecinătate a microregiunii, la o distanță de 9 kilometri de comuna Gheorghe Doja, în localitatea Vidrasău, componentă a orașului Ungheni, se află **Aeroportul Internațional Transilvania**. În ultimii șapte ani această aerogară a fost modernizată și lărgită, asigurând legături aeriene directe între județ și capitală, București, respectiv orașe din Ungaria, Italia, Germania, Franța, Spania și Anglia, fiind deservită de compania low-cost Wizzair și compania națională Tarom, devenind una din principalele porți de acces înspre regiune, județ și microregiune. În anul 2012 traficul aerian înregistrat a fost de 3 168 mișcări aeronave, cele mai multe decolări și aterizări - 1017 la număr - fiind efectuate de aeronavele Wizz Air (Airbus 320). Începând cu 2010 traficul aerian efectuat arată o traiectorie ascendentă, iar în anul 2013 s-a înregistrat cel mai mare număr de pasageri din istoria aeroportului cu cei 363.000 de pasageri. **Traficul realizat l-a clasat pe locul al patrulea în România** după Otopeni, Cluj-Napoca, și Timișoara. Cele mai căutate destinații cu plecare din Târgu Mureș, în 2013, au fost Londra (Luton), Madrid și Bruxelles (Charleroi).

Echipări edilitare

Gospodărirea apelor

Gospodărirea apelor are ca scop fundamental satisfacerea cerințelor ale nevoilor sociale, economice și ecologice precum și combaterea acțiunilor distructive ale apei. Gospodărirea apelor la nivelul Comunei Gheorghe Doja, astfel cuprinde două obiecte principale:

- asigurarea nevoilor populației,
- și asigurarea demersurilor de protecție în situațiile neprevăzute.

Directiva Cadru 2000/60/EC în domeniul apei, definește apa ca pe un patrimoniu care trebuie protejat, tratat și conservat ca atare. Principala sursă de apă este pârâul Niraj.

Alimentarea cu apă potabilă

Nici una din localitățile componente ale comunei Gheorghe Doja nu dispune de sistem centralizat de alimentare cu apă, alimentarea făcându-se de la fântâni, însă există un studiu de fezabilitate în racordării la rețeaua de apă potabilă menajeră a localităților aparținătoare comunei.

Canalizarea și epurarea apei

Nici una din localitățile componente ale comunei Gheorghe Doja nu dispune de sistem centralizat de canalizare, dar există un studiu de fezabilitate în vederea introducerii canalizării menajere în satele aparținătoare comunei Gheorghe Doja.

În toate localitățile comunei există un sistem de canalizare a apelor pluviale, prin rigole stradale, spre pâraie. Acest sistem trebuie întreținut în intravilan dar și în extravilan prin grija primăriei.

Alimentarea cu energie electrică, telecomunicații

Sursa de alimentare cu energie electrică este corelată cu sistemul energetic național, respectiv prin LEA 20 kv și puncte de transformare (PT) aeriene și înzidite, care traversează teritoriul comunei

Gheorghe Doja. Între anii 1962 și 1968 au fost electrificate localitățile componente ale comunei Gheorghe Doja. În limita posibilităților se propune scoaterea liniilor de deviere din zonele de locuit.

Sistemul de iluminat public este existent în comună.

Rețelele de telefonie mobilă – Orange, Vodafone, Telekom – (acoperirea teritoriului de către prestatorii de servicii de telefonie mobilă este realizat într-un procent de aproximativ 80%), fixă, rețelele de televiziune prin cablu există și pot fi lărgite în continuare.

Alimentarea cu energie termică, alimentarea cu gaze naturale

În localitățile aparținând Comunei Gheorghe Doja, energia termică utilizată pentru încălzire și pentru gătit este asigurată prin rețeaua națională de gaze naturale la care sunt racordate 1200 de gospodării, respectiv prin folosirea combustibilului fosil solid (material lemnos).

Servicii comunale în Gheorghe Doja

Comuna	Denumire serviciu
Gheorghe Doja	Primărie (Gheorghe Doja)
	Școala generală în toate localitățile comunei
	Grădiniță în toate localitățile comunei
	Cămin cultural, biblioteca comunală
	Poliție
	Centrul de sport și agrement Gheorghe Doja
	Cabinet medical (Gheorghe Doja)
	Cabinet stomatologic (Gheorghe Doja)
	Punct farmaceutic (Gheorghe Doja)
	Cabinet medicină veterinară (Gheorghe Doja)
	Servicii de reparat auto (Gheorghe Doja)
	Servicii bancare (Gheorghe Doja)
	Servicii de comerț (magazine, baruri: în toate localitățile comunei)
	Servicii sociale grație Fundației Sfântul Francisc (cămin de copii)
Serviciul Public de Colectare a Deșeurilor din Microregiunea Valea Nirajului, Gheorghe Doja	

Gospodării comunale

Deșeuri

Pe teritoriul comunei funcționează Serviciul Public de Colectare a Deșeurilor din Microregiunea Valea Nirajului, ceea ce impune un înalt nivel de cooperare atât din partea locuitorilor cât și din partea autorităților locale. În acest context managementul deșeurilor ocupă un rol important, deoarece deșeurile nu sunt numai o potențială sursă de poluare, dar poate constitui și o sursă de materii prime secundare.

Obiectivele pentru gestionarea deșeurilor, la nivelul județului Mureș rezultă din obiectivele naționale pentru atingerea țintelor din Tratatul de Aderare a României la UE. Master Planul județean include strategia județului în domeniul gestionării deșeurilor precum și planul de investiții pe termen lung pentru atingerea tuturor acestor ținte.

Omogenitate teritorială

Comuna Gheorghe Doja face parte integrantă dintr-o microregiune istorică omogenă, Microregiunea Valea Nirajului. Acest teritoriu se situează în bazinul hidrografic al Nirajului, o unitate regională de natură morfohidrografică, ce s-a impus ca un ansamblu teritorial bine evidențiat, cu componente și funcționalități omogene și complementare. Diferențierile teritoriale față de unitățile vecine sunt impuse de criterii și repere ce se circumscriu, în principal, domeniului geomorfologic și hidrografic.

Peisajul geografic dintr-o anumită unitate, prin aspectele vizibile și durabile ale mediului, se individualizează și se delimitează atât prin elemente naturale, cât și prin elemente de factură umană. Componenta rurală a peisajului geografic, demarcată prin trăsăturile distincte ce țin de o anumită configurație teritorială, arhitectonică, demografică, socială, economică sau culturală, se mulează la rândul său pe un complex geografic fizic și uman.

Omogenitatea și coerența teritoriului este susținută și de aspectele cum ar fi relieful și peisajul cu caracteristici similare, evoluția istorică unitară, de populația care are o structură omogenă, precum și

de scopul comun, păstrarea, refacerea și dezvoltarea teritoriului în concordanță cu tradițiile, valorile sau aspirațiile comunității.

Relief

Culoarul Nirajului se desfășoară între confluența Nirajului cu Mureșul la apropierea comunei Ungheni și comuna Eremitu (Câmpul Cetății). Lărgimea culoarului crește spre zona de confluență, iar în partea de jos al văii atinge maximum

de desfășurare în profil transversal, respectiv 1,5 – 2 km. Morfologia culoarului este impusă de relieful de terase, în număr de 7. Terasese prezintă poduri extinse, acoperite de culturi pomicole, cerealiere ori sunt destinate vetrelor rurale.

Dealurile, versanții și interfluviile de pe cele două maluri ale Nirajului au altitudini relative de la 150-350 m, cu interfluvii plate, oferind o accesibilitate ușoară atât din valea Mureșului cât și dinspre valea Târnavei Mici. În partea superioară a cursului valea e îngustă, având lățimi medii de 1 km, și după unirea celor două brațe principale, valea se lărgiște până la 3-4 km. Are un aspect vălurit de dealuri, cu culmi situate la 400-500 m conferind un caracter de platformă. Profilul dealurilor e simetric, versanții au expoziție vestică sau sudică prezentând abrupturi, iar versanții nordici și estici sunt domoale.

Versanții de pe partea dreaptă a cursului sunt mai domoale, cu prezența teraselor mult mai bine păstrate, cultivate agricol, mai domoale în general, iar versantul stâng prezintă abrupturi, cu o bogăție mai mare a tributurilor Nirajului, participarea acestora la debit aducând și o mare cantitate de aluviuni, creând nenumărate conuri de acumulare la intrarea în lunca acestuia. Partea din stânga Nirajului e mult mai bine dezvoltată, cu întindere mult mai mare decât cea dreaptă.

Valea Nirajului are o lățime de aproximativ 2 km în regiunea de jos și cea mijlocie, ceea ce –luând în considerare debitul mediu (3,6 m³/s)- este neobișnuit de lat. Valea are caracter asimetric, fluxul se află pe partea dreaptă a văii. Fiind vorba despre un bazin în timpul inundațiilor sau în cazul unui dezechet debitul mediu poate depăși debitul mediu de mulți ani (debitul maxim măsurat este de 330

m3/s, 14 mai 1970). Râul aduce mari cantități de aluviuni în timpul inundațiilor, astfel râul a primit numele folcloric "Nirajul blond" (după culoarea gălbuie).

Datorită geologiei există și manifestări de mișcări în masă (Șilea Nirajului), sau cum mai sunt denumiți: alunecările de teren, surpări, ce îngreunează lucrările agricole, dar de unde se rupe, duce în altă parte, unde construiește, creând dificultăți în lucrarea terenurilor dar și în accesibilitatea acestora. Acest fenomen de degradare e sprijinit și de activitatea umană, care a schimbat vegetația autohtonă, încercând reîmpăduriri, dar neplanificate și neevaluate din punct de vedere ecologic, transformând astfel natura și caracterele învelișului vegetal. Suprafața totală a Microregiunii Valea Nirajului este de 60.694 de ha, din care 18.140 ha (30%) în zonă de munte iar 42.554 ha (70%) în zonă de deal.

Comuna Gheorghe Doja se află pe partea inferioară a Văii Nirajului, în Depresiunea Transilvaniei, cea mai mare depresiune din interiorul arcului carpatic. Denumirea colinară provine din forma depresiunii localitățile comunei fiind situate în văi înguste sau pe pantele acestei formațiuni geologice. În est este delimitat de Carpații Orientali, în sud de Carpații Meridionali și în vest de Munții Apuseni. Platourile ușor înclinate în partea de est al depresiunii se datorează curgerilor de lave din erupțiile vulcanice.

În Depresiunea Transilvaniei se disting două zone aproape concentrice: în centru o zonă de structuri cvasi-orizontale, iar în exterior o structură cutată. Gheorghe Doja se situează în zona intracolară. Teritoriul comunei se caracterizează prin două forme distincte de relief: valea lărgită a pârâului Nirajul și afluenții săi, respectiv zona de dealuri și coline. Prin consecință, relieful zonei este dominat de lunca pârâului Niraj, valea pârâului fiind foarte largă, cu soluri care favorizează agricultura.

Din cauza acestor caracteristici geo-morfologice, terenurile agricole din comună sunt de calitate excepțională, astfel Comuna Gheorghe Doja având un potențial agricol deosebit.

Clima predominantă

Regiunea are o climă continentală, temperatura medie este de 8,5° C, precipitațiile anuale sunt de 700–1200 milimetrii, dar diferențe semnificative pot fi constatate între regiunile montane (izvorul se află la o înălțime de 1200m) și regiunea joasă a Nirajului (confluența, 300m). Trăsăturile climatice sunt o consecință a poziției sale în centrul Transilvaniei, fapt care încadrează respectivul teritoriu în subprovincia climatică temperat-continental moderată, definită de circulația și caracterul maselor de aer din vest și nord-vest. Acestui teritoriu îi sunt specifice verile mai călduroase, iernile lungi și reci, mai ales în sectorul montan cu inversiuni de temperatură pe văi.

Luna cu temperaturile cele mai ridicate este August, în luna august 2008 fiind înregistrat o temperatură medie de 20,8 grade Celsius, iar luna cu cele mai scăzute temperaturi este Ianuarie, fiind înregistrat în luna ianuarie 2008 o temperatură de -3,0 grade Celsius. Vânturile predominante sunt cele de Vest și Nord - Vest, cu intensitate și frecvență mijlocie.

Vântul predominant este cel dinspre nord-vest, cu intensitate și frecvență mijlocie, viteza medie fiind de 3,1m/s, iarna în schimb sunt frecvente vânturile dinspre nord-est care ating uneori viteze ce depășesc 45 m/s.

Cantitatea medie anuală a precipitațiilor însumează cca. 700-900 mm/an. Regimul precipitațiilor este diferit în timpul anului, cu creșteri cantitative de la sud spre nord-est, cu o diferență de 70-100 l/mp de la o zonă la alta. Cantitățile medii în luna iulie se încadrează între 80 și 180 mm, iar în ianuarie între 30 și 50 mm.

Umiditatea relativa exprimă gradul de saturare a atmosferei cu vapori de apă scade sub 76% în zona Văii Nirajului.

Comuna Gheorghe Doja. Temperatura media pe an este de °C 8,6 iar raportat la lunile temperaturile medii sunt (începând cu luna ianuarie) °C 4,3 2,2 3,3 9,8 14,5 17,9 19,4 18,9 14,4 8,9 4,2 -1. Maximele pe lună (începând cu luna ianuarie) au fost °C 14 17 26 32 34 35 39 38 38 32 27 18, iar temperaturile minime (lunar) înregistrate au fost °C -33 -28 -27 -7 -2 0,3 5 5 -2 -8 -18 -26.

Precipitațiile medii se situează la următoarele intervale (l/m², lunar) 31,1 29,9 29,9 52,2 76,7 93,0 78,5 73,0 41,7 44,0 39,1 33,2 În ceea ce privește regimul precipitațiilor, cele mai mari cantități de precipitații au fost semnalate în perioada de vară, reprezentând 30-40 % din totalul anual. Cea mai mare parte a precipitațiilor din timpul verii cade sub formă de ploi torențiale care cauzează cele mai grave eroziuni de suprafață și adâncime. În anii 1896, 1900, 1901, 1902, 1904, 1906, 1912, 1924, 1925, 1938, 1939, 1997,1999, 2005, 2006, s-au măsurat cantități de precipitații ce au depășit 50l/m² în 24 de ore.

Principalele tipuri de sol

Solul ca resursă naturală poate fi una dintre potențialele economice ale regiunii.

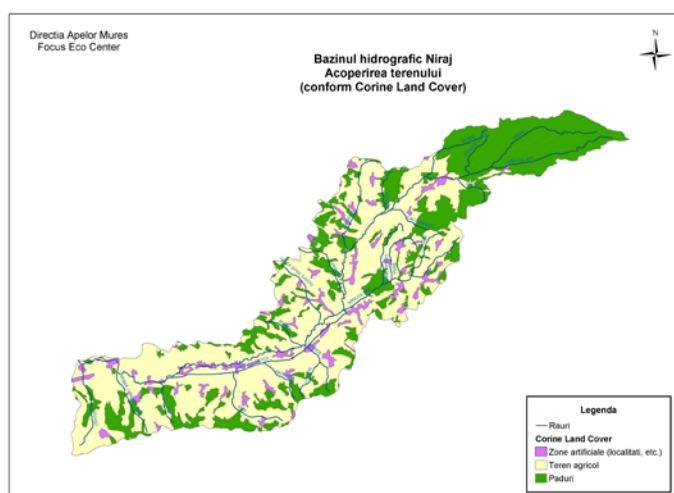
Terenurile se împart în felul următor:

➤ podzol maro	24%
➤ sedimentar	25%
➤ lut negru	10%
➤ sol erodat în partea sudică înclinată	20%
➤ sol maro din pădure	9%
➤ altele	12%

În strânsă concordanță cu substratul litologic, cu relieful, clima și vegetația, învelișul de sol al microregiunii este foarte variat. De pe crestele mai înalte și până în luncile joase ale râului, întâlnim o gamă largă de soluri.

În zona de munte sunt specifice solurile montane brune, brune-gălbui podzolice sau brune acide de pajiști alpine, brune de pădure acide și podzolice ferifluviale, iar pe versanți soluri tinere de grohotișuri, precum și soluri scheletice. În zona de deal și podiș, mai frecvente sunt solurile silvestre, brune închise de pădure, pe alocuri argiluvionale, brune de pădure cernoziomice, soluri erodate și coluviale la baza versanților.

În ceea ce privește **comuna Gheorghe Doja**, caracteristicile pedologice ale solului de pe raza comunei sunt următoarele: soluri brune de pădure argilo-iluviale pseudogleizate 12,27%, Soluri

brune de pădure nediferențiate textural 0,34%, Soluri brune de pădure carbonatate secundar 3,79%, Soluri podzolice argilo-iluviale pseudogleice 13,97%, Soluri foarte puternic și excesiv erodate și soluri balane de coastă (Regosoluri) 25,64%, Pseudorendzine levigate și soluri negre de fâneață levigate 7,07%, Smolnițe levigate 3,18%, Soluri aluviale și deluviale carbonatice 17,33%, Soluri aluviale gleizate și semigleizate 11,59%, Soluri gleice de luncă 1,85%, Terenuri

degradate complet de ravene, ogase și alunecări 2,07%.

Resursele naturale

Putem constata că Valea Nirajului este foarte bogată în resurse naturale. Datorită suprafețelor mari de păduri regiunea are o importanță semnificativă în ceea ce privește industria lemnului, iar solurile sunt potrivite pentru cultivarea zarzavaturilor și pentru creșterea animalelor. Fauna bogată este foarte valoroasă din punct de vedere al turismului. Varietatea formelor de relief și a condițiilor geologico-tectonice, stratigrafice și petrografice au determinat o diversitate a bogățiilor subsolului.

Resursele naturale din sol

Județul Mureș este așezat pe un masiv enorm de sare. Totodată, județul deține cea mai mare rezervă de gaz metan din țară. În regiunea localității Miercurea Nirajului pot fi găsite aceste resurse, care din păcate nu sunt suficient exploatate.

La nivelul microregiunii nu putem vorbi despre exploatarea resurselor naturale din subsol.

Resurse naturale de suprafață

Valorile naturale de suprafață cele mai prețioase ale județului Mureș sunt rocile folosite în construcții, izvoarele sărate și pădurile. O răspândire mai limitată, dar totuși în rezerve considerabile, o au depozitele mobile de, pietriș și nisip, extrase în numeroase puncte și folosite ca materiale de construcție brute sau prelucrate industrial. Astfel de rezerve potențiale de agregate minerale se întâlnesc și pe cursul râului Niraj, exploatarea lor continuă putând atrage după sine modificarea substanțială a mediului înconjurător.

Aerul

În momentul de față nu sunt efectuate studii privind gradul de poluare a aerului, dar datorită faptului că microregiunea se află la o distanță medie de cel puțin la 16 km de arterele mai intens circulate, tragem concluzia că nu se aduce atingere majoră calității aerului, iar suprafața împădurită acoperă un teritoriu relativ extins din suprafața aferentă localităților, rezultând o bună transformare a noxelor în oxigen emanat prin fotosinteză. În zona comunelor Eremitu, Bereni și Măgherani (comune aflate la poalele muntelui „Bekecs” și aparținând zonei montane după clasificarea normativă) calitatea aerului este cu mult superioară față de media din județul Mureș, zona fiind masiv acoperită de păduri, iar înălțimea fiind între 700 – 1.078 m.

În ceea ce privește **comuna Gheorghe Doja**, aceasta fiind situată de-a lungul unei șosele cu o circulație foarte intensă (D.J. 151D, drum de ocolire pentru traficul rutier greu pe porțiunea Acățari – Stejeriș – Ungheni), **calitatea aerului este afectată în mod negativ**. Circulația intensă reprezintă în același timp și o sursă majoră de **poluare fonică** pe segmentele de drum sus-menționate.

Apele subterane, rețeaua hidrografică a comunei

În luncile și terasele râului Niraj apar ape freatice mai bogate, dar și acestea sunt mineralizate și dure. Ele constituie principala sursă de alimentare cu apă potabilă a localităților. Resursele subterane sunt de 3.500 l/s.

Comuna Gheorghe Doja este situat în bazinul Nirajului Mare și are doar puține pâraiașe secundare, unele doar temporare.

Vegetația

Peisajul natural

Bogăția regiunii constă în păduri, 12.870 de ha din teritoriul regiunii fiind fonduri forestiere, pădurea fiind o adevărată comoară a microregiunii. Nu mai puțin de importante sunt și suprafețele mari de pășuni, aceasta având influență determinantă asupra activității de creștere a animalelor. Pe lângă exploatarea lemnului și fructele de pădure și ciupercile reprezintă un potențial semnificativ, exploatarea acestor resurse fiind, însă ne semnificativă.

Din suprafața microregiunii 43.972 ha sunt terenuri agricole. Pe lângă problemele generale care afectează agricultura, cultivarea ineficientă a cerealelor este cauza înmulțirii suprafețelor necultivate.

Suprafețele cultivate

Regiunea era cândva renumită pentru cultivarea legumelor și a fructelor, dar politica agricolă socialistă a preferat producția de cereale, regiunea neavând caracteristicile necesare pentru aceste tipuri de culturi. Printre cauzele existenței marilor terenuri necultivate în regiune putem enumera: problemele existente în domeniul agriculturii la nivel național, lipsa de eficacitate în producția cerealelor, desființarea livezilor, respectiv a culturilor tradiționale din microregiune. În prezent nu se acordă importanță suprafețelor foștilor livezi, terenurile fiind folosite ca pășune.

Culturi specifice principalelor zone ale microregiunii

În partea inferioară a Văii Nirajului se cultivă:

- legume: varză, vinete, ardei, morcov, pătrunjel, țelină, roșii, castraveți, cartofi, etc.
- Culturile principale din partea de mijloc a Văii Nirajului sunt:
- cerealele: porumb, grâu, orz, ovăz, secară

Partea superioară a Văii Nirajului este "livada" microregiunii. Se cresc pomi fructiferi care produc: prune, mere, pere, cireși, vișine. Tot în această zonă există suprafețe mari de pășuni, acestea fiind absolut determinante în zona montană a microregiunii (comunele Bereni, Măgherani și Eremitu), aici activitatea principală fiind creșterea animalelor.

Pădurile sunt reprezentate de asocieri de stejar, gorun (*Quercus robur*, *Quercus petraea*) și carpen (*Carpinus betulus*) de vârste diferite. Pe lângă acestea întâlnim o gama variată de arbori și arbuști cu masa lemnoasă tare și moale, având un bogat subarboret din plante ierboase. Fagul (*Fagus sylvatica*) apare în componența pădurilor doar izolat. Pe lângă cursurile apelor putem găsi sălcii (*Salix alba*, *Salix babylonica*, *Salix caprea* etc.), arin (*Alnus sp.*) și plopi (*Populus tremula*, și hibridii *Populusxcanadensis*).

În ceea ce privește comuna Gheorghe Doja, prezența pădurilor precum și a vegetației palustre și acvatice determină existența unor animale vertebrate și nevertebrate cu o biologie specifică mediului înconjurător.

Fauna

Zona Comunei Gheorghe Doja dispune de habitate valoroase și bogate, reflectată în numărul mare de specii importante de păsări. Exemplu: acvilă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) și viespar (*Pernis apivorus*) sunt specii amenințate la nivelul Uniunii Europene. Regiunea este importantă și pentru iernatul în număr mare a mai multor specii de păsări răpitoare, dintre care amintim șoimul de iarnă.

În Dealurile Târnavei Mici – Bicheș trăiesc carnivorele mari rezidente, *Canis lupus*, *Ursus arctos* și *Lynx lynx*, diferite specii de lilieci și speciile de amfibieni din genul *Bombina* și *Triturus*. În număr considerabil mai găsim căprioare (*Capreolus capreolus*), mistreți (*Sus scrofa*), iepuri (*Lepus europeu*), vulpea (*Vulpes vulpes*), vererita (*Sciurus vulgaris*), etc.

I.1.2 Demografie, populație

Numărul actual al populației de pe Valea Nirajului este rezultatul influențelor economice-politice, al evoluției natalității și ale mortalității, la care se adaugă contribuția migrației interne și a celei internaționale, precum și schimbările intervenite în primele decenii ale secolului XXI.

Conform rezultatelor Recensământului General al Populației și Locuințelor din anul 2011, populația stabilă a microregiunii Valea Nirajului la momentul respectiv a fost de 38.392 persoane, reprezentând 7% din totalul populației județului.

Informații privind comunitățile prezente

Evoluția populației din Microregiunea Valea Nirajului pe localități se prezintă astfel:

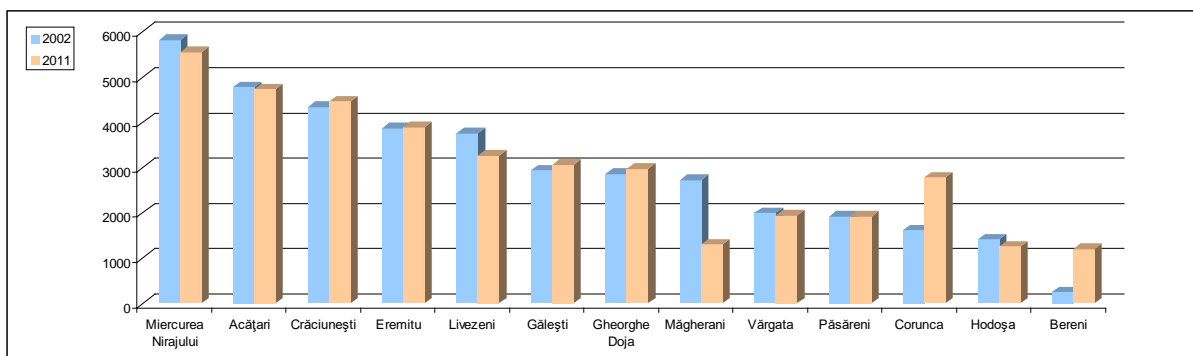
Populație	2002	2009	2011	Evoluție față de anul 2002	Sub 20 ani 2011	Peste 60 ani 2011
Miercurea Nirajului	5.824	6.221	5.554	-270	1.396	1.220
Comuna Acățari	4.781	4.908	4.738	-43	1.095	1.133
Comuna Bereni	1.356	1.219	1.203	-153	278	383
Comuna Corunca	1.743	2.144	2.785	1042	635	450
Comuna Crăciunești	4.348	4.239	4.470	122	1.342	843
Comuna Eremitu	3.872	4.121	3.893	21	1.007	806
Comuna Gălești	2.940	2.838	3.067	127	655	784
Comuna Gheorghe Doja	2.869	2.921	2.982	113	732	703
Comuna Hodoșa	1.420	1.321	1.261	-159	279	400
Comuna Livezeni	2.023	2.593	3.266	1243	948	492
Comuna Măgherani	1.377	1.361	1.309	-68	288	419
Comuna Păsăreni	1.920	1.789	1.919	-1	419	578
Comuna Vărgata	2.004	1.949	1.945	-59	489	481

Sursa: INSSE Mureș

Potrivit datelor statistice culese cu ocazia recensământului populației din 2011, populația comunei Gheorghe Doja a fost de 2982 persoane.

Tendențe demografice

În ceea ce privește **tendențele demografice**, evoluția demografică de pe teritoriul Văii Nirajului a fost caracterizată de fluctuații majore în cursul ultimului secol, conturându-se arii cu o creștere semnificativă a populației, precum și teritorii unde evoluția populației a fost caracterizată de o

Evoluția numerică a populației microregiunii Niraj în perioada ultimelor două recensăminte din 1992 și 2011.

Sursa: Institutul Național de Statistică. Recensământului General al Populației, INS, București

relativă stagnare sau de o creștere mai moderată. Până ce în anul 2001 evoluția numerică a populației s-a înscris în tendința generală de scădere, pricinuită de reducerea fertilității populației și natalitatea scăzută, dar și ca urmare a emigrării unui număr însemnat de persoane către Ungaria și în alte țări din U.E, începând din 2002 a urmat o creștere. Această tendință a rămas neschimbată până în prezent, înregistrându-se o creștere a populației cu 3,2% (în total 1.160 de persoane). Aceasta se explică nu doar prin schimbarea fluxului migrației interne, când practic un număr însemnat de persoane s-a întors în locurile natale datorită scumpirii vieții din mediul urban, dar și prin efectele procesului de suburbanizare caracteristic mai ales localităților Corunca și Livezeni, sau prin evoluția mai favorabilă a sporului natural în unele localități.

Situația privind populația din comuna Gheorghe Doja

În comuna Gheorghe Doja, din punctul de vedere al evoluției demografice, numărul populației este în ușoară creștere, în decurs de un deceniu, populația a crescut cu 61 suflete.

Datele demografice din comuna Gheorghe Doja

Nr. Crt	Localitatea	Total locuitori	Componența etnică		
			Maghiari	Români	Alte naționalități
1	Gheorghe Doja	543	505	22	16
2	Ilienii	343	333	3	6
3	Leordeni	396	361	27	8
4	Satu Nou	826	728	33	65
5	Tirimia	874	242	532	99

În pofida faptului, că în mod excepțional în raport cu majoritatea comunelor de pe Valea Nirajului în comuna Gheorghe Doja există o tendință infimă de creștere, numărul scăzut al nașterilor respectiv ponderea deloc neglijabilă a generației peste 60 de ani (23% din populația totală a comunei) cauzează intensificarea problemelor sociale. Dacă nu se vor derula programe de dezvoltare, capabile la stoparea acestui proces, pe termen lung putem aștepta îmbătrânirea treptată a populației, și descreșterea demografică.

Informații privind populația activă și șomajul

Rata de ocupare în microregiune are valoare minimă de 10% și valoarea maximă de 92%. În ceea ce privește ponderea populației active din totalul populației cu vârste active (15-64), adică rata de activitate, aceste variază între 18 – 92 % în microregiune. Indicatorul este important pentru că arată care este ponderea a populației din total care trebuie întreținută.

Ocupația populației pe forme de proprietate arată că în perioada postsocialistă s-a desfășurat un transfer din sectorul de stat către sectorul privat, acesta din urmă deținând ponderea mai ridicată. Această pondere este ușor mai mare în mediul rural, dominând aici populația ocupată cu lucrul în gospodăria proprie (Kurko, 2010). Dacă analizăm structura populației active după statutul profesional, putem observa că ponderea salariaților/ angajaților este cea mai ridicată din totalul populației ocupate. Această structură se poate descrie și în cazul microregiunii Văii Nirajului, unde valoare medie este de 49,2 % pentru categoria de salariați. Diferențele în teritoriu sunt mari, sunt câteva localități care au înregistrat valori sub 10 % a salariaților (Șilea Nirajului 8,96 %, Ihod 9,43 %), care ne conduce la ideea că în realitate rata de ocupare în localitățile respective este mult mai mică decât cea declarată. Mult sub valoarea medie a microregiunii sunt și satele Suveica, Maia, Bereni sau Drojdii, adică satele mici, periferice din punct de vedere al accesibilității, cu o structură demografică dezavantajoasă, cu un nivel foarte scăzut al întreprinderilor, așadar al locurilor de muncă. În aceste localități majoritatea populației ocupate lucrează pe cont propriu (75 % Ihod, 70 % Șilea Nirajului) cea ce nu oferă un câștig salarial prea ridicat și constant pentru populație. Ponderea salariaților din totalul populației ocupate este cea mai ridicată în Corunca (80,4 %) Livezeni (80,1 %) localitățile suburbane, care sunt foarte aproape de municipiu și de locurile de muncă disponibile în întreprinderile din oraș, de altfel și în așezările menționate sunt localizate multe întreprinderi industriale sau de servicii (ex. industria farmaceutică la Corunca, prelucrare fier la Livezeni, multe puncte logistice și de servire în ambele locații).

Populația inactivă este reprezentată în special de pensionari și elevi , ei sunt cei care nu contribuie la creșterea economiei naționale. Numărul pensionarilor este destul de ridicată la nivel național, cea ce rezultă o presiune destul de mare asupra populației active și asupra economiei, analizele arată că indicele de dependență economică este mai ridicată în Moldova (Vaslui). În microregiunea Văii Nirajului ponderea pensionarilor în structura inactivilor este în medie 35% , ușor mai mare în anumite localități. Ponderea maximă a pensionarilor se înregistrează în localitățile Maia (51%), Bozeni, Șilea Nirajului, Bedeni, Cându (60%) și Veța (80 %), care au o structură demografică îmbătrânită. Valori mici ale pensionarilor se înregistrează în Corbești sau Crăciunești, Tâmpa sau Hodoșa. Dar în aceste localități ponderea celorlalte categorii (casnică, întreținută de alte persoane) este semnificativă.

În ceea ce privește **șomajul**, Microregiunea Văii Nirajului se înscrie în valorile medii județene. În anul 2011, conform datelor recensământului rata șomajului era de 4,95 %. Totuși, există o localitate care se distinge dintre celelalte, cu rata șomajului mult peste media microregiunii, a județului, sau a țării: este vorba de satul Dumitreștii, din vecinătatea orașului Miercurea Nirajului cu rata șomajului de 21,3 %. La polul opus se află o serie de localități, care au rata șomajului sub 3%: Călugăreni, Bereni, Troița, Leordeni, Mătrici, Dămieni, Murgești și Tirimioara. Cel mai probabil această rata destul de scăzută se datorează faptului că cei care nu-și găsesc loc de muncă se ocupă de agricultură și nu îngroașă numărul șomerilor înregistrați. Această alegere este frecventă deci în satele mici, unde oricum nu există prea multe opțiuni și oportunități de muncă, dar condiții favorabile pentru agricultură sunt prezente.

Situația privind populația activă și șomajul în Comuna Gheorghe Doja

Populația comunei Gheorghe Doja (conform datelor ale recensământului populației din anul 2011 oferite de Institutul Național de Statistică) este formată dintr-un număr de 2.982 de locuitori. Profilul economic al Comunei Gheorghe Doja este funcție mixtă, agrar-industrială.

POPULAȚIA ACTIVĂ					
TOTAL POPULAȚIE ACTIVĂ		din care:			
		Populație ocupată	Șomeri	din care:	
				Șomeri în căutarea unui alt loc de muncă	Șomeri în căutarea primului loc de muncă
Gheorghe Doja	215	189	26	22	4
Ilieni	129	112	17	7	10
Leordeni	137	131	6	3	3
Satu Nou	314	290	24	16	8
Tirimia	316	280	36	17	19

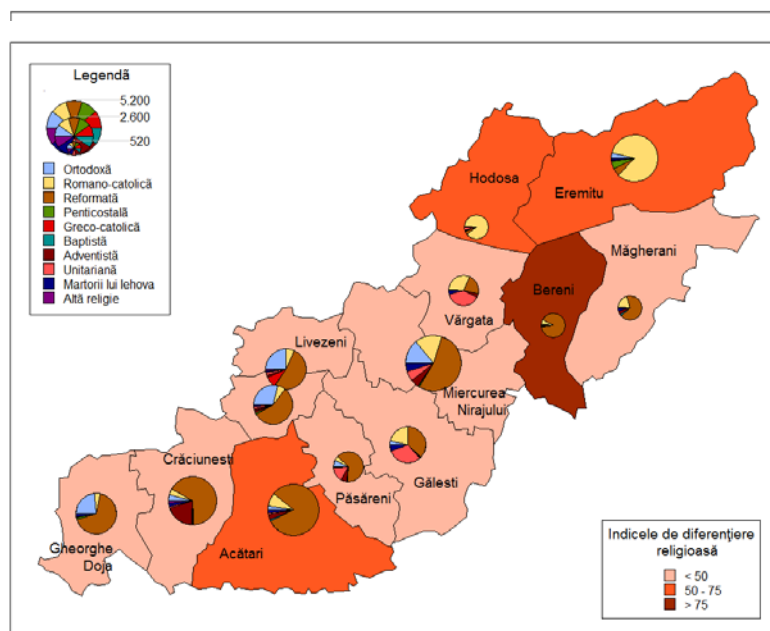
Populația ocupată, pe activități ale economiei naționale

Sectorul de activitate	Forța de muncă numărul persoanelor angajați
Agricultură , Silvicultură, exploatare forestieră și economia vânatului	353
Industria extractivă	3
Industria prelucrătoare	225
Energie electrică și termică, gaze, apă caldă, aer condiționat	4
Construcții	111

Comerț	113
Hoteluri și restaurante	17
Transport /depozitare	35
Învățământ	33
Sănătate și asistență socială	23
Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public	19
Altele	66
Total	1002

Valea Nirajului: eterogenitate și omogenitate

Cea mai importantă caracteristică în distribuția teritorială a unei comunități etnice este alterarea zonelor cu o diversitate etno-culturală ridicată cu altele omogene din punct de vedere etnic sau confesional, ceea ce este rezultatul unei evoluții istorice. Fragmentarea etnică a unui teritoriu poate fi calculată și comparată cu ajutorul indicelui de diferențiere etnică (Greenberg, S.H., 1956; Simpson, E.H., 1949; Muir, 1981).

Indicele de diferențiere religioasă localitățile din microregiunea Niraj

INSSE, București

Valoarea indicelui de diferențiere etnică la nivelul microregiunii conform recensământului din anul 2011 este de 61, ceea ce nu arată schimbări majore față de recensământul din 2002, când teritoriul analizat avea un indice de 58. Cele mai mici valori se înregistrează în localitățile Livezeni (38,7) și Crăciunești (46), iar cele mai mari în Măgherani (81,2) și Bereni (93,2). Din acest punct de vedere satele ce alcătuiesc comunele Livezeni și Crăciunești reprezintă teritoriul cu cel mai ridicat grad de diversitate etnică, fapt rezultat și din cauza ponderii ridicate a populației de etnie romă, alături de români și maghiari. La nivel de sate există

mai multe localități aproape perfect omogene dar și teritorii, unde indicele de diferențiere etnică abia ajunge la 30. În prima categorie intră satele Mărculeni (95,4) și Cându (97,9) din comuna Bereni, Dumitreștii (95,4) și Beu (98), satele aparținând orașului Miercurea Nirajului, Ihod (96,8) din comuna Hodoșa, Suveica (97,4) aparținând comunei Acățari iar cu cea mai ridicată valoare se înscrie satul Șilea Nirajului (98,07) din comuna Măgherani. În toate aceste sate indicele de diferențiere etnică este dat de ponderea ridicată a comunităților de etnie maghiară (variind între 85-95%). În a doua categorie, cu o diferențiere etnică mult mai ridicată și implicit cu o omogenitate mai scăzută se evidențiază localitățile Crăciunești (26,2) și Lăureni (27,9) făcând parte din orașul Miercurea Nirajului și Bolintineni (34,8) din comuna Păsăreni. În acest caz eterogenitatea etnică este dată și de ponderea ridicată a comunităților de etnie română alături de cea maghiară.

O altă componentă a diferențelor culturale este marcată de structura pe religii a populației. În cadrul recensământului din 2011, 93,8% din populația microregiunii și-a declarat apartenența la o anumită religie (confesiune), 1,5% s-au declarat atei sau fără religie iar restul de 4,7% din populație nu au

dorit să-și declare apartenența religioasă. În ultimele decenii datorită proceselor demografice (migrația populației) și sociale, structura religioasă a populației pe teritoriul țării (inclusiv pe teritoriul analizat) a devenit mult mai complexă, crescând și procentul populației aparținând unor culte religioase relativ noi.

Conform datelor recensământului din 2011, populația de religie reformată era predominantă (reprezentând 48,9%). Romano-catolicii reprezentau 20% din total, ortodocșii 9,5%, unitarienii 6%, adventiștii 4% iar martorii lui Iehova 2,7%. Ponderile celorlalte confesiuni religioase se situau sub pragul de 1%. Structura confesională a localităților poartă amprenta structurii etnice a acestora: populația de etnie maghiară aparține în principal religiilor reformată, unitariană și parțial romano-catolică, iar populația română aparține în principal confesiunii ortodoxe, adventiste de ziua a șaptea și martorilor lui Iehova.

După cum reiese din figura alăturată, diversitatea religioasă a microregiunii depășește cu mult diversitatea etnică, fiind mai ridicată în localitățile din partea centrală – central-vestică a microregiunii. Din acest punct de vedere se evidențiază comunele Gălești și Vărgata, acestea având cele mai scăzute valori ale indicelui de diferențiere religioasă (sub 25), pe când în comunele Hodoșa și Bereni acest indice ajunge la valori de peste 70, reflectând ponderea mai mult sau mai puțin semnificativă a grupelor de populație aparținând unui cult religios.

La polul opus, cu o diversitate religioasă mai ridicată și implicit cu o eterogenitate mult mai scăzută se prezintă satele Maiad (12,9) din comuna Gălești, Grăușorul (15,4) din comuna Vărgata precum și localitatea Crăciunești (20), fapt ce se poate explica prin afilierea populației din aceste sate la mai multe religii.

Comuna Gheorghe Doja

În cele două tabele de mai jos sunt cuprinse datele statistice privind componența comunității din comuna Gheorghe Doja în perspectiva etniei și a religiei.

Nr. Crt	Localitatea	Total locuitori	Componența etnică		
			Maghiari	Români	Alte naționalități
1	Gheorghe Doja	543	505	22	16
2	Ilieni	343	333	3	6
3	Leordeni	396	361	27	8
4	Satu Nou	826	728	33	65
5	Tirimia	874	242	532	99

Religia	Populație
Ortodoxă	694
Reformată	1932
Rom.-catolică	144
Unitariană	6
Gr.-catolica	7
Penticostală	45
Adventista de ziua a șaptea	16
Martorii lui Iehova	76
Alta religie	-
Fără religie	7
Informație nedisponibilă	53
Total populație stabilă	2982

I.1.3 Patrimoniul de mediu

Între valorile naturale caracteristice zonei se enumeră și biodiversitatea regiunii. Puține dintre zonele țării reunesc o atât de mare diversitate de peisaje, formațiuni geologice și paleontologice, elemente valoroase de floră și faună. În zona au fost identificate până în prezent 179 de specii de păsări dintre care un număr de 89 sunt prioritare pentru Natura2000. Din aceste considerente, munții Bichiș, albia râului Niraj, sunt arii naturale protejate Natura2000, aflându-se sub Administrația Natura2000 Dealurile Târnavelor - Valea Nirajului, care funcționează sub egida unui ONG din microregiune, Asociația Microregiunea Valea Nirajului.

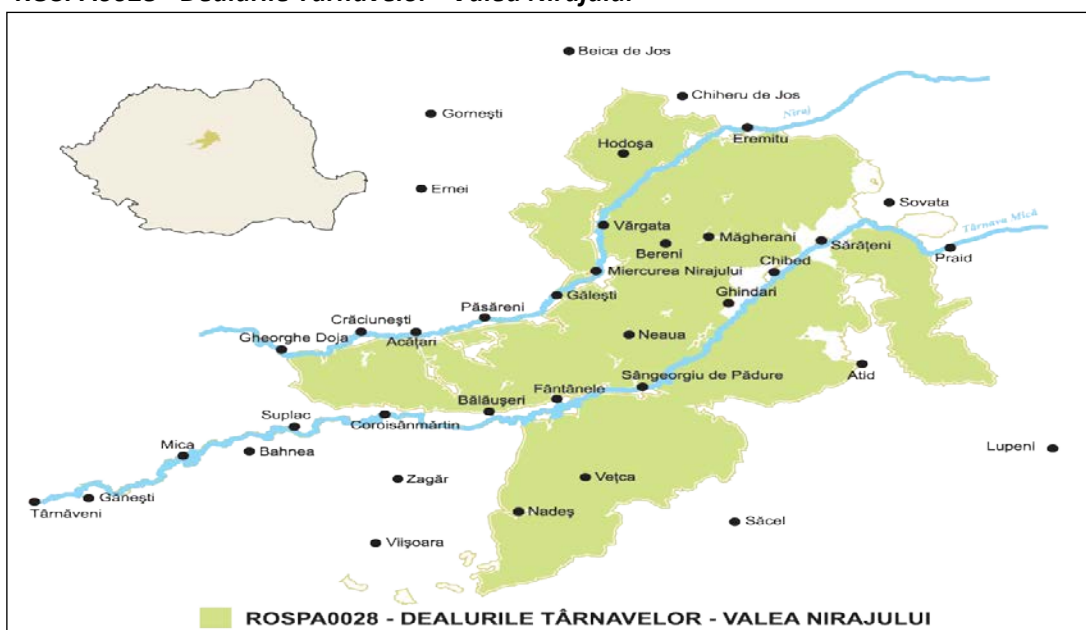

Din punct de vedere al protecției naturii, o prioritate aparte este reprezentat prin prezența a mai multor specii de animale ocrotite prin lege, cum ar fi ursul, lupul, râsul. Aria naturală Muntele Bekecs este un teritoriu de hrănire important al ursului brun, o parte din populația de urși din Munții Gurghiului coborând în timpul verii și toamna în vederea hrănirii. De asemenea în această regiune este prezentă și o populație de urși autohtoni, care ierneză în pădurile muntelui, fiind descoperite aproximativ 15 bârloage active.

Zona este importantă și din prisma altor specii de mamifere, păsări, reptile și amfibieni ocrotite, ale căror populații sunt în scădere în Europa. De asemenea habitatele forestiere existente în regiune sunt considerate importante din punct de vedere al protecției naturii. Putem aminti și prezența unei specii de plantă superbă, ghiocelul bogat, care primăvara înflorește în zonele umede ale regiunii.

ROSPA0028 - Dealurile Târnavelor - Valea Nirajului

Sursă: Strategia națională de conștientizare a publicului cu privire la rețeaua europeană Natura 2000 în România

Această arie naturală, cu o biodiversitate excepțională, este emblematică pentru microregiunea Valea Nirajului și reprezintă o valoare naturală ridicată. Protejarea și popularizarea lui va atrage după sine creșterea atractivității turistice al zonei, contribuind astfel la contracararea efectelor nefavorabile care decurg din disparitățile economice și sociale existente în sânul microregiunii.

I.1.4 Patrimoniul arhitectural și cultural

Corelația strânsă între sectorul economic și cultură devine evidentă întocmai prin turism. Nenumăratele exemple și modele din Europa de Vest – vezi exemple grăitoare ca de exemplu Marciac (Jazz Marciac), Rieux Volvestre (Village Gaulois), Vezelay (Rencontres musicales de Vezelay), Prades (Festival de Prades) – demonstrează, că patrimoniul cultural și natural, un „produs cultural” bine conceput, beneficiind de un management profesional, gândit într-un context care depășește limitele geografice ale unei mici localități rurale, poate să transforme un cătun ascuns, până atunci fără interes turistic, într-o adevărată „locomotivă” din punct de vedere socio-economic, care până la urmă trage după sine o întreagă regiune, devenind motorul dezvoltării durabile în microregiune.

Microregiunea Valea Nirajului, și în deosebi partea superioară a acestei regiuni – satele aparținând de comunele Eremitu, Hodoșa, Vărgata, Măgherani, Bereni și de Orașul Miercurea Nirajului – din perspectiva patrimoniului cultural și natural se pot considera deosebit de înzestrate cu aceste resurse neconvenționale și ”regenerabile”, care constituie valență reală, o oportunitate excepțională de dezvoltare în vederea reducerii disparităților economice și sociale existente în sânul microregiunii.

În ceea ce urmează vom prezenta succint acele elemente ale acestui patrimoniu din microregiune și de pe teritoriul comunei Măgherani, care constituie deja, sau vor putea constitui pilioanele principale ale dezvoltării turismului și implicit a economiei locale.

Cetăți și castele, vestigii arheologice (listă orientativă)

- MS-I-s-B-15353 / Așezare / sat BUDIU MIC, comuna CRĂCIUNEȘTI
- MS-I-s-B-15357 / Așezarea Latene de la Câmpu Cetății /sat CÂMPU CETĂȚII; comuna EREMITU / sec. I a. Chr. - I p.
- MS-I-s-B-15358 /Așezarea Latene de la Câmpu Cetății /sat CÂMPU CETĂȚII; comuna EREMITU / sec. I a. Chr. - I p.
- MS-I-s-A-15375 / Fortificație medieval timpurie de la Eremitu / sat EREMITU, comuna EREMITU /sec. XII Epoca medievală timpurie
- MS-I-s-B-15377 / Așezarea de epoca bronzului de la Gălățeni /sat GĂLĂȚENI, comuna PĂSĂRENI / Epoca bronzului
- MS-I-s-B-15390 / Situl arheologic de la Livezeni / sat LIVEZENI, comuna LIVEZENI
- MS-I-m-B-15390.02 / Mormânt scitic /sat LIVEZENI, comuna LIVEZENI / sec. V a.
- MS-I-s-B-15396 / Villa rustica de la Mărculeni / sat MĂRCULENI, comuna MĂGHERANI/ sec. II-III
- MS-I-s-B-15399 / Drum roman /sat MURGEȘTI, comuna ACĂȚARI/ Epoca romană
- MS-I-s-B-15407 / Așezarea de epoca bronzului de la Păsăreni / sat PĂSĂRENI, comuna PĂSĂRENI / Epoca bronzului timpuriu
- MS-I-s-B-15419 / Situl arheologic de la Sâmbriaș / sat SÂMBRIAȘ comuna HODOSA
- MS-I-m-B-15419.01 / Schit / sat SÂMBRIAȘ, comuna HODOSA / 1707
- MS-II-m-A-15667 / Ruinele cetății Vityal / sat EREMITU, comuna EREMITU / sec. XIV-XVI
- MS-II-m-B-15669 / Ruine castel / sat EREMITU, comuna EREMITU

Biserici și mănăstiri

- MS-II-m-A-15618 /Biserica fostei mănăstiri a Franciscanilor /sat CĂLUGĂRENI, comuna EREMITU / 1666-1678
- MS-II-m-A-15621 / Biserica reformată cu turnul-clopotniță / sat CÂNDU comuna BERENI /1828
- MS-II-m-B-15635 / Biserica de lemn "Sf. Nicolae" din Nicoleşti / sat CRĂCIUNEȘTI, comuna CRĂCIUNEȘTI /sec. XVIII

- MS-II-a-A-15636 / Ansamblul bisericii de lemn "Sf. Arhangheli" / sat CRĂCIUNEȘTI, comuna CRĂCIUNEȘTI / sec. XIX
- MS-II-m-A-15636.01 / Biserica de lemn "Sf. Arhangheli" / sat CRĂCIUNEȘTI, comuna CRĂCIUNEȘTI / sec. XIX
- MS-II-m-A-15636.02 / Clopotniță /sat CRĂCIUNEȘTI, comuna CRĂCIUNEȘTI / sec. XIX
- MS-II-m-A-15637 / Biserica reformată / sat CRĂCIUNEȘTI, comuna CRĂCIUNEȘTI /1622
- MS-II-m-A-15666 / Biserica reformată / sat EREMIENI, comuna BERENI/ 1400-1500, transf.
- MS-II-m-A-15668 / Biserica romano-catolică / sat EREMITU, comuna EREMITU / sec. XV
- MS-II-m-A-15676 / Biserica unitariană din Sânvasii /sat GĂLEȘTI, comuna GĂLEȘTI / sec. XIV-XV
- MS-II-m-A-15706 / Biserica unitariană / sat ISLA, comuna HODOȘA /sec. XVII
- MS-II-m-A-15709 / Biserica reformată /sat LEORDENI, comuna GHEORGHE DOJA/ 1815
- MS-II-m-A-15720 /Biserica de lemn "Sf. Arhangheli din /orașul MIERCUREA NIRAJULUI / 1843
- MS-II-a-A-15721 / Ansamblul bisericii reformate din Sântana / orașul MIERCUREA NIRAJULUI / sec. XV-XVIII
- MS-II-m-A-15721.01 / Biserica reformată / orașul MIERCUREA NIRAJULUI / sec. XV
- MS-II-m-A-15721.02 / Clopotniță din lemn / orașul MIERCUREA NIRAJULUI / sec. XVIII
- MS-II-m-A-15729 / Biserica reformată / sat MOȘUNI, orașul MIERCUREA NIRAJULUI/ 1780
- MS-II-m-A-16054 / Turnul bisericii romano-catolice / sat TROIȚA, comuna GĂLEȘTI / sec. XV
- MS-II-m-A-16055 / Biserica de lemn "Sf. Arhangheli", cu clopotnița / sat TROIȚA, comuna GĂLEȘTI / sec. XVII, sec. XVIII
- MS-II-m-B-16061 / Biserica reformată / sat VĂLENII, comuna ACĂȚARI / sec. XIII-XV; modif. sec. XIX
- MS-II-m-A-16062 / Biserica de lemn "Sf. Nicolae" / sat VĂLENII, comuna ACĂȚARI / 1696

Muzee, case memoriale

Având în vedere faptul că de-a lungul timpurilor numeroase personalități istorice, științifice și culturale au trăit în regiune, sunt multe case memoriale amenajate și destinate publicului larg. Este de menționat colecția etnografică din Cazinoul Secuiesc din orașul Miercurea Nirajului, muzeul satului și o colecție etnografică originală fondată în satul Eremieni de către Kelemen Margit, Sala Memorială Csíki Gergely din Școala Generală respectiv o colecție etnografică în satul Pășăreni, în memoria marelui dascăl Csíki Gergely, întemeietorul Liceului Pedagogic din Odorheiu Secuiesc. În

comuna Eremitu, localitatea Călugăreni este amenajată casa memorială Kacsó Sándor, celebrul scriitor al secolului trecut. În satul Sâmbriaș funcționează casa memorială Balla Antal, întemeietorul grupului de dansuri locale. Tot în Sâmbriaș se află un muzeu al satului și o expoziție permanentă dedicată compozitorului Bartok Bela. Tradiția păstrată grație acestei personalități a fost motivul principal pentru care organizatorii Festivalului și a Taberei de Dansuri Tradiționale au ales satul Sâmbriaș ca și locație pentru acest eveniment cultural major.

Castre romane, cetăți dacice

- MS-I-s-A-15354 / Castrul roman de la Călugăreni /sat CĂLUGĂREN, comuna EREMITU
- MS-I-m-A-15354.01 / Castru / sat CĂLUGĂRENI, comuna EREMITU / Epoca romană
- MS-I-m-A-15354.02/ Canabae / sat CĂLUGĂRENI; comuna EREMITU / Epoca romană
- MS-I-m-B-15354.03 / Terme /sat CĂLUGĂRENI; comuna EREMITU / Epoca romană
- MS-I-s-B-15356 / Valul roman de la Câmpu Cetății / sat CÂMPU CETĂȚII; comuna EREMITU / Epoca romană
- MS-I-s-B-15376 /Burgus de la Eremitu / sat EREMITU, comuna EREMITU/ Epoca romană
- MS-I-s-B-15380 / Drum roman / sat GRĂUȘORUL, comuna VĂRGATA/ sec. II - III Epoca romană
- MS-I-m-B-15390.01 / Drum / sat LIVEZENI, comuna LIVEZENI / sec. II-III Epoca romană
- MS-I-m-B-15419.02 / Turn / sat SÂMBRIAȘ, comuna HODOSA / sec. II - III Epoca Romană
- MS-I-s-B-15439 / Drumul roman de la Valea / sat VALEA, comuna VĂRGATA / sec. II - III Epoca Romană

Meșteșuguri specifice

În microregiune există mai multe meșteșuguri tradiționale care se mai practică și astăzi, cum ar fi:

- Confecționarea de coșuri din nuia în rândul comunității rromilor, sau a diferitelor obiecte de uz casnic sau de artă populară confecționate din rogoz (localitatea Roteni din comuna Acățari).
- Confecționarea unor obiecte decorative și funcționale (ex. învelișuri de scaun) din rogoz și papură, este o tradiție continuată și astăzi de aproape fiecare familie din satul Roteni. Această activitate reprezintă o sursă de venit complementară pentru majoritatea familiilor.
- Confecționarea de butoi și cadă din lemn de stejar se practică și astăzi de câțiva dogari din regiune;
- Confecționare de instrumente muzicale, în special ceteri se practică și astăzi în localitatea Vărgata;
- Sculptatul popular în lemn de esență tare se practică și astăzi de câțiva meșteri din regiune, cele mai grandioase creații în acest domeniu fiind porțile secuiești sculptate;
- Confecționarea de pălării de paie în localitatea Sâmbriaș, comuna Hodoșa
- Vopsitul de mobilier este una dintre meșteșugurile

tradiționale pe cale de dispariție. Dulapurile, lăzile, comoda pictată cu motive florale au fost niște obiecte care nu au lipsit din nici o casă țărănească din regiune.

Patrimoniul cultural din comuna Gheorghe Doja

Obiectivele de patrimoniu din comună:

În Lista Monumentelor Istorice a Ministerului Culturii este declarat monument istoric din Comuna Gheorghe Doja, ca fiind obiectiv protejat, următorul edificiu

- MS-II-m-A-15709 / Biserica reformată /sat LEORDENI, comuna GHEORGHE DOJA/ 1815

Sursa „Lista monumentelor istorice din județul Mureș” oar-mures.ro

Biserica reformată, Gheorghe Doja

Pe teritoriul administrativ al comunei Gheorghe Doja sunt prezente valori de patrimoniu cultural construit, de interes de interes local. Un obiectiv important al oficialităților comunei este conservarea, restaurarea și/sau punerea în valoare a acestor monumente istorice.

Obiective turistice ale Comunei Gheorghe Doja

- Cimitirul eroilor, Leordeni
- Cimitirul eroilor, Tirimia
- Monumentul eroilor, cimitirul Satu Nou

Creațiile sculptorului Bálint Károly
- Muzeul satului, Satu Nou

- Biserica reformată, Gheorghe Doja

- stâlpi din lemn sculptat și pietre funerare din cimitirul reformat

- porțile secuiești marcând intrarea în microregiunea Valea Nirajului

- castelul în ruine și mormântul familiei Bethlen

Ruinele Castelului Bethlen

Tipuri de turism practicate

Datorită condițiilor prielnice practicării mai multor tipuri de turism, grație accesibilității ușoare a zonei și nu în ultimul rând mulțumită ospitalității locuitorilor, circulația turistică în microregiune este în ușoară creștere. Având în vedere condițiile geografice și naturale, partea mediană și în special partea superioară a Văii Nirajului sunt cele mai atractive din punct de vedere turistic, având un potențial turistic imens și doar parțial exploatat. Astfel, în prezent există câteva puncte de reper, **poluri turistice** în jurul cărora se concentrează o sumedenie de obiective de interes turistic și prin

consecință în care se concentrează majoritatea ofertanților de servicii turistice (cazare, masă și programe). Acestea sunt Orașul Miercurea Nirajului, dar mai ales **zona Muntelui Bekecs**, satele **Călugăreni** și **Câmpu Cetății**.

Turismul de agrement și odihnă este practic una dintre cele mai răspândite în regiune, condițiile geografice fiind absolut favorabile acestui tip de turism.

Grație patrimoniului cultural material și imaterial **turismul cultural și religios** cunoaște o intensificare continuă în zonă. Astfel se poate constata un proces de integrare a programelor culturale din microregiune în oferta turistică a microregiunii. Menționăm doar câteva din cele mai importante și mai marcante evenimente culturale care au contribuit la dezvoltarea turismului cultural a microregiunii și a comunei:

- ❖ **Festivalul Văii Nirajului** – Târgul Produselor Meșteșugărești, organizat anual în **Miercurea Nirajului**, fiind cel mai important și cel mai amplu eveniment cultural la nivelul microregiunii Valea Nirajului, atrăgând anual în jur de zece mii de vizitatori;
- ❖ manifestările culturale organizate de-a lungul întregului an în cadrul „**Teatrul Șură**” din **Călugăreni**, comuna Eremitu;
- ❖ **Festivalul de Dansuri Populare din Sâmbriaș**, comuna Hodoșa, eveniment cultural care a ajuns în 2014 la cea de a XVI-a ediție;
- ❖ **Zilele Bocskai** din orașul Miercurea Nirajului;
- ❖ **Târgul de produse locale din Păsăreni**;
- ❖ **Zilele Bekecs**, comuna Măgherani, eveniment în aer liber organizat anual pe vârful muntelui Bichiș;
- ❖ **Parada Baloarelor cu Aer Cald** organizat în satul Câmpu Cetății, comuna Eremitu.

Evenimentele culturale de interes turistic din comuna Gheorghe Doja

- ❖ **Zilele Comunei Gheorghe Doja** (organizat anual, în fiecare an în alt sat al comunei)
- ❖ **Balul strugurilor**
- ❖ **Expoziția de Legume Țara Morcovului**
- ❖ **Tabăra internațională de tineret**

Expoziția de Legume Țara Morcovului

În ceea ce privește **turismul religios**, având în vedere inventarul extrem de bogat al monumentelor istorice bisericesti, din care unele reprezintă chiar rarități pe plan național, se constată din cea în ce mai evident interesul manifestat al turiștilor în ceea ce privește vizitarea acestor obiective. **Complexul de clădiri** ai bisericii catolice din **Călugăreni** este unul dintre aceste obiective de interes turistic. Tot în comuna Eremitu se află și biserica catolică păstrând o raritate patrimonială de valoare excepțională: crucea lui Isus, sculptat în stil renascentist, salvat din Biserica reformată din cetate, din municipiul Târgu Mureș, în epoca reformei protestante. Un alt obiectiv de interes turistic este și

biserica unitariană din Sânvasi (comuna Găleşti), respectiv situl arheologic din biserică și din curtea ei sunt doar câteva din edificiile bisericesti de marcă de pe Valea Nirajului. (Pentru mai multe detalii v. lista monumentelor bisericesti, capitolul I.1.4)

Drumul Maria, care leagă locuri de pelerinaj dedicate Sfintei Maria din Centrul și Estul Europei (Mariazell – Austria, Máriapócs – Ungaria, Radna, Șumuleu Ciuc – România) trece prin microregiunea Valea Nirajului

Turismul piscicol din județul Mureș se bazează în cea mai mare parte pe potențialul turistic a zonei Câmpul Cetății, respectiv păstrăvăriile aflate în localitate, în totalitatea lor fiind cea mai mare crescătorie de păstrăvi din România. Peisajul pitoresc, numărul mare a unităților turistice existente și nu în ultimul rând posibilitatea de practicare a pescuitului sportiv atât în formă naturală (în Nirajul mic), cât și în păstrăvăriile din zonă, oferă zonei un potențial turistic piscicol ridicat, chiar unic în județul Mureș și regiunile învecinate.

Turismul ecvestru cunoaște, de asemenea, o ușoară intensificare în ultima vreme. Înființarea fermei da cai la marginea orașului Miercurea Nirajului, cu posibilități de practicare a sportului ecvestru, existența unui adevărat cult al acestui animal în microregiune (târgul de cabaline de la Hodoșa), reprezintă un potențial turistic ecvestru real în microregiune, fiind nevoie în să de activități de promovare și marketing mult mai eficiente în acest sens.

Cicloturismul este, de asemenea, în ușoară creștere, lipsa practicării masive a ei își are aceleași motive ca și subdezvoltarea turismului în general, respectiv lipsa programelor turistice sezoniale complete, unice, integrate, respectiv elaborarea unei oferte turistice comune pentru toate unitățile turistice din zonă, respectiv lipsa rețelei de colaborare și a relației de parteneriat între actorii implicați din microregiune. Se constată totuși anumite dezvoltări și în acest domeniu fiind marcate trasee de ciclism atât pe „Drumul sării”, cât și pe muntele „Bekecs”. Ultimele trasee au fost marcate de către Serviciul Public Județean SALVAMONT, urmând ca să fie identificate și coordonatele GPS și traseele să fie omologate.

Calea ferată de linie îngustă Târgu Mureș - Sovata traversează microregiunea (majoritatea comunelor sunt traversate de calea ferată de linie îngustă), însă infrastructura nu mai este în funcțiune, fiind considerată nerentabilă. Recent, o porțiune a acestei linii feroviare (linia care leagă satul Câmpu Cetății, comuna Eremitu de orașul stațiune Sovata) a fost reabilitată de către o companie privată și este exploatată în scopuri turistice, „mocănița” circulând zilnic în sezonul estival, îmbogățind oferta turistică din microregiune.

Considerăm că o schimbare de destinație a acestei căi ferate înguste prin amenajarea acesteia în așa fel ca aceasta să poată fi folosită ca pistă/rută ciclabilă turistică ar fi o oportunitate de dezvoltare a turismului și economiilor conexe care ar contribui în mod decisiv la dezvoltarea durabilă și sustenabilă a comunităților de pe teritoriul microregiunii Valea Nirajului.

Deși zona microregiunii Valea Nirajului este absolut favorabilă practicării **agroturismului**, acest tip de turism nu a evoluat comparativ cu intensificările a celorlalte ramuri turistice. Datorită lipsei de capital și a schimbărilor socio-economice din ultima vreme care au afectat puternic agricultura, în microregiune Valea Nirajului majoritatea gospodăriilor practică încă agricultura prin metode tradiționale. Acest fenomen influențează negativ eficiența acestui sector, dar în același timp creează premisele practicării agroturismului în regiune, respectiv posibilitatea comercializării unor produse agroalimentare tradiționale.

Datorită derulării a mai multor programe educaționale, de formare continuă, traininguri, etc. în ultima vreme se constată o intensificare spectaculoasă a **turismului educațional**.

În **complexul turistic "Pásztortűz"** din localitatea Sânvasii (comuna Găleşti), în centrul cultural și de creație **"Teatrul Șură"** sau în **centrul de instruire** a asociației **Focus Eco Center din Adrianu Mic** (comuna Găleşti) sunt organizate cu regularitate programe de instruire și programe educaționale pentru școlari și pentru adulți. Majoritatea programelor au caracter permanent (se organizează periodic) altele având caracter ocazional. În localitatea Vărgata are loc anual evenimentul **"Seminarul Șură"**, organizat de către **Universitatea Sapiientia, Comuna Vărgata, Asociația Focus Eco Center**, propunând activități de educație non formală respectiv workshopuri științifice inovative în mediu rural.

Pentru identificarea, inventarierea, valorificarea patrimoniului arhitectural rural vernacular de pe Valea Nirajului, o resursă neconvențională, "regenerabilă" și inovativă pentru creșterea durabilă a economiei rurale, din 2010 au loc acțiuni de sensibilizare, promovare și inventariere în cadrul **programului "Viitor în trecut"** în care sunt implicați atât sectoarele public și civil cât și locuitorii satelor ce dispun de un patrimoniu bogat de clădiri și porți tradiționale, un public țintă special fiind generația tânără, implicată în fiecare acțiune derulată.

În vederea promovării patrimoniului cultural și a ofertelor turistice ale comunei și a întregii microregiuni Valea Nirajului, în toamna anului 2015 s-a inaugurat în satul Eremitu, comuna Eremitu **Centrul de Informare Turistică** realizat din fonduri nerambursabile Europene de dezvoltare rurală LEADER respectiv din cofinanțarea asigurată de comuna Eremitu. În clădirea construită în stil arhitectural tradițional lucrează doi angajați permanenți, se realizează materiale de promovare respectiv a intrat în funcțiune și un sistem electronic de management, promovare și valorificare a ofertelor turistice ale microregiunii.

I.2 Economia locală

I.2.1 Repartizarea populației active

În tabelul de mai jos este evidențiat repartizarea populației active pe grupe de ocupații.

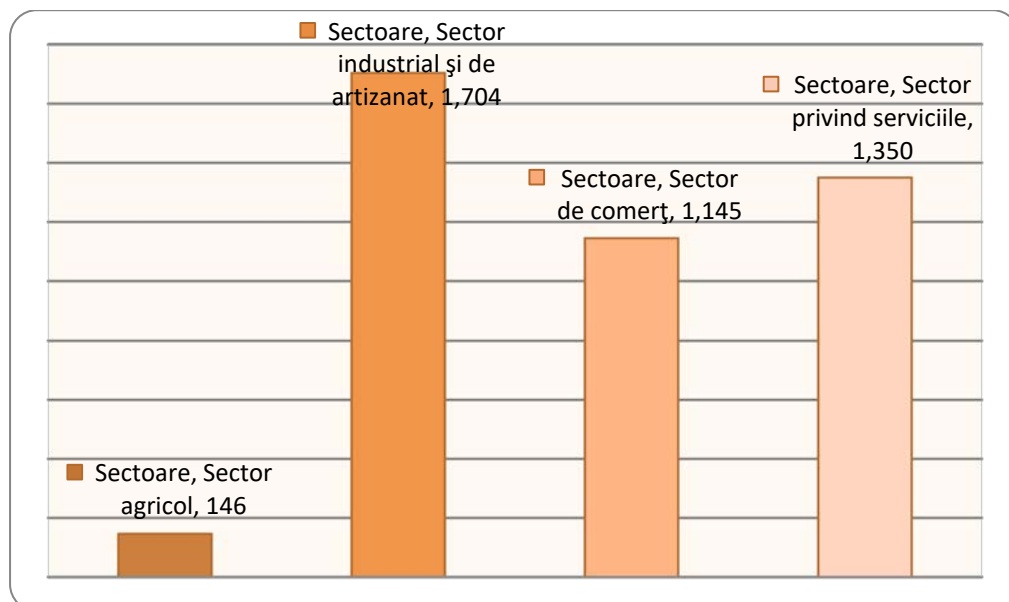
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Gheorghe Doja	1002	5	50	37	25	115	333	223	105	109

Legendă tabel:

- A: Populația stabilă ocupată total
- B: Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori
- C: Specialiști în diverse domenii de activitate
- D: Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic
- E: Funcționari administrativi
- F: Lucrători în domeniul serviciilor
- G: Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit
- H: Muncitori calificați și asimilați
- I: Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente
- J: Muncitori necalificați

Creșterea economică, concentrată în mare parte în sectoarele urbane, non-agricole ale economiei, atrage populația activă în zonele urbane. Migrarea în exterior a populației rurale tinere, alături de îmbătrânirea populației rurale, conduce la un declin al forței de muncă disponibile din spațiul rural. Cu toate că populația totală activă în Microregiunea Valea Nirajului este de 20.095 de persoane, doar un număr de 4.345 persoane au calitatea de salariat.

Conform datelor statistice, personalul salariat din Microregiunea Valea Nirajului este de 4.345 persoane, ceea ce reprezintă un procent de 12%, un procent foarte mic din totalul populației totale din microregiune.

După cum se poate observa, cu toate că agricultura ocupă un loc foarte important în microregiune, numărul salariaților din acest sector este foarte mic, reprezentând doar 3% din personalul salariat. Acesta se datorează faptului că mare majoritate a persoanelor care lucrează în agricultură nu au calitatea de salariat.

Populația din sectorul industrial și de artizanat reprezintă 39% din totalul personalului salariat, iar persoanele din sectorul de comerț 26%. Se poate observa că populația salariată din domeniul serviciilor are o pondere destul de ridicată, 31%. Marea majoritate a persoanelor din acest sector lucrează în domenii cum ar fi învățământul și administrația publică.

În viitorul apropiat pe piața forței de muncă se va resimți un deficit de forțe tinere de lucru, datorită faptului că grupa de vârstă între 15 și 25 de ani se va reduce. Pe piață vor lipsi tinerii specializați în diverse profesii, datorită insuficienței efectivilor de persoane. Se presupune că profesiile cele mai afectate vor fi cele din domeniul IT, medicină, automatizări, construcții și instalații, etc. Aceștia sunt cei mai motivați să emigreze pentru a găsi un loc de muncă în afara țării pe o piață de muncă care este în căutarea acestor calificări.

România se află în plin proces de îmbătrânire demografică, fenomen care se va accentua în viitor. În Microregiunea Valea Nirajului, grupa de vârstă peste 65 ani este singura grupă care crește continuu. Această grupă de vârstă va avea nevoi ridicate în ceea ce privește serviciile de sănătate și cele sociale. Este vorba de amenajări de îngrijire pe de o parte, dar și de asigurarea cu infrastructură specifică pentru persoanele care nu se mai află în procesul muncii însă au cerințe privitoare la educație, cultură și amenajări de petrecere a timpului liber. Din acest motiv vor crește cheltuielile sociale și de sănătate datorită presiunii vârstnicilor asupra populației active, mai redusă ca număr.

Reducerea efectivului populației tinere, care reprezintă un potențial pentru dezvoltarea unei anumite zone, poate deveni un factor perturbator de limitare al dezvoltării.

I.2.2. Agricultură

Agricultura este o ramură importantă în economia microregiunii Văii Nirajului și are o tradiție îndelungată. Suprafața agricolă este alcătuită din terenuri productive de 26.907 ha, neproductive de 1.251 ha, pășuni de 15.360 ha, viță de vie și livezi precum și păduri pe o suprafață totală de 12.870 ha. Următoarele două tabele prezintă situația actuală a acestei ramuri economice în contextul microregiunii Valea Nirajului.

	Zonă de cultură de cereale și de creștere a animalelor	Terenuri agricole	Din care neproductive	Păduri	Pășuni, fânețe	Viță de vie și livezi
Hectare	Deal	39.992	898	8.007	9.541	389
Hectare	Munte	16.850	353	4.863	5.819	65
Total		56.842	1.251	12.870	15.360	454
%		100	2	23	27	1

	Nr. capete de animale împărțite pe zone de relief	Terenuri arabile (Ha) – pe zone de relief	Din care				Păduri pe zonă de relief (Ha)
			Productive pe zonă de relief (Ha)	Neproduse pe zonă de relief (Ha)	Pășuni pe zonă de relief (Ha)	Viță de vie și livezi pe zonă de relief (Ha)	
Deal	66.976	31.985	21.157	898	9.541	389	8.007
Munte	44.688	11.987	5.750	353	5.819	65	4.863
Total	111.664	43.972	26.907	1.251	15.360	454	12.870
%	100	100	61	3	35	1	100

Procesul de privatizare a terenurilor agricole, a generat în agricultura microregiunii două dezavantaje structurale principale:

- Fragmentarea excesivă a proprietății în agricultură;
- Suprafețe importante de teren în proprietatea prea multor agricultori care se apropie sau au trecut de vârsta pensionării, în special în cadrul exploatațiilor mai mici.

Se constată, astfel o tendință de îmbătrânire a șefilor de exploatații (69% peste 55 de ani). Majoritatea (67%) din suprafețele deținute de exploatațiile de semi-subsistentă sunt conduse de persoane care au depășit vârsta pensionării.

Performanța în agricultura este scăzută și a devenit tot mai instabilă. Acest lucru este rezultatul unei structuri duale și „învechite” a exploatațiilor agricole, lipsei piețelor care să sprijine restructurarea și modernizarea sectorului agricol și a industriei alimentare care nu și-a încheiat încă procesul de restructurare și modernizare. De asemenea, cauzele lipsei competitivității agriculturii trebuie căutate și în nivelul scăzut de instruire a celor implicați în sectorul agricol și forestier, în lipsa sau eficiența scăzută a programelor de formare în domeniul agricol și agro-alimentar, precum și în lipsa de cunoștințe în ceea ce privește creșterea competitivității și diversificării produselor și activităților din agricultură și silvicultură.

Efectivele de animale au scăzut drastic pe parcursul perioadei de tranziție. Desființarea sau privatizarea cooperativelor agricole de producție și a fermelor de stat au avut drept rezultat apariția unor modificări structurale semnificative. Efectivele de animale au scăzut până la nivelul unităților care au apărut ulterior. Neputând utiliza spațiile și dotările tehnice din fostele unități de producție intensivă, micii agricultori s-au bazat pe creșterea animalelor, în principal pentru autoconsum. Cu toate acestea, în ultimii ani, efectivele de animale au fost relativ stabile, putându-se observa și semne de revigorare în acest sector. După o scădere pronunțată la începutul decadei, efectivele de bovine, porcine și ovine s-au stabilizat, deși au înregistrat anumite fluctuații anuale.

Singura modalitate de a lucra în mod eficient pe aceste suprafețe agricole fragmentate este asocierea între agricultori, dar gradul redus de asociere sau aproape inexistent al micilor producători precum și lipsa colaborării între ele agravează situația oricum dezavantajoasă a agriculturii.

Culturile se găsesc într-o proporție de 57% în lunca râului, și în rest pe interfluvii, mai mult pe suprafețe cât mai apropiate de orizontală și în văile aferente, aproape de canalul de evacuare, unde totuși apa freatică se menține aproape de suprafață. În unele cazuri aceasta se poate afla la adâncimi apreciabile, de care numai anumite arbori pot profita. Acestea se pot vedea în deschiderile provenite din alunecările de teren, în faleză. În luncă, culturile merg până la baza abrupturilor, iar de aici depinde și de unghiul de înclinare a pantei și a tipurilor de sol. În pantă sunt prezente viile, culturile pomicole sau sunt doar terenuri împădurite cu *Pinus silvestris*, populat antropoc sau natural de arbuști și fageto - carpinete, iar pe interfluvii domină mai mult pădurile și pășunile, dar pot

menționa că suprafața pădurilor, deși stagnează momentan, a mai scăzut în timp, dând totuși loc prin defrișare culturilor agricole, mai ales în locurile unde acestea sunt permise de condițiile și factorii fizici și climatici. Culturile pot fi încadrate în două mari categorii: cu o pondere mai mică, dar foarte importante, sunt culturile din intravilan, unde domină legumele, acestea mai mult pentru asigurarea necesarului pentru gospodărie și într-o oarecare măsură pentru valorificare. Acestea sunt în grădinile oamenilor, lângă gospodărie; iar marea majoritate a culturilor se mută în extravilan.

Alte probleme considerate esențiale în procesul de relansare a acestui sector:

- Lipsa inițiativelor de afaceri din partea tinerilor agricultori.
- Lipsa unor mărci locale ;
- Nu există investiții cu capital străin în agricultură;
- Capacitate de prelucrare, stocare și frigorifică inexistentă;

Produsele agricole obținute în fermele vegetale, și mai ales în cele zootehnice, prezintă un nivel calitativ scăzut, determinat în parte de lipsa de conformitate cu normele europene.

Producția agricolă se repartizează relativ echilibrat pe cele două componente, cultura vegetală și creșterea animalelor. Principalele culturi sunt: cereale (orz, orzoaică, grâu, porumb, secară, etc.), legume, fructe, viță de vie, plante tehnice (ex. sfecla de zahăr), zootehnia fiind prezentă prin crescătoriile de porcine, bovine și ovine. Se poate observa și apariția unor ferme specializate pe specii, cum ar fi ferme de bovine și ovine.

Agricultura are un rol important pentru asigurarea unui venit, prin propria angajare, în timp ce diversificarea activităților din zona rurală rămâne o provocare. Majoritatea celor care lucrează în agricultură sunt proprii lor angajați, iar agricultura reprezintă doar un procent mic din numărul total de angajați din economie. Numărul locurilor de muncă din sectorul non-agricol rural s-a diminuat în intervalul 2002-2009. Acest declin se explică prin micșorarea sau restructurarea sectoarelor rurale non-agricole, creșterea migrației în exterior, în rândul populației active și veniturile medii scăzute din zona rurală, care generează mai puțină ocupare și mai puține oportunități de diversificare. Diversificarea activităților din zona rurală rămâne o provocare.

Mai mult de jumătate din suprafața agricolă este lucrată de exploatații de subzistență sau de semi subzistență, care mențin eficiența agricolă generală la un nivel scăzut, contrabalansând realizările fermelor mari, care obțin, de altfel, rezultate bune și împiedicând consolidarea fermelor de semi-subzistență, care ar putea deveni astfel unități agricole viabile și mai competitive.

În zona centrală, precum și în Valea Nirajului de jos cea mai importantă activitate agricolă este cultivarea cerealelor și a legumelor (principalele culturi în Valea Nirajului de jos reprezintă culturile legumicole, din acest motiv partea de jos a culoarului menționat este denumit și "**Țara Morcovului**"). Suprafețele cultivate cu cereale dețin astfel cea mai mare pondere din total (principalele culturi sunt în ordine: porumbul, grâul și secara, orzul și orzoaica). Urmează legumele, vițele de vie și livezile în suprafețe compacte reprezentând cantități reduse. Din domeniul pomiculturii cele mai importante fructe sunt: prune, mere, pere și cireșe.

Zona montană (Valea Nirajului de sus) era vestită pe vremuri de suprafețele mari de livezi, zona reprezentând un potențial considerabil în aprovizionarea județului cu cantități de fructe (prune, cireșe, mere, pere).

Se poate constata dispariția sau scăderea cantității culturilor tradiționale, specifice microregiunii, mai ales a livezilor tradiționale de cireși și prune (ex. cireșele din Măgherani). Se constată în același timp o scădere a cantităților de produse alimentare tradiționale procesate în microregiune,

preparate din aceste fructe tradiționale, existând riscul ca aceste rețete să se piardă în uitare. Aceste rețete sunt: tradiționalul gem de prune, gemuri de pere, mere, dulceață de cireșe, etc.

Având în vedere fenomenele și procesele economice din sectorul agricol, atât în ceea ce privește legumicultura, cât și pomicultura, putem constata următoarele probleme majore:

- lipsă de cunoștințe în ceea ce privește creșterea competitivității și diversificării produselor agricole;
- lipsesc unitățile procesatoare a produselor agro-alimentare tradiționale, fabricate pe baza unor tehnologii noi;
- dispariția sau scăderea cantității culturilor tradiționale, specifice microregiunii (ex. cireșele din Măgherani);
- dispariția vechiului renume a „Țării Morcovului”;
- lipsa desăvârșită a relațiilor de colaborare între exploatațile agricole și cele două unități de învățământ superior în domeniul agricol, care funcționează pe teritoriul microregiunii;
- lipsa competitivității produselor locale agricole și agro-alimentare locale;
- gradul redus de asociere a fermierilor.

Agricultura în comuna Gheorghe Doja

Activitatea agricolă ocupă un loc de frunte în ceea ce privește ocupația populației în comună, peste 45 % din populație este ocupată în acest sector, însă sunt foarte puțini pentru care această activitate reprezintă singura sursă de venit. Majoritatea populației dispune de terenuri cultivabile, acestea reprezentând sursă de venit alternativ.

Categoriile de folosință ale terenurilor din comună, la sfârșitul anului 2011 Modul de folosință a suprafețelor agricole (sursa: Comuna Gheorghe Doja)	Suprafața terenului (ha)
Terenul agricole – total, din care:	5630
Arabil	3870
Pășuni	994
Fânețe	742
Vii și pepiniere viticole	24
Livezi și pepiniere pomicole	0

Culturi principale 2014 (Sursa: com. Gheorghe Doja)		
Cultura	Suprafața (ha)	Producție (tone)
Grâu	160	560
Ovăz	30	60
Porumb	721	1884
Floarea soarelui	130	299
Soia	15	30
Cartofi	40	560
Pășune	497	12425 (masă verde)
Fânețe	371	1484 (masă verde)
Sfeclă de zahăr	20	2376
Legume	57	138

Zootehnie (Sursa: com. Gheorghe Doja)	
familii de albine	320
bovine	250
caprine	100
ovine	900
cai	90
porcine	500
păsări	4000

I.2.3 Industrie – IMM – Micro-întreprinderi, comerț

Comentarii privind industria din microregiune

Economia microregiunii prezintă diferențieri semnificative în funcție de zonă, de trăsăturile demografice specifice, sociale și economice. Aceasta diferențiere este vizibilă mai ales în ceea ce privește sărăcia, reflectată într-un nivel scăzut de trai al populației și în lipsa de surse de venituri alternative.

Activitățile specifice, altele decât cele agricole și forestiere, depind de distribuția teritorială/comerț și de alte activități ale lanțului de distribuție. Astfel, se poate spune ca principalele activități depind de resursele naturale locale disponibile, de relieful și de tradițiile zonei. În ceea ce privește datele statistice, agricultura, industria alimentară și silvicultura sunt de o importanță primordială pentru economia rurală, prezența activităților non-agricole, legate de sectorul primar, mai ales exploatarea resurselor naturale și procesarea, fiind neesențiale în termeni economici.

După cum se poate observa din tabelul de mai sus, cea mai des întâlnită formă a întreprinderilor sunt microîntreprinderile. Aceste reprezintă un procent de 89% din totalul întreprinderilor din Microregiunea Valea Nirajului, întreprinderi cu 10-50 de salariați fiind doar 58 de întreprinderi, iar întreprinderi cu 50-250 de salariați doar 6. Este de remarcat faptul că nu există la momentul actual nici o întreprindere cu peste 250 de salariați în Microregiunea Valea Nirajului.

	Total întreprinderi	Micro – întreprinderi cu 1 – 10 salariați	Întreprinderi cu 10 – 50 salariați	Întreprinderi cu 50 – 250 salariați	Întreprinderi cu peste 250 salariați
Număr	581	517	58	6	0
%	100%	89%	10%	1%	0%

Cu toate acestea este de constatat creșterea economică considerabilă datorată dezvoltării sectorului industrial în comunele Corunca și Livezeni, ambele fiind influențate de apropierea municipiului Târgu Mureș. În ceea ce privește economia celor două comune limitrofe au apărut unități industriale inexistente până spre sfârșitul mileniului trecut, cum sunt fabricile de medicamente (2 fabrici).

Analiza întreprinderilor din zonele rurale evidențiază capacitatea relativ redusă a acestora de a răspunde exigentelor referitoare la furnizarea locurilor de muncă pentru populația din mediul rural, numărul mediu al salariaților din întreprinderile din mediul rural fiind destul de redusă.

Industria energetică: combustibilul mineral exploatat este gazul metan, ce se găsește la adâncimi relativ mici în domurile gazifere de vârstă Sarmațiană, este de o foarte bună calitate, într-o formă aproape pură (98.5% pur metan). Exploatarea sunt lângă Miercurea Niraj, dar sonde mai sunt

amplasate și în alte domuri, cum ar fi cele de la Maiad, Acățari, Crăciunești, etc. Din nefericire pentru cei din zonă, gazul metan nu este valorificat aici, deși acest lucru ar putea duce la o dezvoltare mai bună a regiunii. Gazul metan este dus la Iernut și la Târgu Mureș, la marile societăți industriale.

Industria lemnului: se bazează pe materia primă locală, industrie favorizată de ponderea destul de ridicată a pădurilor. Aici lemnul exploatat este utilizat ca material de construcție și ca materie primă. Se găsesc numeroase unități de prelucrare a masei lemnoase în microregiune cum ar fi ateliere de prelucrare a lemnului, fabrici de cherestea, unități de producție tâmplărie, unități de producție mobilă. Pe lângă acestea, atelierele de tâmplărie se regăsesc în fiecare centru de comună, ce deservește necesitățile locale sau produc pentru alte unități mai mari, sau își valorifică produsele cu ocazia târgurilor tradiționale. Acestea în mare parte sunt societăți private mici.

Industria materialelor de construcție: se bazează pe exploatarea de roci sedimentare: pietrișuri și nisipuri, ce se găsesc din abundență în zonă și sunt exploatate și folosite local în construcții de case și drumuri, și mai nou pentru baraje de protecție sau în alte scopuri. Lângă pietrișurile și nisipurile aflate în microregiune se mai exploatează argila ce este valorificat mai puțin, numai pentru uz casnic și gospodăresc.

Industria construcțiilor: Această ramură industrială se află între primele locuri în ceea ce privește numărul de angajați al acestor întreprinderi. În acest sector găsim întreprinderile cu peste 50 sau chiar peste 100 de angajați (ex. SC Aramis SRL,, SC Azimut SRL, ambele având sediul în comuna Acățari), însă din păcate numărul acestor întreprinderi fiind destul de scăzut. Această ramură a industriei locale a cunoscut o permanentă creștere până în anul 2008, iar începând de acest an se constată o masivă descreștere economică a sectorului construcțiilor, datorită crizei economice.

Industria alimentară: trebuie menționat că aproape fiecare centru de comună dispune de cel puțin o moară, care satisface atât nevoile populației cât și a brutăriilor locale, moara din comuna Corunca având chiar o capacitate industrială. Dacă vorbim de industria alimentară trebuie menționată existența brutăriilor (7 unități) a unei carmangerii, precum și a unei unități de procesare a laptelui în Microregiunea Valea Nirajului. În ceea ce privește procesarea legumelor (există cantități de producție semnificative în Valea Nirajului de jos), lipsesc unitățile cu astfel de profil, lipsind în același timp și capacitățile de stocare și răcire.

În afara morilor, a brutăriilor, a fabricii de produse lactate și a carmangeriei nu există unități industriale care să preia și să proceseze materiile prime provenite din microregiune. Putem constata că în afara grâului și a laptelui nu se procesează produse agricole la nivelul microregiunii, iar faptul că aceste materii prime sunt prelucrate în orașele învecinate reprezintă pierderi constante și semnificative pentru economia locală.

În ceea ce privește situația industriei mici nealimentare putem constata niște deficiențe aproape similare.

Slaba dezvoltare a activităților industriei mici se datorează într-o anumită măsură și dependenței puternice de activitățile agricole. În căutarea a celorlalte cauze putem constata următoarele deficiențe:

- Lipsa serviciilor de consiliere de specialitate pentru întreprinderi;
- Lipsa de competență a întreprinzătorilor în ceea ce privește dezvoltarea micro-întreprinderilor;
- Lipsă de cunoștințe în ceea ce privește creșterea competitivității întreprinderilor;
- Lipsa sau eficiența scăzută a programelor de formare în domeniul dezvoltării afacerilor;
- Migrarea forței de muncă bine pregătite în străinătate sau spre zone mai dezvoltate;
- Lipsa structurilor și a programelor care ar încuraja afacerile orientate spre piață;
- Lipsa inițiativelor de afaceri din partea tinerilor;

- Baza tehnico-materială în unele ramuri ale industriei mici este învechită;
- Lipsa desăvârșită a investițiilor pentru protecția mediului în cadrul întreprinderilor;
- Lipsa activităților inovatoare la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii.

Cu toate că încă sunt practicate mai multe tipuri de meșteșuguri tradiționale am constatat prezența slabă a activităților meșteșugărești și de artizanat tradiționale, desfășurate în cadrul unor întreprinderi mici.

În comuna Gheorghe Doja, în raport cu partea superioară a Văii Nirajului, notăm prezența destul de masivă a sectorului industrial de producție și a serviciilor oferite cetățenilor respectiv a sectorului comercial. Potrivit surselor puse la dispoziția noastră de către Comuna Gheorghe Doja, întreprinderile prezente în comună sunt următoarele:

DENUMIRE FIRMĂ	DOMENIUL DE ACTIVITATE
SC LORBARN SRL	Comerț magazin mixt, bar
SC ELCOMSERV SRL	Comerț magazin mixt, bar
SC MEBOSERV SRL	Comerț magazin mixt, bar
SC RODACRIS PAN SRL	panificație
SC BAUCNEKT COM SRL	Comerț magazin mixt, bar
SC MOPRECO SRL	Morărit
SC MADCOM SRL	servicii
SC BEALEVI PROD COM SRL	Comerț,Bar
SC PROFI COM IMPEX SRL	Comerț, magazin mixt
I.I TAMASI FERENC	Comerț, magazin haine second
SC KARMA SRL	Fermă mixtă
SC IRBO SRL	Magazin mixt
PFA IACOB DANIELA	Magazin mixt
SC RODACRIS PAN SRL	Magazin mixt
SC MONI MIXT SRL	Magazin mixt bar
SC GARBI COM SRL	Farmacie
SC ANFEED SRL	Comerț furaje
PFA CHIRILA DORINA	Comerț magazin
SC BODO CONSTRUCT SRL	Magazin mixt
SC BAU MARK SRL	Transport
Cab.Med Dr. Ilyes Agneta	Sanatate
Cab.Stomatologic dr. Siklodi Eva	Sanatate
Cab.Med. veterinar	Sanatate
Direcția de Poșta	
SC SALSERES SRL	
SC TAKYA COMSERV SRL	Pensiune
I.I MISZTI ERIKA	bar
SC SN ABARYS SRL	bar
SC BAUKNECHT SRL	comerț
SC ZOLTAN CONSTRUCT SRL	comerț
SC PROFI COMIMPEX SRL	comerț
PFA COLCERIU IRINA	comerț

SC MONIMIXT SRL	comerț
SC GABEL DOMINIQUE SRL	comerț

I.2.4 Turism

Întrucât obiectivele de interes turistic se află concentrație mai mare în partea superioară a Văii Nirajului, se poate vorbi mai degrabă de turism de tranzit, dat fiind faptul că drumul 151D intersectează comuna.

Acesta este una din motivele pentru care turismul are o pondere infimă în economia comunei, majoritatea vizitatorilor vin cu ocazia evenimentelor culturale organizate în comună respectiv cu ocazia Expoziției de Legume Țara Morcovului.

În comună nu există pensiune sau hotel.

I.3. Servicii pentru populație și infrastructuri medico-sociale

Serviciul de sănătate precum și cel al educației sunt un puncte vulnerabile ale societății românești care necesită politici și programe bine concepute pentru dezvoltarea acestora. Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene, articolul 33 definește accesul la serviciile medicale pentru toți cetățenii UE ca fiind: „dreptul de acces la serviciile medicale preventive și dreptul de a beneficia de tratament medical” (Health and Care in an Enlarged Europe, 2003: 1). Cu toate acestea, accesibilitatea redusă la asistența medicală sau lipsa acesteia în mai multe localități rurale face dificilă asigurarea acestui drept fundamental în România.

Actualul sistem al asistenței medicale nu corespunde necesităților reale ale populației. Sunt defavorizați în mod special locuitorii satelor mici. În aceste localități starea de sănătate a populației este și mai precară, iar durata medie de viață este mai scurtă. Probabil că aceasta este unul dintre cauzele faptului că în Regiunea Centru, respectiv în județul Mureș durata medie de viață este cea mai scurtă din România. Cea mai mare unitate sanitară din microregiune este spitalul din Miercurea Nirajului.

Serviciul de sănătate precum și cel al educației sunt un puncte vulnerabile ale societății românești care necesită politici și programe bine concepute pentru dezvoltarea acestora. Carta Drepturilor Fundamentale ale Uniunii Europene, articolul 33 definește accesul la serviciile medicale pentru toți cetățenii UE ca fiind: „dreptul de acces la serviciile medicale preventive și dreptul de a beneficia de tratament medical” (Health and Care in an Enlarged Europe, 2003: 1). Cu toate acestea, accesibilitatea redusă la asistența medicală sau lipsa acesteia în mai multe localități rurale face dificilă asigurarea acestui drept fundamental în România.

Starea de sănătate a populației poate fi determinată atât de accesul la sănătate cât și de accesul la serviciile medicale. Dacă în primul caz accesul la sănătate depinde de o serie de factori, precum factorii genetici (moștenirea unor boli), de mediu (starea mediului înconjurător, poluări intense în zonele puternic industrializate), de dezvoltarea economică și de factorii socio-culturali (condiții de locuit), accesul la serviciile de sănătate este influențat aproape în totalitate de organizarea sistemului sanitar.

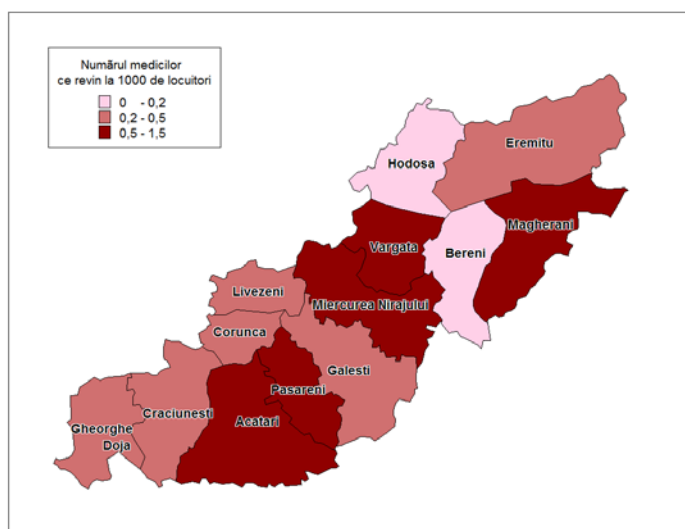
Problemele cele mai mari apar cu precădere în cazul populației din localitățile rurale cu acces limitat la serviciile de sănătate, multe localități neavând acces nici măcar un medic de familie. În această categorie intră comuna Bereni, unde lipsa cabinetelor medicale de familie îngreunează și mai mult

situația populației din satele aparținând comunei respective, având în vedere gradul de îmbătrânire a comunității cu o nevoie în creștere cu privire la proximitatea unei unități sanitare.

Luând în considerare repartitia teritorială a cabinetelor medicale de familie pe teritoriul microregiunii Valea Nirajului, în 2013 existau în totalitate 18 cabinete în proprietate publică și 2 cabinete private. Dintre cabinetele publice 4 se regăseau în orașul Miercurea Nirajului, 3 în Acățari, 2 în comunele Eremitu și Măgherani și câte unul în restul comunelor, cabinetele private fiind prezente în comunele Corunca și Crăciunești.

În ceea ce privește numărul medicilor ce revin la 1000 de locuitori, este important de menționat faptul că acest indice a avut o evoluție descendentă în ultimele decenii, scăzând de la un număr de 1,22 medici ce revin la 1000 de locuitori înregistrat în anul 1990 la 0,53 medici în anul 2012, valoare cu care microregiunea Văii Nirajului rămâne cu mult sub media națională (1,9) dar mai ales sub cea județeană (3,07). Această situație se poate explica nu doar prin lipsa unităților sanitare din zonă -

ceea ce atrage după sine și deficiența personalului medical - dar este și o consecință a

Numărul medicilor ce revin la 1000 de locuitori, 2012

Sursa: Tempo Online

caracteristicilor mediului analizat, având în vedere valorile indicelui care în localitățile rurale sunt mult mai modeste în comparație cu cele din mediul urban. Astfel, distribuția teritorială a personalului medical este extrem de neuniformă, într-o situație mai avantajoasă aflându-se doar comunele Acățari și Măgherani, alături de orașul Miercurea Nirajului unde numărul medicilor la 1000 de locuitori este supraunitar, pe când satele aparținând comunelor Bereni și Hodoșa nu sunt deservite de niciun medic.

În **comuna Gheorghe Doja** asistența medicală este efectuată de un specialist în **cabinetul medical** aflat în centrul comunei. Medicul nu are domiciliul stabil în comună, făcând naveta din Târgu Mureș. De asemenea notăm existența unui **cabinet stomatologic** în satul Gheorghe Doja, cu un medic stomatolog care nu are domiciliul stabil în comună, făcând naveta din Târgu Mureș. Există însă beneficiari ale sistemului de asigurări de sănătate care sunt înscriși la alte cabinete. (ex. Târgu Mureș). Tot în satul Gheorghe Doja funcționează **farmacia**.

I.4. Activități sociale și instituții locale

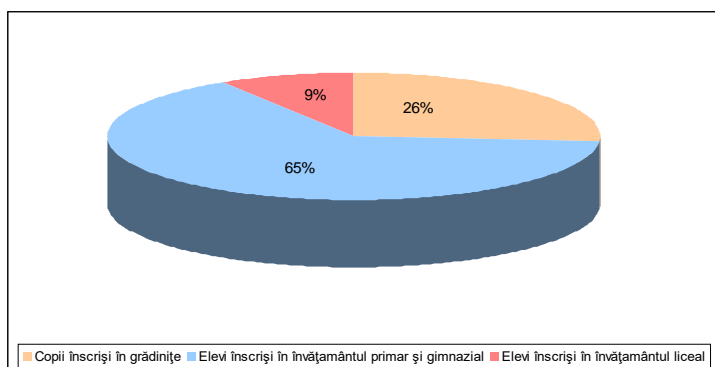
I.4.1 Educație, formare, cultură

În ceea ce privește **sistemul de învățământ** – și implicit educația – este cel mai important mijloc de apărare împotriva sărăciei, de evitare a capcanei excluderii sociale și principalul instrument pentru participarea în totalitate a populației la viața socio-economică (Neagu, 2006). Rolul educației devine cu atât mai important, cu cât o țară, o regiune vrea să atingă un nivel de dezvoltare mai ridicat. De asemenea cu cât dezvoltarea economică, tehnologică este mai ridicată, cu atât crește rolul și

importanța școlilor. O populație având cunoștințe vaste poate realiza inovări pentru a se adapta mult mai ușor la condițiile economice în schimbare.

Pentru a primi o imagine mai complexă asupra situației învățământului de pe teritoriul GAL Valea Nirajului, urmează o analiză a evoluției populației școlare, a personalului didactic precum și a infrastructurii de învățământ.

În anul 2012 26% din totalul copiilor din sistemul de învățământ erau înscriși în grădinițe, 65,2% în învățământul primar și gimnazial și 8,8% în învățământul liceal.

Elevii înscriși la diferite nivele de învățământ în anul 2012

Sursa: Institutul Național de Statistică. Baza de date Tempo Online

Consecință a evoluțiilor demografice din ultimii ani, caracterizate prin scăderea populației și prin amplificarea migrației externe, numărul elevilor a înregistrat o reducere continuă în cazul majorității formelor de învățământ. Astfel, din anul 2007 și până în anul 2013 numărul total al elevilor înscriși în sistemul de învățământ s-a redus de la 5363 la 5150 (cu 4%). Contingentul de copii înscriși în grădinițe înregistrează o descreștere treptată, numărul lor scăzând de la 1589 la 1337 (15,9%)

în aceeași perioadă. În schimb, în cazul elevilor înscriși la învățământul primar și gimnazial se observă o creștere însemnată, numărul lor crescând de la 3301 la 3358 (1,7%), fapt ce se datorează creșterii numărului elevilor înscriși la învățământul primar, cel gimnazial arătând o scădere accentuată. Observăm, de asemenea creșterea interesului elevilor pentru licee și școli postliceale în defavoarea școlilor profesionale (o creștere de 2,8%).

Această tendință poate fi interpretată ca și o îmbunătățire a gradului de conștientizare asupra importanței studiilor medii în vederea facilitării accesului la studii superioare.

La nivel de comune, cea mai drastică scădere a numărului elevilor înscriși în diferite forme de învățământ se observă în comunele Păsăreni (-22%) și Bereni (-14,5%), pe când o evoluție mai favorabilă s-a înregistrat în comunele Corunca (16,8%) și Livezeni (5,6%). După cum s-a specificat în capitolele anterioare, toate aceste evoluții sunt stigmatizate de situația demografică a localităților, de îmbătrânirea accentuată a unor comunități mai izolate sau de o evoluție mai favorabilă a grupelor de vârste în favoarea tinerilor.

În privința numărului personalului didactic care lucrează în unitățile de învățământ din microregiunea Valea Nirajului observăm o scădere de 3,2% pe toate nivelurile de învățământ datorită restricțiilor impuse în ultima vreme în privința posibilității agregării claselor și a restrângerii tot mai accentuate a locurilor pentru cadrele didactice, cea mai drastică scădere putându-se observa în comuna Gheorghe Doja (-25%), precum și în comunele Măgherani (-16,7%) și Bereni (-15,8%). În contrast, în comunele Acățari, Eremitu și Miercurea Nirajului numărul cadrelor didactice a crescut cu aproape 5%.

Analizând numărul elevilor ce revin unui cadru didactic, se pot observa și aici discrepanțe semnificative: dacă în comunele Hodoșa, Bereni și Acățari un cadru didactic îi revin 9 elevi, în comuna Gheorghe Doja acest indice este aproape dublu, numărul elevilor pe cadru didactic crescând la 17.

Prin definiție, instituțiile de învățământ sunt reprezentate de grădinițe, școli primare și gimnaziale, licee și universități. În privința repartizării teritoriale a unităților de învățământ, pe teritoriul GAL Valea Nirajului se observă o distribuție aproape egală chiar dacă numărul acestora s-a redus continuu din 1992 până în 2013 de la 109 de unități școlare la 14. În prezent fiecare comună din cadrul unității teritoriale analizate dispune de cel puțin o școală primară și una gimnazială, în afara orașului Miercurea Nirajului, unde, pe lângă școala gimnazială mai există și un liceu, denumit Grupul școlar "Bocskai István". La acestea se mai adaugă și două unități de învățământ superior: Facultatea de Horticultură din cadrul Universității Corvinus Budapesta, o extensie localizată în orașul Miercurea Nirajului și Facultatea de Științe Tehnice și Umaniste din cadrul Universității Sapientia din Târgu Mureș, care se află în localitatea Corunca. Cele două instituții de învățământ superior din microregiune reprezintă o valoare adăugată semnificativă în ceea ce privește sistemul de învățământ local, respectiv un avantaj excepțional față de celelalte microregiuni, determinând în mod absolut favorabil competitivitatea zonei pe plan educațional și socio-cultural (PDL Miercurea Nirajului).

Chiar dacă capacitatea instituțiilor de învățământ existente depășește cu mult nevoile populației, calitatea educației este încă redusă, pe de o parte din cauza slabei dotări a infrastructurii educaționale, iar pe de altă parte, datorită nivelului de pregătire sau experiența profesorilor. Cu toate că în ultimii ani au existat preocupări legate de îmbunătățirea infrastructurii educaționale, atât din fonduri bugetare, cât și cu ajutorul numeroaselor programe cu finanțare europeană (fonduri de preaderare precum și Fonduri Structurale) și din partea Băncii Mondiale, situația infrastructurii școlare rămâne încă precară. Principala problemă în cazul majorității unităților de învățământ o reprezintă degradarea clădirilor și slaba lor dotare tehnică, ceea ce nu permite crearea condițiilor optime pentru realizarea unui proces educațional adecvat și eficient, majoritatea școlilor având nevoie de renovări, mobilier, utilități de bază și material didactic. De asemenea tehnologia IT, echipamentele hardware și software sunt rar întâlnite în cadrul școlilor din spațiul rural, echipamentele necesare formării profesionale sau pentru ucenici sunt învechite sau lipsesc complet, în timp ce atragerea personalului calificat în zonă rămâne în continuare dificilă (PDL Miercurea Nirajului).

În anul 2013 infrastructura educațională a microregiunii dispunea de următoarele dotări:

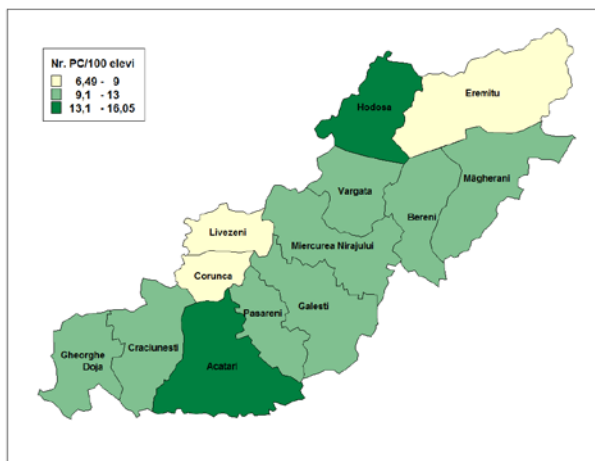
- 240 săli de clase
- 33 laboratoare
- 11 săli de gimnastică
- 3 ateliere școlare
- 6 terenuri de sport
- 544 PC-uri

În privința dotărilor, în ultimii ani se remarcă o scădere a numărului sălilor de clase cu 9,8%, a sălilor de gimnastică cu 27%, iar datorită cererii tot mai reduse pentru școlile profesionale, numărul atelierelor școlare s-au redus cu 57%. Numărul terenurilor de sport a rămas neschimbat iar o creștere substanțială se remarcă în cazul laboratoarelor școlare, numărul acestora crescând cu 50% față de anul 2007, pe când numărul PC-urilor aproape că s-a triplat.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Săli de clasă	266	249	225	229	227	234	240
Laboratoare	22	22	20	25	30	29	33
Săli de gimnastică	15	19	14	17	12	11	11
Ateliere școlare	7	5	3	4	4	4	3
Terenuri de sport	6	6	5	7	6	6	6
Nr-ul PC-urilor	172	316	416	457	502	518	544

Sursa: Institutul Național de Statistică. Baza de date Tempo Online

Cele mai mari discrepanțe apar în privința dotării școlilor în materie de echipamente IT&C: dacă în comunele Acățari și Gălești găsim peste 13 PC-uri ce revin la 100 de elevi, în localitățile Bereni, Livezeni sau Eremitu numărul acestora rămâne sub numărul de 8 PC-uri la 100 de elevi. Desigur, această evoluție depinde în mare măsură și de numărul elevilor înscriși la învățământul liceal și gimnazial, mai ales dacă avem în vedere faptul că în ultimii ani, în unele comunități mai îmbătrânite

Repartiția teritorială a numărului PC-urilor ce revin la 100 de elevi în anul 2012

Tempo Online

(ca de exemplu Hodoșa sau Pășăreni) numărul copiilor a scăzut semnificativ. Din cauza acestui fenomen rata PC-urilor ce revin la 100 de elevi în aceste comune a ajuns să fie mult mai ridicat în comparație cu comunele unde evoluția numărului elevilor înscriși la învățământ a fost mai favorabilă. Totuși, datorită programelor de finanțare și a fondurilor atrase de comunitățile locale pentru îmbunătățirea infrastructurii educaționale, școlile din valea microregiunii Niraj sunt într-o situație oarecum mai favorabilă în comparație cu media națională, având în vedere numărul de 10,1 PC-uri ce revin la 100 de elevi în comparație cu nivelul național sau cel județean, unde acest număr este sub 10%.

În concluzie, în cazul infrastructurii educaționale mai sunt necesare o serie de investiții, mai ales în ceea ce privește renovarea și îmbunătățirea imobilelor existente. În condițiile demografice actuale ceea ce amenință cel mai mult sistemul de învățământ este numărul tot mai redus al copiilor înscriși, fenomen ce – în lipsa unor intervenții adecvate gândite pentru a contracara acest proces – va conduce treptat la un val de desființări ale școlilor existente.

În ceea ce privește învățământul preșcolar, existența sau dimpotrivă inexistența grădinițelor reprezintă linia de demarcație în dezvoltarea localităților rurale (Enyedi, 1993), argumentând faptul că numărul acestora este un indice foarte important în analiza dezvoltării comunităților, putând contribui la ridicarea și dezvoltarea acestora pe termen lung. Din punct de vedere pedagogic, importanța unităților preșcolare este indiscutabilă, deoarece aici se generalizează primele forme ale comportamentului social și se pun bazele cunoștințelor care urmează a fi acumulate mai târziu. Dezvoltarea învățământului primar și gimnazial poate contribui mult la dezvoltarea dorinței de învățare a indivizilor dacă aceasta funcționează în mod optim: dacă distanța localităților față de aceste unități de deservire este mică, legăturile de transport sunt bine concepute. În aceste situații nu este importantă înființarea noilor unități școlare. Acele sate care în acest fel sunt legate de centrele comunale nu mai sunt într-o situație dezavantajată multiplă (Enyedi, 1993). Probleme apar la acele localități unde lipsa rețelelor de transport îngreunează accesul populației/elevilor la diferitele unități de învățământ, ceea ce poate contribui la abandonul școlar la o vârstă fragedă. Totodată, creșterea calității învățământului din mediul rural atât prin asigurarea profesorilor titulari cât și prin creșterea bugetului învățământului este pe termen lung mult mai importantă decât investițiile suplimentare în reconversie profesională, în asigurarea diferitelor ajutoare sociale pentru menținerea forței de muncă. Din această cauză în viitor o atenție sporită va trebui acordată programelor pentru susținerea creșterii accesibilității la sistemul de învățământ în vederea reducerii inegalităților existente și combaterea fenomenului de abandon școlar.

În final, pentru a reda o imagine de ansamblu asupra dezvoltării sociale din microregiune, facem apel la un instrument specific și adecvat, **Indicele de Dezvoltare Socială a Localităților** (IDSL), care ia în

calcul scorul factorial al unui număr de șapte indicatori (nivelul de educație, vârsta medie, speranța de viață, numărul de autoturisme la mia de locuitori, suprafața medie a locuinței, consumul de gaze pe cap de locuitor, categoria de mărime a localității) permite compararea în timp a variațiilor privind dezvoltarea umană a unităților administrativ-teritoriale. Pentru localitățile microregiunii Valea Nirajului, valoarea IDSL variază între 29 și 92, putând găsi astfel atât comune, orașe sărace, cât și comune dezvoltate. În prima categorie intră comunele Măgherani (cu o valoare a IDSL de numai 29) și Hodoșa (44), în a doua categorie, cu cel mai ridicat nivel al Indicelui de Dezvoltare Socială se înscrie comuna Corunca (92). Totodată trebuie menționat faptul că orașul Miercurea Nirajului, deși a obținut un scor de 73, la nivel național se încadrează doar în categoria orașelor sărace.

Indicele de Dezvoltare Socială a Localităților

Comune	IDSL	IDSL grupări
ACĂȚARI	58	comune dezvoltare
CRĂCIUNEȘTI	64	comune dezvoltare
EREMITU	45	comune mediu dezvoltate
GĂLEȘTI	54	comune mediu dezvoltate
GHEORGHE DOJA	61	comune dezvoltare
HODOȘA	44	comune sărace
LIVEZENI	67	comune dezvoltare
MĂGHERANI	29	comune sărace
ORAȘ MIERCUREA NIRAJULUI	73	orașe sărace
PĂȘĂRENI	55	comune mediu dezvoltate
VĂRGATA	53	comune mediu dezvoltate
CORUNCA	92	comune dezvoltare
BERENI	49	comune mediu dezvoltate

Sursa: <https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>

Se poate observa că elevii din localitățile mici au șanse reduse pentru continuarea studiilor, dintre ei foarte puțini reușesc să continue studiile la universități. Cauzele fenomenului sunt imputabile atât proceselor socio-economice, cât și nivelului educației în localitățile mici.

În ceea ce privește situația educației publice, copii de etnie rromă se confruntă cu dezavantaje concrete. Nivelul scăzut a condițiilor de viață, veniturile scăzute influențează condițiile de frecvență a școlii. Astfel abandonul școlar în cazul rromilor este mult mai ridicat decât media pe țară.

Accesul la educație este îngreunată și copiilor cu nevoi speciale. Accesul lor este limitat de numărul redus al cadrelor didactice calificate, lipsa infrastructurii speciale, precum și integrarea lor dificilă.

Cu toate că unul dintre cele mai importante principii ale noului sistem educațional este adaptarea la nevoile pieței, precum și învățarea pe tot parcursul vieții, competențele și aptitudinile asigurate de sistemul actual nu corespund acestor nevoi. Este neapărat necesară reformarea sistemului educațional. Cu toate că a fost preconizată creșterea efectivelor, această creștere nu este mai mare de 10 %. Situația efectivelor arată astfel:

Situația educației în comuna Gheorghe Doja

Potrivit surselor obținute de la Comuna Gheorghe Doja, pe raza comunei statisticile educaționale se prezintă în felul următor:

Grădinițe

LOCALITATE	Nr. copii	Nr. cadre didactice
Gheorghe Doja	17	6
Tirimia	35	
Leordeni	16	
Satu Nou	33	

Școli

LOCALITATE	Nr. copii	Nr. cadre didactice
Gheorghe Doja – Școala Generală Rakossi Lajos, clasele I-VIII	132	13
Tirimia – Școala Generală clasele I-VIII	93	8
Satu Nou – Școala Generală clasele I-IV	50	3
Leordeni – Școala Generală clasele I-IV	11	1

În fiecare dintre unitățile de învățământ lucrează cadre calificate. Echipamentele didactice nu corespund necesităților actuale, lipsesc copiatoarele sau au calitate proastă, în procent de 80 % nu există acces la Internet, calculatoarele sunt uzate moral, majoritatea provin din donații.

Pe plan educațional politica dezvoltării și a reformei constă în desființarea unităților care din cauza efectivului redus nu sunt rentabile, și transportul copiilor cu microbuze școlare în unități mai mari.

Nu există în comună Liceu normal, sau școală cu profil. În Miercurea Nirajului există educație gimnazială, însă în microregiune lipsesc școlile cu profil și lipsește formarea adulților. În microregiune există educație universitară în cadrul a două facultăți, în afara facultății de horticultură, însă nu prea există specializări care ar asigura necesarul de personal calificat.

Cursurile de formare necesare în microregiune se grupează în jurul agriculturii și a creșterii animalelor, însă nu există instituții pentru derularea unor asemenea programe. Nu există nici instructori calificați pentru acest tip de activitate. Cu organizațiile actuale ale tinerilor s-a putea rezolva această problemă, ar fi însă necesară o organizație civilă responsabilă pentru coordonarea acestui tip de activități. Majoritatea clădirilor publice nu pot oferi condițiile necesare derulării serviciilor comunitare moderne datorită dotării insuficiente, datorită stării actuale și datorită amenajării interioare.

Comuna dispune și de bibliotecă, aici s-ar putea asigura accesul la Internet pentru comunitate, însă ele nu dispun de echipamentele necesare.

Menționăm funcționarea centrului pentru protecția copiilor din Tirimia a Fundației Sfântul Francisc, instituție care oferă servicii sociale și educaționale copiilor.

Viața culturală a comunei este intensă, constă în prezentarea de piese de către companii amatoare de teatru, dansuri populare, respectiv din evenimente culturale, organizate anual (de ex. Zilele Comunei Gheorghe Doja, Expoziție de Legume Țara Morcovului). Există cămin cultural în fiecare localitate.

În satul Gheorghe Doja există și un **centru de agrement și sport** modern. Activitatea sportivă a populației – în deosebi a tinerilor – grație condițiilor excepționale pentru practicarea sporturilor în masă în incinta centrului de agrement și sport – respectiv pe terenurile aferente acesteia.

I.4.2 Societatea civilă

Nr. Crt.	Denumirea	Domeniul de activitate
1	Fundația Sfântul Francisc, Tirimia	social, educație
2	Fundația Făclia, Satu Nou	Cultură
3	Asociația Pro Leordeni	Cultură

Asociațiile desfășoară o activitate intensă și conlucrează strâns cu autoritățile locale, Comuna Gheorghe Doja, în vederea organizării unor evenimente culturale, educative și sportive respectiv asigură servicii sociale populației tinere. Aceste ONG-uri sunt de asemenea parteneri activi în organizarea Zilelor Comunei Gheorghe Doja sau a Expoziției de Legume Țara Morcovului.

Relații internaționale, parteneriate, localități înfrățite

Comuna Gheorghe Doja are o rețea de parteneri – localități țări membre ale UE – dezvoltată. Localitățile înfrățite cu Comuna Gheorghe Doja sunt Bakonycsernye și Újlőrincfalva din Ungaria respectiv Magyarcsernye din Serbia. Cu acești parteneri se realizează întâlniri, programe culturale comune, schimburi de experiență, studii de vizită.

I.5. Bilanțul politicilor întreprinse în teritoriu

Ultima strategie de dezvoltare locală a comunei Gheorghe Doja fost elaborată în 2014, acesta fiind rezultatul unei prime încercări de consultare a comunității locale în ceea ce privește viziunea strategică și necesitățile de dezvoltare în comună. Ca urmare a obiectivelor propuse în acest document, respectiv având în vedere oportunitățile de finanțare și nu în ultimul rând resursele financiare proprii pentru acoperirea cheltuielilor legate de aceste proiecte, în perioada 2014-2020 în comuna Gheorghe Doja s-au implementat cu succes următoarele proiecte în urma cărora s-au realizat următoarele investiții:

Denumire investiție	Valoarea investiției (lei)	Sursa de finanțare	Stadiu de implementare
„Modernizare DC 68D 0+000+2+050 în comuna Gheorghe Doja	1.716.598,36	Guvernul României	Finalizat 29.10.2019
”Modernizare sediu primăriei în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș	277.691	PNDR LEADER	Finalizat 02.06.2015
”Amenajare parcare și zone verzi în centrul comunei Gheorghe Doja”	151.410	PNDR LEADER	Finalizat 24.09.2015
”Achiziție utilaje/echipamente pentru Comuna Gheorghe Doja”	228.558	PNDR LEADER	Finalizat 08.09.2015
”Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	8.013.526,94 cu TVA	AFM	Finalizat în data de 22.08.2017
”Amenajare baza sportivă în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	435.973,95 cu TVA	Ministerul Dezvoltării	Finalizat în data de 01.08.2018
”Modernizarea căminului cultural din Tirimia și dotarea căminelor culturale din comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	1.571.642,36 cu TVA	AFIR	Lucrări cămin cultural Tirimia finalizat în 23.12.2019 Dotări finalizat 2020
”Realizarea sistemului de supraveghere	117.345,82 cu	Buget local	Finalizată în

video stradală în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	TVA		05.12.2018
”Extinderea și reabilitarea școlii gimnaziale Rákossi Lajos, comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	6.671.202,44 lei cu TVA	POR + Buget local	PT elaborat. În faza de evaluare la ADR Centru
”Construire grădiniță cu program prelungit, în localitatea Leordeni, comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	1.047.919,98 lei cu TVA	POR + Buget local	Contract de finanțare semnat în 11.12.2019
”Construire grădiniță cu program prelungit în localitatea Satu Nou, comuna Gheorghe Doja, județul Mureș	1.353.602,39 lei cu TVA	POR + Buget local	Contract de finanțare semnat în 19.12.2019
”Reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea grădiniței din localitatea Gheorghe Doja, județul Mureș”	970.998,90 lei cu TVA	POR + Buget local	Contract de finanțare semnat în 28.01.2020
”Extinderea rețelei de canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	11.511.518 lei cu TVA	PNDL + Buget local	Lucrare în curs de execuție. Stadiul fizic realizat 45,18%
”Îmbunătățirea infrastructurii rutiere prin asfaltare în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	4.423.576,85 lei cu TVA	PNDL + Buget local	Lucrare în curs de execuție. Stadiul fizic realizat 37,55%
”Modernizarea sistem de iluminat public în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș	194.397,99 lei cu TVA	AFIR	Contract de lucrări semnat cu executantul în 16.12.2019
”Construire locuințe sociale în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	1.853.690,82 lei cu TVA	MLPDA	Contractul de finanțare semnat în 31.07.2019
”Lucrări de amenajare a mansardei din cadrul clădirii primăriei Comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	119.125,66 lei cu TVA	Buget local	Lucrare in curs de execuție
”Extindere și mansardare Bază sportivă și amenajare teren sport multifuncțional în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș”	-	Buget local	În faza de evaluare proiect tehnic
Construire, reabilitare stații de autobuz	24.990 lei cu TVA	Buget local	Contract de lucrări semnat în 14.11.2019
Confecționare și recondiționare echipamente de joacă pentru copii în comuna Gheorghe Doja, județul Mureș	13.090 lei cu TVA	Buget local	Contract de lucrări semnat în 14.11.2019
Achiziționare tractor	160.650 lei cu TVA	Buget local	Achiziționat

CAPITOLUL II ANALIZA SWOT

În cursul sondajului de opinie, li s-a oferit locuitorilor comunei Gheorghe Doja posibilitatea de a-și expune părerea atât despre situația actuală a comunei Gheorghe Doja, cât și despre așteptările lor privind viitorul. Referitor la situația actuală a comunei Gheorghe Doja s-a încercat identificarea punctelor tari și a punctelor slabe ale localităților, și localnicii au avut ocazia de a-și exprima părerea despre cum ar dori ei să arate localitatea peste 7 ani.

Analiza SWOT (puncte forte, puncte slabe, oportunități, amenințări) se bazează pe de o parte pe opiniile relevate în cursul sondajului, pe de altă parte pe rezultatele activității grupului comunității locale, precum și pe factorii identificați în cursul activității de planificare. Punctele tari și oportunitățile identificate reprezintă resursele strategice comune care vor fi valorificate în urmărirea obiectivelor strategice, iar acestea depind în mare măsură de punctele slabe interne și amenințările externe existente.

Participanții sesiunilor în grup au fost aleși în așa fel încât să fie reprezentate mai multe sectoare ale economiei (agricultură, sănătate, educație, cultură, mediul de afaceri, tineri etc.) pentru a obține o imagine de ansamblu asupra necesităților comunei, însumând părerile localnicilor cu privire la stadiul de dezvoltare al domeniilor majore din comunitate.

La elaborarea analizei SWOT a comunei Gheorghe Doja am considerat următoarele domenii conform capitolelor prezentate în analiza de nevoi:

1. Cadru general
2. Demografie și forța de muncă
3. Terenuri și locuințe
4. Infrastructură
5. Servicii sociale, servicii de sănătate, învățământ, cultură și sport
6. Dezvoltare economică
7. Protecția și conservarea mediului

1. Cadru general	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Traversarea comunei Gheorghe Doja de către drumul DJ 151D, asigurând acces facil spre DN15 și E60, crescând atractivitatea comunei pentru investitori în domeniul industriei și a comerțului; • Existența unor resurse naturale bogate, spații întinse de teren arabil, pășuni, pajiști, calitatea bună a solului; • existența unei tradiții multisekulare în legumicultură, renumele zonei și existența unei denumiri care poate deveni "marcă înregistrată": Țara Morcovului • Existența unor programe culturale tradiționale; • existența unor organizații civile; 	<ul style="list-style-type: none"> • Poluarea aerului și poluarea fonică din cauza traficului intens de pe drumul E60 respectiv DJ 151D, drum ocolitor pentru traficul greu; • Inexistența unor utilități; • număr relativ scăzut de monumente și obiective turistice • Lipsa fondurilor pentru investiții de reabilitare și restaurare a monumentelor istorice sau a obiectivelor arhitecturale de interes turistic;
Oportunități	Amenințări

<ul style="list-style-type: none"> • accesul facil la axe magistrale de transport rutier (DN15, E60); • Demararea unor proiecte de dezvoltare a infrastructurii rutiere și tehnico-edilitare; • Existența unor resurse naturale, spații întinse de pășuni; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea amenajărilor într-un ritm mai slab. • Dezvoltarea imobiliară haotică poate avea un impact puternic asupra unei dezvoltări rurale tradiționale armonioase; • Încetinirea/neimplementarea proiectelor de dezvoltare a comunei; • Efectele industrializării și a globalizării pătrund din ce în ce mai adânc în teritoriul comunei în detrimentul culturii populare, a tradițiilor și a obiceiurilor locale, și în mod indirect în defavoarea dezvoltării turismului rural;
---	---

2. Demografia și forța de muncă	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • costul scăzut al forței de muncă • tendință ușoară de creștere a populației 	<ul style="list-style-type: none"> • mai mult de 23% din populație are peste 60 de ani; • Lipsă de cunoștințe în ceea ce privește creșterea competitivității și diversificării produselor și activităților din agricultură și silvicultură;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Accesul înlesnit spre orașele Târgu-Mureș crește oportunitățile oferite pe piața muncii pentru locuitori; • Proiectele de dezvoltare a infrastructurii pentru creșterea accesibilității zonei; • Posibilitatea finanțării proiectelor de infrastructură din fonduri nerambursabile; 	<ul style="list-style-type: none"> • Criza economică și financiară de la nivel național ce are impact asupra dezvoltării economice și a pieței locurilor de muncă; • Subfinanțarea sistemului de învățământ și astfel scăderea calității actului educațional va determina scăderea numărului persoanelor cu studii medii și superioare;

3. Terenuri și locuințe	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea numărului de locuințe • Îmbunătățirea condițiilor de locuire, prin dezvoltarea noilor proiecte; • Implicarea autorităților în rezolvarea problemelor de echipare edilitară; 	<ul style="list-style-type: none"> • Spații verzi insuficiente; • Punerea în posesie a terenurilor; • Construirea unor clădiri care nu se încadrează în peisajul rural tradițional.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Proiectele de dezvoltare a infrastructurii pentru creșterea accesibilității zonei; • Posibilitatea finanțării proiectelor de infrastructură din fonduri nerambursabile; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltare imobiliară haotică • Încetinirea implementării proiectelor de dezvoltare; • Criza economică poate genera stoparea unor proiecte imobiliare;

4. Infrastructură	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea autorităților în rezolvarea problemelor de echipare edilitară; • Acces facil la infrastructura aeriană (doar 9 km distanță de la aeroport); • Sistem de distribuție a energiei electrice bine dezvoltat; • Rețea de iluminat public corespunzător; • Acoperire bună a zonei cu rețea de telefonie fixă și mobilă; 	<ul style="list-style-type: none"> • Drumuri comunale neasfaltate; • Lipsa unui sistem de alimentare centralizate cu apă; • Lipsa canalizării; • Drumuri silvice, căi de acces spre ferme în condiții nefavorabile;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea finanțării proiectelor de infrastructură din fonduri nerambursabile europene prin Programul Operațional Regional, prin PNDR și prin alte programe de finanțare; 	<ul style="list-style-type: none"> • Adâncirea actualei crize economice poate genera reducerea surselor proprii de venituri și implicit reducerea sumelor alocate investițiilor în infrastructură; • Posibile dificultăți în asigurarea cofinanțării unor proiecte majore de reabilitare a infrastructurii și rețelelor edilitare.

5. Servicii publice	
Puncte tari	Puncte slabe
<p>Asistența socială</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența centrului pentru protecția copiilor a Fundației Sfântul Francisc din Tirimia <p>Învățământ și cultură</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența unei rețele de unități de învățământ în fiecare sat; • Organizarea de evenimente cultural-artistice periodice majore; • existența Caselor de Cultură are un rol important în organizarea acțiunilor cultural-artistice, educative, de informare și de divertisment; • Existența și funcționarea bibliotecii; <p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Existența și funcționarea corespunzătoare a dispensarului și a farmaciei din Gheorghe Doja; • Existența în comuna aflată în imediata apropiere a comunei Gheorghe Doja a serviciului voluntar pentru situații de urgență (stație SMURD) și a echipei de pompieri voluntari (Acățari) 	<ul style="list-style-type: none"> • Asistența socială • Servicii comunitare nedezvoltate suficient pentru persoanele cu handicap, etc. • Prezența mare a grupurilor vulnerabile; • Servicii publice • Numărul relativ mare de infracțiuni • Învățământ și cultură • Unitățile de învățământ sunt dotate necorespunzător; • Creșterea ratei abandonului școlar, • Lipsa programului prelungit la grădiniță și la școală; • Necorelarea ofertei educaționale cu nevoile de pe piața muncii; • Subfinanțarea unităților de învățământ. • Sănătate • Lipsa unor programe de promovare a sănătății. • Nr. mare de locuitor/medic.
Oportunități	Amenințări
<p>Asistența socială</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unor proiecte în 	<p>Învățământ și cultură</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subfinanțarea sistemului de învățământ

<p>parteneriat cu organizațiile non-guvernamentale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Accesarea fondurilor europene și a programelor naționale în domeniul asistenței sociale; • Existența cadrului legislativ ce creează facilități pentru mediul economic ce angajează persoane din grupurile vulnerabile în vederea integrării acestora în societate; • Posibilitatea dezvoltării de parteneriate între APL și sectorul non-guvernamental; <p>Servicii publice</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea de proiecte în parteneriat cu societatea civilă pentru sprijinirea și îmbunătățirea serviciilor publice; • Informatizarea furnizării serviciilor publice; • Accesarea fondurilor nerambursabile destinate îmbunătățirii serviciilor publice; • Specializarea resurselor umane cuprinse în instituțiile furnizoare de servicii publice; <p>Învățământ și cultură</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea activităților educative care să stimuleze înclinația spre cultură a populației tinere; • Mijloacele tehnice actuale pot fi folosite pentru îmbunătățirea procesului didactic și auto-didactic, prin ameliorarea modului de prezentare, reducerea timpului de transmitere/asimilare a informațiilor, îmbunătățirea comunicării dintre profesor/instituție și elev, sporirea numărului de surse de informare și documentare; • Dezvoltarea activităților educative care să stimuleze înclinația spre cultură a populației tinere; • Existența fondurilor europene direcționate spre perfecționarea actului didactic; • Existența fondurilor europene disponibile pentru reabilitarea clădirilor instituțiilor de învățământ și dotarea corespunzătoare a acestora; • Programele școlare internaționale care permit școlilor locale să stabilească 	<p>românesc;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lipsa condițiilor atractive pentru cadrele didactice tinere (salarizare, locuințe); • Lipsa de interes a cetățenilor față de cultură; • Insuficiența fondurilor alocate pentru instituțiile culturale și investițiile în acest domeniu; <p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Subfinanțarea sistemului medical; • Scăderea calității serviciilor medicale la nivel național; • Scăderea gradului de atractivitate a sistemului public de sănătate pentru tinerii medici; • Amploarea fenomenului migratoriu în rândul personalului medico-sanitar spre statele Uniunii Europene; • Politica de salarizare în domeniul sănătății slab motivantă;
---	---

<p>parteneriate cu instituții de învățământ din străinătate;</p> <p>Sănătate</p> <ul style="list-style-type: none"> • Accesarea de fonduri europene destinate reabilitării, modernizării sau echipării infrastructurii serviciilor de sănătate; • Dezvoltarea mediului privat medico-sanitar (dezvoltarea cabinetelor medicale); 	
---	--

6. Dezvoltare economică	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • poziția favorabilă a comunei (în apropierea axei rutiere DN15, E60); • Implicarea autorităților publice în sprijinirea activităților economice; • Infrastructura rutieră îmbunătățită pentru transportul de mărfuri; • Accesibilitatea facilă a comunei din punct de vedere rutier; • Existența unor resurse naturale; • existența unor firme de prelucrare, producție, servicii și comerț 	<ul style="list-style-type: none"> • Inexistența sau dezvoltarea insuficientă a rețelelor de utilități • Lipsa inovației în domeniul agricol sau a valorificării cunoștințelor moderne în acest domeniu; • Scăderea efectivului de animale pe parcursul perioadei de tranziție; • Fragmentarea excesivă a proprietății în agricultură; • Suprafețe mari de terenuri fără titlu de proprietate; • Grad redus de asociere a fermierilor; • Numărul mare al exploatațiilor de subzistență și semi-subzistență; • Numărul redus al exploatațiilor comerciale; • Slaba dezvoltare a activității de marketing în domeniul agroalimentar; • Prezența slabă a activităților meșteșugărești și de artizanat tradiționale, desfășurate în cadrul unor întreprinderi mici; • Lipsa inovației la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii; • Lipsa programelor de sprijin pentru întreprinderi start-up;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Programele naționale de sprijin pentru IMM-uri; • Programele europene de finanțare pentru mediul economic și pentru creșterea competitivității; • Dezvoltarea comunicării între reprezentanții mediului de afaceri și reprezentanții autorităților publice locale; • Dezvoltarea unor platforme 	<ul style="list-style-type: none"> • Impactul crizei economice asupra mediului de afaceri din România; • Modificări ale legislației privitoare la activitatea agenților economici neavantajoase pentru impulsivitatea activității economice; • Încetinirea/neimplementarea proiectelor de dezvoltare a comunei; • Capacitatea limitată a mediului de afaceri de a accesa, cofinanța

<p>logistice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posibilitatea de a atrage noi investiții datorită apropierii orașului Tg. Mureș; • Crearea unei societăți în care valorile imateriale ca obiceiurile populare, tradițiile, cultura populară, meșteșugurile străvechi să reprezinte o valoare adăugată a comunei; • Oportunitatea înființării unor muzee, centre multifuncționale pentru înființarea de ateliere pentru promovarea meșteșugurilor tradiționale și a istoriei comunei; 	<p>proiectele finanțate din fonduri europene;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea insuficientă de absorbție a fondurilor europene destinate dezvoltării turistice a autorităților publice și a mediului de afaceri; • Lipsa totală a întreprinderilor în domeniul dezvoltării cercetării și a transferului de tehnologie; • Lipsa serviciilor de consiliere de specialitate pentru întreprinderi; • Cooperare foarte slabă între cercetarea universitară și sectorul economic; • Lipsa de competență a întreprinzătorilor în ceea ce privește dezvoltarea micro-întreprinderilor;
--	---

7. Protecția și conservarea mediului	
Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Existența unui plan de management de gestionare a deșeurilor la nivel județean; • Există serviciului de colectare selectivă a deșeurilor menajere; • Există operatori de protecția mediului în județ; 	<ul style="list-style-type: none"> • Poluarea din cauza activității agricole și industriale; • Poluare din cauza traficului; • Poluare din cauza turismului neorganizat; • Lipsa unor proiecte ecologice la nivelul comunității locale; • Lipsa promovării voluntariatului referitor la protecția mediului înconjurător; • Fonduri insuficiente alocate pentru protecția mediului; • Lipsa desăvârșită a investițiilor pentru protecția mediului în cadrul întreprinderilor;
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea populației în activitățile de educație ecologică; • Dezvoltarea de parteneriate în vederea protecției mediului; • Fonduri disponibile din surse europene sau naționale pentru susținerea proiectelor de mediu; • Introducerea surselor regenerabile de energie; • Oportunitatea sprijinirii creării unor parteneriate între ONG-urile care derulează proiecte privind conservarea biodiversității sau promovarea valorilor 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbări climatice globale pot duce la alunecări de teren; • Degradarea cadrului natural (flora și fauna) în cazul dezvoltării necontrolate a turismului; • Potențial de poluare accidentală cu privire la evacuarea apelor uzate;

imateriale locale și administrația publică locală în vederea implementării unor proiecte integrate de reabilitare inovativă a satelor

- Investiții în sisteme de producere și furnizare de energie din surse regenerabile pentru instituțiile publice;

Proiect de sensibilizare și mobilizare a tinerilor pentru protecția a naturii "Cinema în hamac", pădurea Rigmani

Proiectul de regularizare a pârâului Niraj...

CAPITOLUL III.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A COMUNEI GHEORGHE DOJA

III.1 Diagnoza și identificarea categoriei de abordare strategică

Caracteristici pozitive:

Existența unui potențial economic

Comuna Gheorghe Doja dispune de câteva atuuri economice distincte: implicarea autorităților publice în sprijinirea activităților economice, infrastructură rutieră îmbunătățită și modernizată permițând atractivitatea comunei din punctul de vedere al investitorilor, existența unui patrimoniu cultural imaterial și material tradițional valoros.

Servicii de sănătate

Existența serviciilor sociale pentru copii în satul Tirimia, a dispensarului medical și a farmaciei în Gheorghe Doja, respectiv a punctului de lucru SMURD și de serviciul de pompieri voluntari din comuna Acățari, aflată la o distanță de doar câțiva kilometri de Gheorghe Doja, pot fi considerate ca puncte tari pentru comună.

1.2. Caracteristici negative:

Demografie și forța de muncă

În comuna Gheorghe Doja, din punctul de vedere al evoluției demografice, numărul populației este în ușoară creștere, respectiv de îmbătrânire. Astfel, 23% din populația comunei are peste 60 de ani, ceea ce prefigurează o scădere mai drastică a numărului de locuitori al comunei în următorii decenii. Această tendință demografică poate avea consecințe negative asupra evoluției economice a comunei.

Calitatea relativ scăzută a serviciilor

Serviciile de alimentare cu apă, canalizare, servicii de asigurare a siguranței cetățenilor, sunt inexistente/nu sunt satisfăcătoare și necesită investiții importante în continuare.

Economie

În ultimele decenii s-a intensificat migrarea forței de muncă bine pregătite în străinătate sau spre zone mai dezvoltate.

Lipsește inovația în domeniul agricol și valorificarea cunoștințelor moderne în acest domeniu. În ultimele decenii a avut loc dispariția sau scăderea cantității culturilor tradiționale, specifice microregiunii.

Numărul femeilor întreprinzători sau manageri în cadrul întreprinderilor din comună este redus, nu există structuri și programe care ar încuraja afacerile orientate spre piață. Din partea tinerilor se constată lipsa inițiativelor de afaceri.

Nu există locuri de muncă pentru persoane din categorii vulnerabile.

Turism

Deși are câteva monumente arhitectonice de marcă și este înconjurat de un peisaj minunat, comuna nu dispune de o atractivitate turistică deosebită. Majoritatea vizitatorilor vin cu ocazia evenimentelor culturale organizate pe raza comunei.

Mediul înconjurător

Există o poluare intensă a aerului și poluare fonică din cauza traficului greu ce traversează comuna pe drumul DJ 151D, Ungheni – Acățari. Se constată lipsa unor proiecte ecologice la nivelul

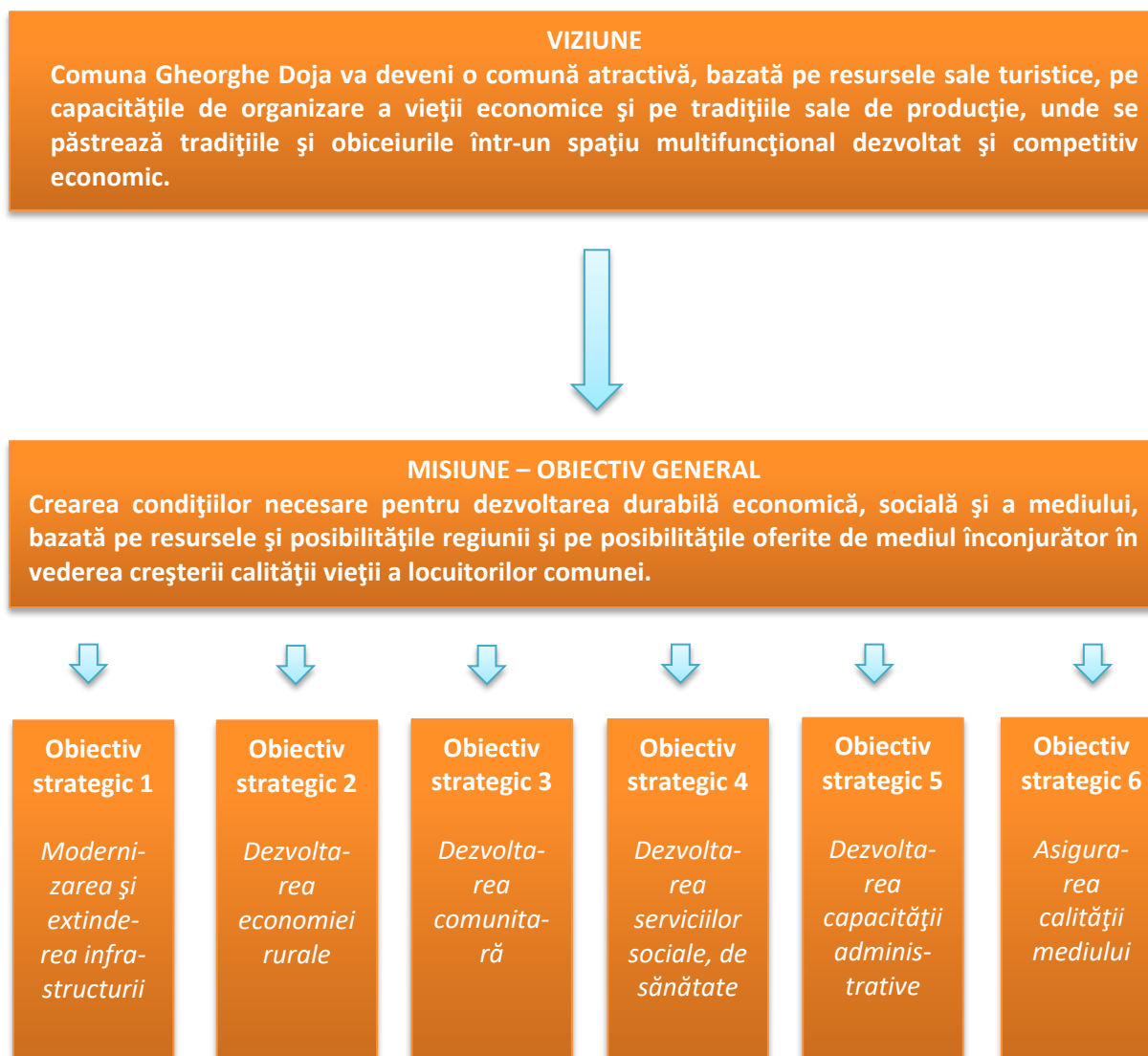
comunității locale, lipsa promovării voluntariatului referitor la protecția mediului înconjurător și educația populației în ceea ce privește gestionarea durabilă a deșeurilor menajere.

Concluzii și direcții acțiune

- Comuna Gheorghe Doja este o comună mai puțin dezavantajată în raport cu UAT-urile de pe partea superioară a Văii Nirajului. Serviciile sociale, medicale și terenurile agricole fertile, tradiția legumiculturii și faima producătorilor și a produselor locale sunt tot atâtea avantaje, și atuuri și oportunități ale comunei. Totuși, existența fenomenului de îmbătrânire a populației, a exodului rural și a migrației tinerilor spre orașe și străinătate nu poate fi negată.
- Dezvoltarea comunei nu reprezintă doar o problemă a autorităților locale, ci ține și de voința și capacitatea întregii comunități de a defini obiective strategice și de a le transpune în programe operaționale;
- Comuna Gheorghe Doja deține un potențial deosebit în ceea ce privește dezvoltarea economică, mai ales în domeniul agriculturii și a prelucrării produselor agricole;
- Creșterea calității vieții în Comuna Gheorghe Doja este un element strategic indispensabil dezvoltării viitoare a comunei;
- Succesul strategiei depinde de capacitatea administrației publice locale de a coopera cu mediul privat și comunitatea, de a implementa proiectele, de a le monitoriza, evalua și a le corecta în timp.

III.1 Viziune, misiune, obiective strategice

Viziunea, misiunea și obiectivele strategice ale comunei Gheorghe Doja au fost formulate de membrii comunității locale ca urmare a întâlnirilor, workshopurilor derulate.

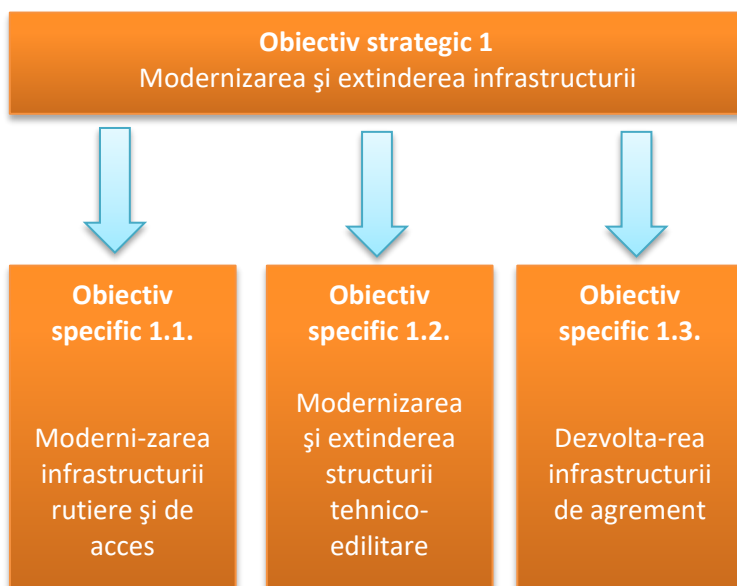
Obiectivele strategice au fost elaborate pe baza descrierii situației actuale, pe domeniile studiate.

Obiectivul strategic nr. 1

Modernizarea și extinderea infrastructurii

Trebuie să fie o prioritate în cadrul oricărei strategii de dezvoltare locală din România, cu atât mai mult cu cât ea este o constantă în elaborarea strategiilor de la nivel regional și național. Influența semnificativă a gradului de dezvoltare a infrastructurii (tehnic-edilitară, de transport și a serviciilor publice) asupra nivelului de trai al locuitorilor și dezvoltării economice reclamă rezolvarea problemelor existente la nivelul comunei.

Modernizarea și extinderea infrastructurii (drumuri, utilități), cât și dezvoltarea infrastructurii de agrement este o necesitate și poate bloca dezvoltarea economică, spațială și socială.

O infrastructură modernă reprezintă punctul de pornire în transformarea zonelor rurale în zone atractive, în care cetățenii să-și desfășoare activitatea economică și să trăiască într-un mediu curat. Necesitatea intervențiilor în dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii locale este actuală și chiar stringentă.

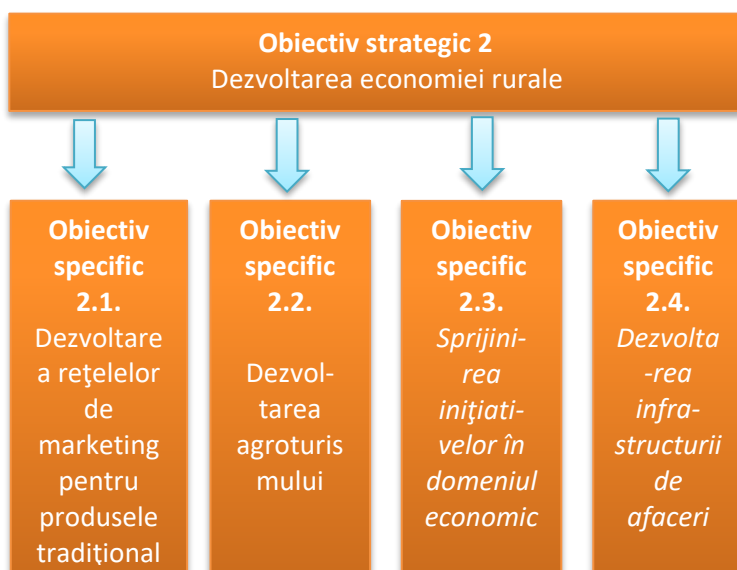
Creșterea calității vieții locuitorilor comunei Gheorghe Doja implică accesul la utilități publice de calitate a tuturor locuitorilor săi. Lucrările trebuie coordonate astfel încât succesiunea acestora să aibă o

logică: mai întâi se intervine asupra rețelelor de utilități, se îngroapă rețelele de telecomunicații, apoi se asfaltează străzile și trotuarele. De aceea, se recomandă ca activitățile referitoare la utilități să fie incluse într-un proiect integrat, de amploare, care să fie urmat de unul similar pentru modernizarea drumurilor.

Dezvoltarea infrastructurii de agrement, precum și construirea unor obiective pentru petrecerea timpului liber vor putea valorifica mai mult potențialul de dezvoltare al comunei și resursele sale naturale (păduri, terenuri pentru dezvoltare).

Obiectivul strategic nr. 2 Dezvoltarea economiei rurale

Reprezintă principalul element al dezvoltării unei comunități, fundamentul dezvoltării globale. Practic, activitățile sociale și culturale trebuie susținute din punct de vedere financiar de activitatea economică.

Abordarea viitoare a dezvoltării durabile a economiei locale va trebui să țină cont de avantajele ce derivă din amplasarea comunei relativ la căile de comunicație și transport.

De aceea, se va sprijini dezvoltarea și extinderea gamei de produse tradiționale și servicii oferite la nivel local astfel încât aceste avantaje să fie valorificate corespunzător. Se pune accent pe dezvoltarea rețelelor de marketing și desfacere a produselor agricole și orientarea-

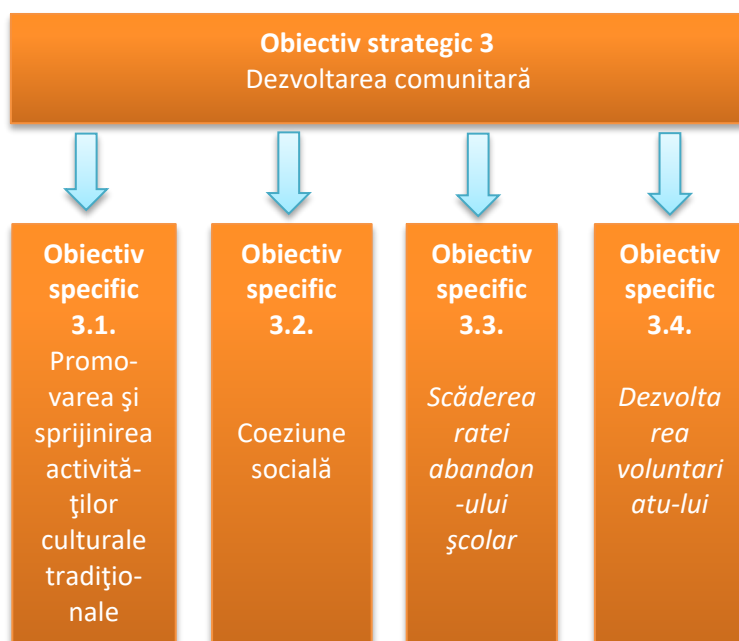
valorificarea potențialului de comercializare al produselor alimentare tradiționale și al produselor ecologice.

Se va oferi sprijin pentru creșterea competitivității prin stimularea asocierii producătorilor.

Fructificarea avantajelor ce derivă din amplasarea comunei față de căile de comunicație și transport, precum și potențialul de valorificare a terenurilor disponibile trebuie să ducă pe termen lung la o creștere a numărului de investiții.

Contactul permanent al administrației publice cu mediul privat, crearea unor centre de informații, introducerea mijloacelor electronice în comunicare, transparentizarea administrației locale sunt factori care pot spori încrederea investitorilor și pot genera noi locuri de muncă.

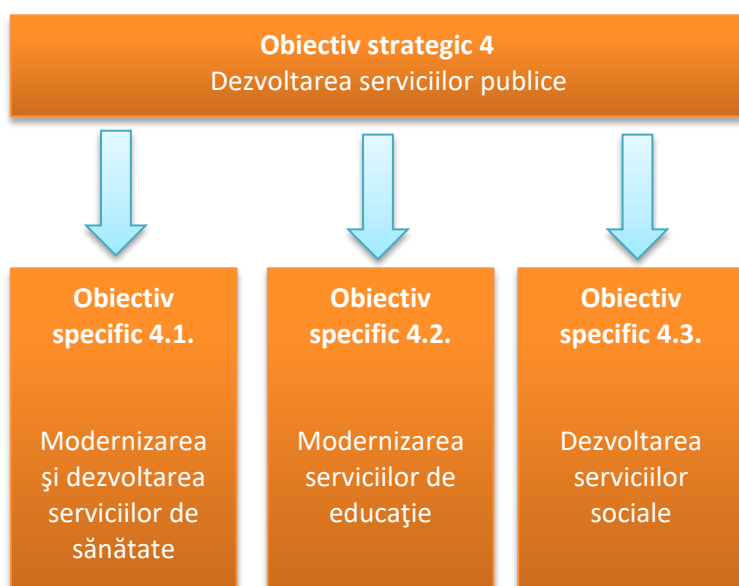
Obiectivul strategic nr. 3 Dezvoltarea comunitară

Este foarte important dezvoltarea comunităților de romi și a proceselor de dezvoltare, în contextul drepturilor civile, sociale, politice și economice, dezvoltarea relațiilor de cooperare și parteneriat cu asociații private, publice, naționale și internaționale, specializate în cercetarea și implementarea programelor sociale.

Asta înseamnă îmbunătățirea condițiilor de viață, crearea unor locuri de muncă pentru locuitori din medii defavorizate, creșterea coeziunii sociale. Totodată înseamnă dezvoltarea spiritului de voluntariat în rândul comunității

locale.

Obiectivul strategic nr. 4 Dezvoltarea serviciilor publice

Au fost identificate o serie de dificultăți în ceea ce privește educația, sănătatea, serviciile sociale, motiv pentru care includerea dezvoltării serviciilor sociale ca domeniu prioritar în cadrul strategiei de dezvoltare este absolut necesară.

Evoluția planificată a acestor servicii în cadrul comunității este foarte importantă întrucât ele au o influență semnificativă asupra creșterii calității vieții membrilor

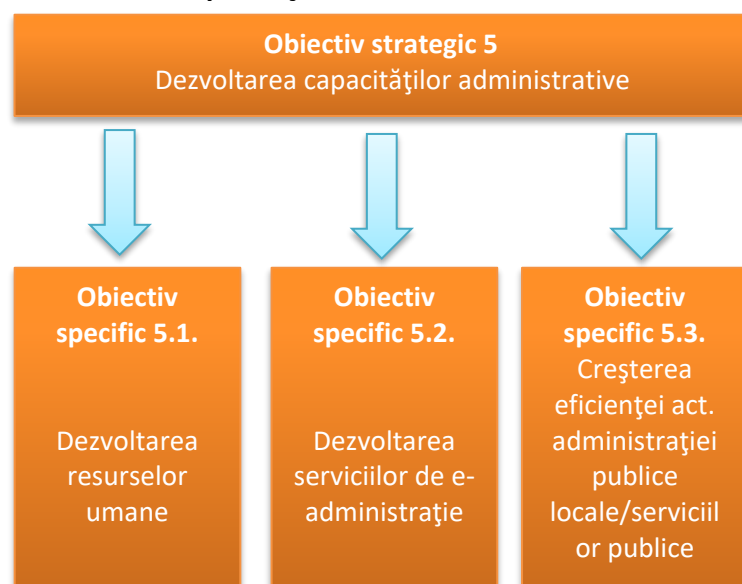
colectivității, dezvoltarea serviciilor de sănătate, asistență socială, educație, cultură, fiind o prioritate pentru comuna Gheorghe Doja.

Dotarea materială a unităților de învățământ; starea tehnică a locurilor unde se desfășoară activitatea educativă, serviciile comunitare pentru persoanele vârstnice/cu handicap, pentru victime ale violenței domestice etc. sunt insuficient dezvoltate. Mai mult, accentuarea problemelor economice și scăderea nivelului de trai, populația în curs de îmbătrânire și gradul ridicat de sărăcie reclamă creșterea capacității de furnizare a serviciilor sociale și socio-medicale.

Scopul educației este de a forma oamenii ca elemente active ale societății civile. Educația începe încă din primii ani de viață și continuă pe tot parcursul vieții. Educația de calitate presupune accesul grupului țintă la infrastructură modernă, dotări corespunzătoare și trebuie să cuprindă pe lângă educația tinerilor și educația adulților în vederea calificării sau recalificării profesionale.

Obiectivul strategic nr. 5

Dezvoltarea capacităților administrative

Capacitatea administrativă și instituțională eficace și existența de servicii publice și de gospodărire locală eficiente reprezintă cheia bunei guvernări, condiția elaborării cu succes a politicilor publice și a implementării strategiei de dezvoltare locale.

Obiectivul acestei priorități este de a contribui la crearea unei administrații publice locale și de servicii publice și de gospodărire locală mai eficace și mai eficiente în beneficiul socio-economic al comunei Gheorghe Doja.

Abordarea unor domenii cum ar fi planificarea strategică, formularea de politici publice, managementul strategic, monitorizarea, evaluarea, a răspunde nevoilor de a îmbunătăți sistemul de luare a deciziilor și, în acest context, contribuie la eficiența și eficacitatea administrației publice.

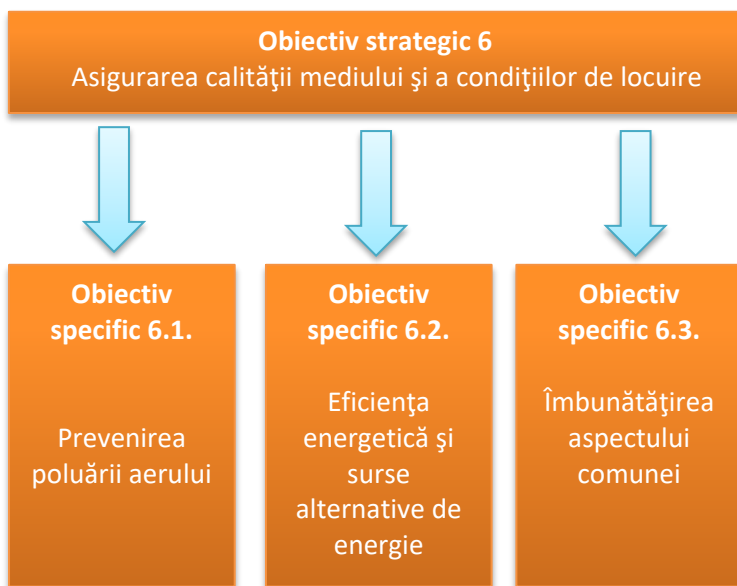
Pentru asigurarea unei dezvoltări viitoare a localității administrația publică locală/serviciile publice de gospodărire locală au nevoie de resurse umane instruite. Lipsa personalului instruit/lipsa dotării serviciilor cu echipamente/utilaje performante, lipsa informațiilor, lipsa planificării sunt doar câteva cauze care pot sta la baza potențialului limitat al administrației și a serviciilor publice de a accesa diverse surse de finanțare existente. Strategia propune acordarea unei atenții mai ridicate scrierii și implementării de proiecte, pentru creșterea ratei de absorbție a fondurilor europene.

Obiectivul strategic nr. 6

Asigurarea calității mediului și a condițiilor de locuire

Dezvoltarea durabilă urmărește dezvoltarea economică și socială în concordanță cu menținerea unui echilibru rațional între elementele evoluției societății umane și integritatea mediului natural.

Protecția mediului condiționează dezvoltarea durabilă a comunei Gheorghe Doja, servind la menținerea calității vieții întregii populații.

Protecția mediului este importantă pentru dezvoltarea economică și socială, protecția cadrului natural fiind luată în considerare în toate acțiunile desfășurate de mediul de afaceri. Astfel, acțiunile de protecție a mediului sunt definite în strânsă legătură cu politica de dezvoltare economică, aceasta din urmă trebuind să se realizeze fără a periclita accesul generațiilor

viitoare la resursele existente.

Locuirea joacă un rol semnificativ în dezvoltarea oricărei societăți, fiind un element crucial pentru progresul economic, social și cultural. Experiența a arătat că satisfacerea corespunzătoare a nevoii de locuințe a necesitat, pentru toate statele europene, existența unor elemente de politică publică în domeniul locuirii și a unor intervenții pe piața de locuințe. Locuirea poate influența, direct sau indirect, competitivitatea comunelor fiind astfel unul dintre factorii care contribuie la dezvoltarea economică locală. Ca răspuns la schimbările fundamentale ale economiei mondiale, administrațiile locale și regionale încep să folosească tot mai mult condițiile de locuire ca un avantaj competitiv pentru creșterea economică.

III.3 PLANUL DE ACȚIUNE

OBIECTIVUL STRATEGIC NR. 1 MODERNIZAREA ȘI EXTINDEREA INFRASTRUCTURII

Ob. specific 1.1. Modernizarea infrastructurii rutiere și de acces

P 1.1.1. Modernizarea drumurilor vicinale și străzilor comunale

P 1.1.2. Amenajare/reabilitare trotuare

P 1.1.3. Modernizarea căilor de acces în cadrul fondului forestier, modernizarea infrastructurii agricole de acces către terenuri agricole

Ob. specific 1.2. Modernizarea și extinderea structurii tehnico-edilitare

P 1.2.1. Construirea/extinderea rețelei de apă și de canalizare

Ob. specific 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de agrement

P 1.3.1. Modernizarea arhitecturală și peisagistică a spațiilor verzi cu respectarea peisajului rural

P 1.3.2. Dezvoltarea zonelor de agrement

P 1.3.3. Îmbunătățirea aspectului localității

OBIECTIVUL STRATEGIC NR. 2 DEZVOLTAREA ECONOMIEI RURALE

Ob. specific 2.1. Dezvoltarea rețelelor de marketing pentru produsele tradiționale

P 2.1.1. Dezvoltarea economiei sociale în mediu rural

P 2.1.2. Crearea unei baze de date la nivelul Primăriei referitor la economia comunei Gheorghe Doja

P 2.2.3. Încurajarea inițiativelor în domeniul economiei sociale

P 2.2.3. Încurajarea înființării unei asociații pentru valorificarea comună a produselor locale

Ob. specific 2.2. Dezvoltarea agroturismului

P 2.2.1. Elaborarea unui plan turistic complex pentru comuna Gheorghe Doja

P 2.2.2. Aderarea, sprijinirea, participarea la o inițiativă microregională de dezvoltare turistică

Ob. specific 2.3. Sprijinirea inițiativelor în domeniul economic

P 2.3.1. Elaborarea unei strategii pentru susținerea afacerilor

P 2.3.2. Facilitarea accesului companiilor la plata taxelor și impozitelor locale prin informatizarea serviciilor oferite

P 2.3.4. Eliberarea titlurilor de proprietate

Ob. specific 2.4. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri

P 2.4.1. Centru de resurse informaționale și comunicare pentru mediul de afaceri local.

P 2.4.2. Organizarea de cursuri în domeniul procedurilor administrative legate de deschiderea unei noi afaceri.

P 2.4.3. Realizarea unor parteneriate de tip public privat pentru operarea unor utilități și investiții publice

OBIECTIVUL STRATEGIC NR. 3
DEZVOLTAREA SERVICIILOR PUBLICE/COMUNITARE

Ob. specific 3.1. Promovarea și sprijinirea activităților culturale

P 3.1.1. Organizarea unor programe culturale

Ob. specific 3.2. Coeziune socială

P 3.2.1. Participarea grupurilor vulnerabile în economia socială.

P 3.2.2. Proiecte privind educația pentru viață și responsabilizare socială

Ob. specific 3.3. Scăderea ratei abandonului școlar

P 3.3.1. Promovarea importanței școlarizării în rândul populației care reprezintă risc de abandon școlar

Ob. specific 3.4. Dezvoltarea voluntariatului

P 3.4.1. Muzeul cu inițiative-proiect pentru dezvoltarea voluntariatului

P 3.4.2. Voluntar pentru educație!- proiect pentru copii dezavantajați social

OBIECTIVUL STRATEGIC NR. 4
DEZVOLTAREA SERVICIILOR

Ob. specific 4.1. Modernizarea și dezvoltarea serviciilor de sănătate

P 4.1.1. Extinderea, îmbunătățirea serviciilor medicale

P 4.1.2. Îmbunătățirea dotării dispensarului

P 4.1.3. Construcții de locuințe pentru cadre didactice și medici

P 4.1.4. Program local de promovare a sănătății

Ob. specific 4.2. Modernizarea și îmbunătățirea serviciilor de educație

P 4.2.1 Construirea/reabilitarea/extinderea și dotarea școlilor/grădinițelor din comuna Gheorghe Doja

P 4.2.2. Dotarea cabinetului de informatică a școlii

P 4.2.3. Extinderea și dotarea sălii de sport

P 4.2.4. Lărgirea serviciilor de tip after school

Ob. specific 4.3 Dezvoltarea serviciilor sociale

P 4.3.1. Creșterea calității serviciilor sociale

P 4.3.3. Crearea unui Centru multifuncțional pentru persoane vârstnice

P 4.3.4. Specializarea resurselor umane implicate în furnizarea serviciilor sociale

P 4.3.5. Construcții de locuințe pentru cadre didactice

P 4.3.6. Creșterea calității și a numărului serviciilor sociale oferite în comună

P 4.3.7. construcția de case și capele mortuare

OBIECTIVUL STRATEGIC NR. 5 DEZVOLTAREA CAPACITĂȚILOR ADMINISTRATIVE

Ob. Specific nr. 5.1. Dezvoltarea resurselor umane

P 5.1.1. Pregătirea personalului din administrația publică în domenii strategice respectiv: managementul proiectelor, achiziții publice, management financiar

P 5.1.2. Organizarea schimbului de experiență cu autoritățile locale din România și din alte localități din Uniunea Europeană

Ob. Specific nr. 5.2. Dezvoltarea serviciilor de e-administrație

P 5.2.1. Dezvoltarea și creșterea eficienței serviciilor publice electronice susținerea implementării de soluții de e-guvernare și asigurarea conexiunii la broadband

P 5.2.2. Implementarea sistemului de management al calității la nivelul primăriei comunei Gheorghe Doja

Ob. Specific nr. 5.3. Creșterea eficienței activității administrației publice locale

P 5.3.1. Actualizarea strategiei de dezvoltare a comunei

P 5.3.2. Organizarea unor consultări periodice pentru a identifica nevoile comunității

P 5.3.3. Înființarea unei asociații de dezvoltare intercomunitară pentru implementarea unor proiecte comune de dezvoltare a infrastructurii și utilităților cu localitățile învecinate; dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice și de gospodărire locală

P 5.3.4. Implementarea sistemului de management al calității la nivelul primăriei

OBIECTIVUL STRATEGIC NR. 6 ASIGURAREA CALITĂȚII MEDIULUI ȘI A CONDIȚIILOR DE LOCUIRE, CONSERVAREA PATRIMONIULUI CULTURAL, ARHITECTURAL ȘI NATURAL

Ob. Specific nr. 6.1. Prevenirea poluării aerului, a apelor și a solului

P 6.1.1. Inițierea unor campanii de educare a populației în privința protecției mediului

P 6.1.2. Măsuri de protecție la activități agricole, agricultură biologică

P 6.1.2. Desemnarea și delimitarea unor arii protejate de interes local, proiecte comunitare de curățenie, decontaminare, (re)plantare

Ob. specific nr. 6.2. Eficiența energetică și surse alternative de energie

P 6.2.1. introducerea, instalarea, aplicarea unor tehnologii/sisteme/unități de producție/soluții alternative de producție/utilizare a energiei

P 6.2.2. Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice

P 6.2.3. Montarea de panouri solare pe clădirile instituțiilor publice

Ob. specific nr. 6.3. Îmbunătățirea aspectului localităților, conservarea patrimoniului arhitectural vernacular tradițional, respectarea și protecția peisajului rural

P 6.3.1. Modernizarea arhitecturală și peisagistică a străzilor cu respectarea omogenității peisajului rural tradițional, includerea acestor principii în PUG-ul comunei

P 6.3.2. organizarea de evenimente și manifestări legate de patrimoniul cultural imaterial și material

P 6.3.3. conservarea și valorizarea patrimoniului cultural imaterial și material

P 6.3.4. Încurajarea voluntariatului în acțiunile de curățare a mediului înconjurător

Obiectiv strategic	Obiectiv specific
1. Modernizarea și extinderea infrastructurii	1.1.Modernizarea infrastructurii rutiere și de acces 1.2 Modernizarea și extinderea structurii tehnico-edilitare 1.3.Dezvoltarea infrastructurii de agrement
2. Dezvoltarea economiei rurale	2.1. Dezvoltarea rețelelor de marketing pentru produsele tradiționale 2.2. Dezvoltarea agroturismului 2.3. Sprijinirea inițiativelor în domeniul economic 2.4. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri
3. Dezvoltarea serviciilor comunitare	3.1. Promovarea și sprijinirea activităților culturale 3.2. Coeziune socială 3.3. Scăderea ratei abandonului școlar 3.4. Dezvoltarea voluntariatului
4. Dezvoltarea serviciilor	4.1. Modernizarea și dezvoltarea serviciilor de sănătate 4.2. Modernizarea și îmbunătățirea serviciilor de educație 4.3 Dezvoltarea serviciilor sociale
5. Dezvoltarea capacităților administrative	5.1. Dezvoltarea resurselor umane 5.2. Dezvoltarea serviciilor de e-administrație 5.3.Creșterea eficienței activității administrației publice locale, eficientizarea serviciilor publice și de gospodărire locală
6. Asigurarea calității mediului și a condițiilor de locuire, conservarea patrimoniului cultural, arhitectural și natural	6.1. Prevenirea poluării aerului, a solului și ale apelor 6.2. Eficiența energetică și surse alternative de energie 6.3. Creșterea atractivității turistice a localităților, dezvoltarea și creșterea economică

2. Diagrama Gantt

Obiective specifice-Proiecte	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
P1.1.1. Asfaltarea drumurilor secundare/comunale							
P1.1.2. Modernizarea drumurilor forestiere și agricole							
P 1.2.2. Modernizarea și extinderea rețelei de apă și de canalizare							
P 1.3.1. Amenajare de parcuri							
P 1.3.2. Dezvoltarea zonelor de agrement							
P1.3.3. Îmbunătățirea aspectului localității							
P 2.1.1. Promovarea comunei prin participare la diverse evenimente							
P 2.1.2. Crearea unei baze de date la nivelul Primăriei							

referitor la economia comunei Gheorghe Doja						
P 2.2.1. Elaborarea unui plan turistic complex pentru comuna Gheorghe Doja						
P 2.3.1. Elaborarea unei strategii pentru susținerea afacerilor						
P 2.3.2. Facilitarea accesului companiilor la plata taxelor și impozitelor locale prin informatizarea serviciilor oferite						
P 2.3.4. Eliberarea titlurilor de proprietate						
P 2.4.1. Centru de resurse informaționale și comunicare pentru mediul de afaceri local						
P 2.4.2. Organizarea de cursuri în domeniul procedurilor administrative legate de deschiderea unei noi afaceri.						
P 2.4.3. Realizarea unor parteneriate de tip public privat pentru operarea unor utilități și investiții publice						
P 2.4.4. Participarea grupurilor vulnerabile la economia socială						
P 3.1.1. Organizarea unor programe culturale						
P 3.2.1. Participarea grupurilor vulnerabile în economia socială.						
P 3.2.2. Proiecte care promovează stiluri de viață- Educație pentru viață și responsabilizare socială						
P 3.3.1. Proiect „Vreau la școală!”- Promovarea importanței școlarizării în rândul populației care reprezintă risc de abandon școlar						
P3.4.1. Muzeul cu inițiative-proiect pentru dezvoltarea voluntariatului						
P 3.4.2. Voluntar pentru educație!- proiect pentru copii dezavantajați social						

P 4.1.1. Extinderea serviciilor medicale						
P 4.1.2. Îmbunătățirea dotării dispensarelor						
P 4.1.3. Evaluarea stării de sănătate a populației, crearea plan management al serviciilor medicale și socio-medicale						
P 4.2.1. Dotarea laboratoarelor și cabinetelor școlii						
P 4.2.2. Dotarea cabinetului de informatică a școlii						
P 4.2.3. Extinderea și dotarea sălii de sport						
P 4.2.4. Lărgirea serviciilor de tip after school						
P 4.3.1. Creșterea calității și a numărului serviciilor sociale oferite în comună						
P 4.3.3. Crearea unui Centru multifuncțional pentru persoane vârstnice						
P 4.3.4. Specializarea resurselor umane implicate în furnizarea serviciilor sociale						
P 4.3.5. Construcții de locuințe pentru cadre didactice						
P 5.1.1. Pregătirea personalului din administrația publică în dom. strategice: managementul proiectelor, achiziții publice, management financiar						
P 5.1.2. Organizarea schimbului de experiență cu autoritățile locale din România și din alte localități din UE						
P 5.1.3. Creșterea performanței administrației publice locale prin implementarea unor soluții de tip e-guvernare; eficientizarea serv. publice/de gospodărire locală						
P 5.2.2. Implementarea sistemului de management al calității la nivelul primăriei.						
P 5.3.1. Actualizarea strategiei de dezvoltare a comunei						

P 5.3.2. Organizarea unor consultări periodice pentru a identifica nevoile comunității						
P 5.3.3. Înființarea unei asociații de dezvoltare intercomunitară pentru implementarea unor proiecte comune de dezvoltare a infrastructurii și utilităților cu localitățile învecinate						
P 6.1.1. Campanie de promovare a transportului ecologic						
P 6.1.2. Măsurile de protecție la activități industriale și agricole						
P 6.2.1. Sisteme fotovoltaice pentru producerea de energie electrică pentru iluminatul public						
P 6.2.2. Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice						
P 6.2.3. Introducerea, în toate instituțiile publice, a becurilor cu consum energetic redus						
P 6.2.4. Montarea de panouri solare pe clădirile instituțiilor publice						
P 6.3.1. Modernizarea arhitecturală și peisagistică a străzilor cu respectarea peisajului rural tradițional						
P 6.3.2. Modernizarea arhitecturală și peisagistică a spațiilor verzi						
P 6.3.3. Inițierea unor campanii de educare a copiilor și tinerilor în privința protecției mediului						
P 6.3.4. Încurajarea voluntariatului în acțiunile de curățare a mediului înconjurător						

Efecte sociale

Obiectivele și domeniile de intervenție menționate în strategia de dezvoltare nu pot acoperi toate domeniile de dezvoltare în comună. Strategia elaborată este un concept integrat de dezvoltare, care se bazează pe priorități. În cazul în care intervenția se realizează numai în anumite puncte (sectoare, instituții) și lipsa de balanță (atingerea anumitor scopuri în dauna altora) se menține pentru o perioadă mai îndelungată în activitatea de dezvoltare, atunci principiile de bază ale planificării (sustenabilitate, egalitatea de șanse, parteneriat) dispar și nici scopurile de bază nu vor fi atinse.

Întărirea societății civile locale, extinderea relațiilor intercomunitare fac posibilă ca societatea civilă să-și asume multe responsabilități din sfera protecției sociale, a combaterii șomajului, a îmbunătățirii nivelului de trai, a întăririi spiritului de apartenență. De asemenea „civilii” – dacă devin parte a procesului – pot să contribuie la procesul de planificare și la procesul de implementare, întărind influența lor socială. Astfel, sfera civică contribuie la atingerea scopurilor.

Ca un rezultat al dezvoltării sănătății, educației și a protecției sociale se arată o societate reînnoită, mai sănătoasă, capabilă să se adapteze la cerințele pieței forței de muncă, care este capabilă să se ocupe cu conflictele provenite din situația actuală stagnantă și din schimbările economice. În timp ce educația publică mereu schimbătoare devine instrumentul și scena integrării – coeziunii – sociale, cursurile de formare profesională, sistemul de formare adaptat la cerințele pieței forței de muncă devine un actor important în dezvoltarea dinamică a economiei locale, în creșterea salariilor, în „păstrarea” tinerilor – deci, în oprirea proceselor demografice dezavantajoase.

Extinderea serviciilor culturale eficiente stimulează crearea unui mod de viață „sănătos”, iar instituțiile – cu activitățile lor culturale, tradiționale – întăresc gândirea comună, și sentimentul de apartenență la comunitate. Produsele materiale și intelectuale tradiționale, caracteristice numai acestei zone, întăresc identitatea locuitorilor comunei Gheorghe Doja prin conservarea tradițiilor și a patrimoniului cultural. Totodată, aceste produse contribuie la crearea imaginii bine definite și unice a microregiunii pentru actorii externi (investitori, turiști).

Efecte economice

Dezvoltarea comunei Gheorghe Doja este influențată în mare măsură de producția ei economică, competitivitatea ei, deschiderea ei față de inovare, de noutăți, capacitatea de a se adapta la mediul schimbător. În scopul atingerii obiectivelor definite în strategie, mai multe procese trebuie să se întâmple simultan și cu succes. Dacă una dintre aceste procese eșuează, atingerea scopului de bază ajunge sub semnul întrebării.

Competitivitatea actorilor economici locali este slabă, avantajele lor comparative apar în cheltuielile scăzute legate de salarii. Cheia dezvoltării comunei Gheorghe Doja constă în intensificarea economiei, în dezvoltarea serviciilor legate de dezvoltarea întreprinderilor și în exploatarea posibilităților turistice. Actorii economici ai comunei trebuie să devină capabili de a se folosi de aceste posibilități.

În structura economică a comunei, un rol definitiv în crearea valorilor au acele sectoare care nu reprezintă domenii majore nici în economia globală, nici în structura națională. În aceste arii de activitate competiția națională și internațională este foarte puternică, piețele naționale și străine sunt pline de produse comune comerciale, dinamismul extinderii acestor piețe este slabă. Dacă structura ei nu se schimbă, economia comunei este condamnată la o creștere de nivel scăzut, la nivel

scăzut de profit, la rată scăzută a investițiilor, la decalaj tehnologic. Condiția de bază a schimbării structurale este crearea mediului economic inovator.

Unul dintre punctele slabe ale economiei locale este șomajul. Nivelul scăzut al utilizării forței de muncă și rata populației inactive este destul de mare. Aceste date înseamnă că veniturile familiilor sunt scăzute, astfel nivelul de consum al populației este la fel scăzut. Cererea pentru produsele și serviciile locale este de asemenea mică, și limitează într-o mare măsură posibilitățile de dezvoltare ale producătorilor și prestatorilor locali. În cazul lipsei de creștere a utilizării forței de muncă, efectele pozitive ale dezvoltării economiei nu se regăsesc la nivelul populației și astfel inegalitățile sociale pot deveni și mai accentuate.

Succesul economic al comunei se poate atinge numai în urma întăririi parteneriatului, a cooperării mai strânse între actorii locali. Succesele individuale devin sustenabile pe termen lung numai în condiția în care ele sunt integrate într-o dezvoltare mai generală și cu eficiență mai extinsă.

Succesul schimbării economice depinde de sustenabilitatea ei pe termen lung, de evitarea conflictelor interne, de pregătirea actorilor la schimbările ciclice ale pieței. Succesul poate fi atins numai în cazul în care prețul lui poate fi plătit din punct de vedere social și al mediului.

Extinderea nivelului de utilizare a forței de muncă - după experiențele naționale și internaționale – se așteaptă din sfera întreprinderilor mici și mijlocii. Fără întărirea sectorului IMM nici dezvoltarea economică a regiunii, nici efectele extinse pe întregul teritoriu al regiunii nu se va realiza. În cadrul IMM-urilor un rol important au întreprinderile care produc valoare adăugată și care se ocupă cu activități tradiționale, deoarece aceste întreprinderi au cele mai mari perspective. Luarea în considerare a criteriilor ecologice în procesul de schimbare (și de stimulare) a structurii economice asigură sustenabilitatea creșterii economice bazată pe schimbare de structură.

Economia comunei s-a dezvoltat într-o direcție greșită în ultimele decenii: nivelul prelucrării bunurilor produse în comună nu s-a crescut, valoarea adăugată s-a limitat. Dacă acest proces poate fi oprit, valoarea produsă în comună se va crește, perspectivele întreprinderilor și situația populației locale se vor îmbunătăți.

Receptivitatea IMM-urilor din comună pentru inovare și noutăți este limitată. Majoritatea inovațiilor care apar pe piețele internaționale și ar putea fi aplicate nici nu ajung la întreprinzători, cunoștințele conducătorilor și ale managementului în cele mai multe cazuri sunt insuficiente pentru introducerea noutăților. Prin crearea condițiilor de bază și prin creșterea nivelului de cunoaștere al întreprinzătorilor se extinde cercul acelor care se adaptează în mod flexibil la condițiile schimbătoare ale pieței, care pătrund pe piețele externe și devin angajatori stabili.

În comună numărul întreprinderilor nou înființate este scăzută, pentru acestea nu este asigurat un cadru incubator. Astfel, multe idei promițătoare nu pot fi realizate, și mai multe firme cu perspectivă sunt condamnate la nereușită. Prin lărgirea cadrelor incubatoare, mai multe firme nou-înființate pot să se consolideze pe piață, pot să devină elementul stabil al economiei.

Instrumentul – astăzi numai marginal folosit – al sustenabilității și al obținerii unui avantaj competitiv este utilizarea timpurie a tehnologiilor care ocrotesc mediul. Prin introducerea acestora – pe lângă creșterea temporară a nivelului de costuri – se poate atinge o îmbunătățire durabilă a competitivității, și în același timp se poate micșora și gradul de poluare mediului, îmbunătățind calitatea vieții populației.

Utilizarea informaticii în sfera întreprinzătorilor este redusă. Extinderea cadrelor infrastructurale ale tehnologiilor informaționale, răspândirea utilizării lor reduc dezavantajele, și fac posibilă apariția

unor noi sectoare (bazate pe TIC) și pot îmbunătăți competitivitatea întreprinzătorilor prin crearea condițiilor de adaptare flexibilă la piață.

Efecte asupra mediului

Efectuarea unui studiu de impact asupra mediului poate fi posibil numai după elaborarea programelor operative pe de o parte, iar pe de altă parte după crearea și funcționarea unui sistem corespunzător de informare și monitoring. Bazându-se pe cercetările empirice existente pot fi menționate deja în strategie relațiile de cauză-efect dovedite în practică care fac referire la schimbările cele mai importante ale mediului și la conflictele potențiale care apar în cursul realizării. Din perspectiva menținerii stabilității sensibile a ecosistemului și a creării unui sistem optim de economie, mediu și societate bazate pe principiul sustenabilității, obiectivul de a moderniza societatea care trăiește în armonie cu mediul este real. Acesta poate fi realizat prin colaborarea administrației publice locale, a întreprinzătorilor și a organizațiilor civile din comună.

Colaborarea realizată în domeniul protecției mediului și a naturii, precum și dezvoltarea relațiilor economice cu luarea în vedere a influențelor asupra mediului contribuie la menținerea diversității biologice a regiunii, la îmbunătățirea condițiilor de viață a celor care trăiesc în regiune și creează condițiile dezvoltării sustenabile.

Prin colaborarea întreprinzătorilor și a actorilor civili, precum și a actorilor de dezvoltare regională devine posibilă utilizarea și cunoașterea resurselor naturale ale regiunii. Comuna Gheorghe Doja va deveni un loc atrăgător pentru întreprinzători dacă sunt asigurate condiții bune de viață și un mediu plăcut pentru cei care trăiesc și lucrează în comună.

Prin dezvoltarea producției alimentelor conform cerințelor UE va deveni posibil producerea unor produse sănătoase, vor reapărea acele cicluri de producție verzi.

Folosirea moderată a chimicalelor reduce probabilitatea ajungerii unor insecticide și pesticide în alimente. Prin transformarea suprafețelor agricole cultivate va deveni posibil menținerea calității și cantității solului, precum și depozitarea pentru utilizarea ulterioară.

Majoritatea produselor secundare agricole constituie o astfel de bază pe care pe termen lung se poate sprijini reducerea sau eliminarea utilizării carburanților fosile. Sursele de energie regenerabile sunt identificate prioritar în diferite planuri, iar actorii regionali pot utiliza acestea în vederea creșterii veniturilor.

Prin construirea întregii rețele de apă potabilă și canalizare, precum și prin tratarea ecologică a apelor uzate, se rezolvă cea mai mare problemă: poluarea mediului prin serviciile publice comunale. Prin tratarea corespunzătoare a apelor uzate provenite din agricultură și industria alimentelor se poate preveni poluarea apelor de suprafață și a solului. Prin epurarea controlată se va înceta efectul poluant asupra apelor subterane, iar apa uzată epurată și nămolul inert pot fi folosite pentru irigație sau alt uz agricol. Toate aceste dezvoltări servesc și protecția valorilor naturale și a ariilor protejate și pot crea echilibrul natural al acestor zone.

În planificarea etapelor de dezvoltare economică, infrastructurală, și de resurse umane, protecția mediului și economia mediului au un rol primordial. Întărirea competitivității întreprinderilor contribuie la activitățile de mediu ale întreprinderilor și motivează introducerea strategiilor proprii de protecția mediului. Efectele activităților poluante pot fi reduse prin intervenții tehnologice și tehnice moderne. La transformarea economiei comunei Gheorghe Doja sprijinirea extinderii tehnologiilor verzi contribuie prin posibilitatea dezvoltării durabile și îmbunătățirea calității vieții a populației. Dezvoltarea infrastructurii verzi care promovează activitățile economice contribuie la

creșterea șansei de adaptare iar reabilitarea zonelor industriale poluate contribuie la îmbunătățirea imaginii comunei și la rezolvarea unor probleme de mediu.

În vederea creării unor relații de colaborare cu populația comunei se realizează o viziune nouă, o cultură de mediu, creându-se astfel condițiile unui mediu de viață sănătos, precum și condițiile dezvoltării sustenabile. Asigurarea publicității informațiilor reale face posibil ca societatea locală cu o mentalitate de mediu sănătoasă să se implice în luarea deciziilor, respectiv să aibă o influență în procesul de luare a deciziilor. Pe parcursul acestui proces interesele contrare și opiniile care stau la baza acestora se pot ciocni, astfel numai prin controlul publicului poate fi implementată o strategie de mediu.

Formarea conștiinței de mediu într-un mod mai extins și mai deplin se realizează prin două metode: pe de o parte prin elaborarea programelor de educație de mediu, care stimulează organizațiile civile și locuitorii comunei pentru protejarea mediului, pe de altă parte prin informarea permanentă a locuitorilor.

III.4 Portofoliul de proiecte

Prezentul capitol cuprinde prioritizarea proiectelor descrise și planul de acțiune locală, considerate cele mai importante din perspectiva dezvoltării comunei Gheorghe Doja. Stabilirea ordinii proiectelor de dezvoltare se realizează cu luarea în considerare a tuturor criteriilor de mai jos:

- dimensiunea sferei de incidență teritorială a intervenției;
- stadiul de pregătire al dezvoltărilor;
- acceptarea dezvoltării de către populație;
- nevoia de resurse a dezvoltărilor și disponibilitatea/accesibilitatea resurselor necesare.

Ca urmare a prioritizării – atât în privința sferei de incidență teritorială și în funcție de numărul de locuitori a intervenției, cât și în privința complexității dezvoltării – în vârful clasamentului s-a situat pachetul integrat de intervenții care vizează dezvoltarea infrastructurii comunei, dezvoltarea economiei agrare, dezvoltarea serviciilor, a capacității administrative și utilizarea energiei alternative. Aceste dezvoltări sunt de importanță deosebită din punct de vedere al asigurării dezvoltării durabile a comunei.

În continuare prezentăm proiectele considerate cele mai importante pe baza criteriilor enumerate mai sus.

MENȚIUNE PRIVIND OBIECTIVELE; PRIORITĂȚILE ȘI PORTOFOLIUL DE PROIECTE

Având în vedere faptul că prezentul document strategic se referă la o perioadă de șapte ani, Comuna Gheorghe Doja și Consiliul Local Gheorghe Doja sunt conștienți de faptul că în urma unor eventuale și imprevizibile modificări ale contextului socio-economic poate apărea necesitatea unor modificări atât în ceea ce privește obiectivele cât și prioritățile la nivel de comună față de cele prevăzute și descrise în prezentul document. Aceste modificări pot impune modificarea și/sau completarea portofoliului de proiecte propus în ceea ce urmează. Prin consecință lista de proiecte de mai jos nu este exhaustivă.

În cazul în care se va impune modificarea și/sau completarea obiectivelor, priorităților și a proiectelor neprevăzute în prezentul document, acesta va fi posibilă în baza unui memoriu justificativ acceptat printr-o hotărâre al Consiliului Local Gheorghe Doja și adăugat ca addendum la prezentul document.

TITLUL PROIECTULUI 1.

MODERNIZAREA DRUMURILOR VICINALE ȘI STRĂZILOR COMUNALE

Scopul proiectului: Îmbunătățirea accesibilității comunei și modernizarea infrastructurii de transport.

Obiective specifice:

- Modernizarea drumurilor vicinale și a străzilor comunale în comună
- Îmbunătățirea aspectului general al comunei
- Creșterea siguranței rutiere, fluidizarea traficului rutier
- Creșterea atractivității comunei pentru desfășurarea activităților economice

Grupul țintă: Comunitatea locală, turiștii care sosesc în vizită și potențialii investitori.

Activități principale: Asfaltarea carosabilului

Rezultatele așteptate: O rețea de drumuri modernă care permite libera deplasare a localnicilor și a turiștilor. Rezultatul va fi, în consecință, o populație locală mulțumită, formarea unei imagini atractive a localității, creșterea numărului de turiști și sporirea numărului de investitori.

Surse de finanțare posibile: PO Transport și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Datorită implicațiilor financiare mari, implementarea acestui proiect se va face etapizat, prin delimitarea unor zone de intervenție și prioritizarea acestora sau prin abordarea intervențiilor în funcție de importanța străzilor. În acest fel, se permite rezolvarea în totalitate a problemelor de infrastructură rutieră, fără a se ajunge la imposibilitatea de a susține financiar investițiile. Având în vedere impactul favorabil evident asupra activității economice, se așteaptă ca reabilitarea infrastructurii de drumuri să dinamizeze mediul de afaceri local, ceea ce va avea un impact pozitiv și asupra bugetului local.

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Domeniu prioritar județean: Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale.

Prioritar la nivel european: Dezvoltarea unei structuri moderne pentru creșterea economică și locuri de muncă

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 1. Modernizarea și extinderea infrastructurii Măsura 1.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere.

TITLUL PROIECTULUI 2.

CONSTRUIREA/EXTINDEREA REȚELEI DE APĂ ȘI DE CANALIZARE ȘI DE GAZ

Scopul proiectului: Extinderea rețelei de apă potabilă și de gaz și a sistemului de canalizare în comună

Obiective specifice:

- o rețea de apă potabilă și de gaz, introducerea canalizării
- un mediu mai curat, sănătos
- creșterea nivelului de trai al locuitorilor

Grupul țintă: Populația satului, precum și grupurile de turiști care sosesc în vizită.

Rezultatele așteptate:

- un mediu mai curat, stoparea poluării apelor de suprafață și a pânzei freatiche
- creșterea nivelului de trai.

Surse de finanțare posibile: PO Dezvoltare Durabilă și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș, Aqua Invest ADI

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate:

Datorită implicațiilor financiare mari, implementarea acestui proiect se va face etapizat, prin delimitarea unor zone de intervenție și prioritizarea acestora. În acest fel, se permite rezolvarea în totalitate a problemelor legate de canalizare, fără a se ajunge la imposibilitatea de a susține financiar investițiile.

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Domeniu prioritar județean:

Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale.

Prioritar la nivel european: Dezvoltarea unei infrastructuri moderne pentru creștere economică și locuri de muncă.

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 1. Modernizarea și extinderea infrastructurii Obiectiv specific nr.1.2. Modernizarea și extinderea structurii tehnico-edilitare.

Documente necesare:

- Cerere de finanțare;
- Studiu de fezabilitate/ documentație de avizare pentru lucrări de intervenții;
- Avize;
- Certificat de urbanism/ Autorizație de construire;
- Studiu geotehnic,
- Studiu topografic; fișa tehnică privind condițiile de protecție a mediului

TITLUL PROIECTULUI 3.

MODERNIZAREA CĂILOR DE ACCES ÎN CADRUL FONDULUI FORESTIER, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII AGRICOLE DE ACCES CĂTRE TERENURI AGRICOLE

Scopul proiectului: Îmbunătățirea procesului de reformă a sectorului agricol și forestier în comună

Obiective specifice:

- Modernizarea drumurilor agricole către terenuri agricole
- Modernizarea drumurilor forestiere
- Dezvoltarea agroturismului

Grupul țintă: Comunitatea locală

Activități principale: Modernizarea drumurilor de acces agricol și forestier

Rezultatele așteptate: Drumuri agricole și forestiere moderne, creșterea productivității și randamentului sectorului agricol și silvic prin asigurarea unui acces mai facil și rapid la exploatarea forestieră și agricolă, reducerea eroziunii terenurilor din cauza unor drumuri neamenajate și neprevăzute cu șanț.

Surse de finanțare posibile: PO Transport și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate:

Datorită implicațiilor financiare mari, implementarea acestui proiect se va face etapizat, prin delimitarea unor zone de intervenție și prioritizarea acestora sau prin abordarea intervențiilor în funcție de importanță agricolă sau forestieră.

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Domeniu prioritar județean:

Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale.

Prioritar la nivel european: Dezvoltarea unei infrastructuri moderne pentru creștere economică și locuri de muncă.

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 1. Modernizarea și extinderea infrastructurii Obiectiv specific nr.1.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere

Documente necesare:

- Cerere de finanțare;
- Studiu de fezabilitate/ documentație de avizare pentru lucrări de intervenții;
- Avize;
- Certificat de urbanism/ Autorizație de construire;
- Studiu geotehnic,
- Studiu topografic;
- Fișa tehnică privind condițiile de protecție a mediului

TITLUL PROIECTULUI 4.

CONSTRUIREA ȘI/SAU REABILITAREA, EXTINDEREA, DOTAREA AȘEZĂMINTELOR CULTURALE, CONSTRUIRE/ÎNFIINȚARE TEREN DE SPORT, CONSTRUIRE CENTRU DE RECREERE

Scopul proiectului: construirea/înființarea, reabilitarea, modernizarea, dotarea căminelor culturale, terenuri de sport și centre de recreere în vederea asigurării serviciilor culturale și sportive de calitate, respectiv crearea condițiilor ca aceste clădiri să redevină un centru comunitar de acces la informație și cultură și de coeziune socială.

Obiective specifice:

- asigura spațiul necesar pentru derularea tuturor activităților comunitare de interes public, fiind forul principal al activităților socio-culturale și spirituale.
- creșterea calității vieții culturale în mediul rural prin extinderea și susținerea infrastructurii culturale existente și prin diversificarea ofertei culturale

Grupul țintă: Comunitatea locală

Activități principale:

- Achiziționarea serviciilor de proiectare pentru elaborarea Studiului de fezabilitate.
- Elaborarea studiului de fezabilitate, recepționarea documentației
- Obținerea certificatului de urbanism
- Obținerea avizelor și acordurilor solicitate prin certificatul de urbanism
- Începerea procedurii de achiziție a serviciilor de proiectare pentru elaborarea proiectului tehnic, a caietelor de sarcini și a detaliilor de execuție.
- Formarea echipei de implementare
- Depunerea cererii de finanțare
- Implementarea proiectului

Surse de finanțare: PO Dezvoltare Durabilă și/sau altele

Posibili parteneri: ONG-urile locale

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivului de investiții se va face din bugetul local respectiv din veniturile proprii ale căminelor (taxă de închiriere).

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: 4.3. Creșterea standardului de viață al locuitorilor din zonele rurale din județ prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, sociale, culturale, de sănătate și de agrement.

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 1. Modernizarea și extinderea infrastructurii Obiectiv specific nr.1.3. Dezvoltarea infrastructurii de agrement

Documente necesare:

- Cerere de finanțare;
- Studiu de fezabilitate/ documentație de avizare pentru lucrări de intervenții;
- Proiecte, Avize; Autorizație de construire;

TITLUL PROIECTULUI 5.

REABILITAREA, EXTINDEREA ȘI DOTAREA ȘCOLILOR ȘI A GRĂDINIȚELOR CU PROGRAM NORMAL ȘI PROGRAM PRELUNGIT

Scopul proiectului: crearea condițiilor necesare pentru asigurarea serviciilor de educație de calitate, prin îmbunătățirea infrastructurii aferente acestui sector

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea calității infrastructurii de educație și a dotării școlilor din comună, asigurarea unui proces educațional la standarde europene, creșterea participării populației la procesul educațional;
- Asigurarea calității și a accesului la educație prin îmbunătățirea stării și a accesibilității infrastructurii educaționale și a dotărilor aferente ;
- Introducerea în sistemul educațional a unor metode bazate pe tehnologiile informațiilor și comunicațiilor
- Reducerea „decalajului digital” între mediul urban și mediul rural, accelerarea participării comunităților dezavantajate la economia și societatea cunoașterii;
- Ridicarea performanțelor economice locale prin sprijinirea educației, respectiv crearea condițiilor pentru dezvoltarea unei piețe locale competitive ;

Grupul țintă: Comunitatea locală

Activități principale:

- Achiziționarea serviciilor de proiectare pentru elaborarea Studiului de fezabilitate.
- Elaborarea studiului de fezabilitate, recepționarea documentației
- Obținerea certificatului de urbanism
- Obținerea avizelor și acordurilor solicitate prin certificatul de urbanism
- Începerea procedurii de achiziție a serviciilor de proiectare pentru elaborarea proiectului tehnic, a caietelor de sarcini și a detaliilor de execuție.
- Formarea echipei de implementare
- Depunerea cererii de finanțare
- Implementarea proiectului

Surse de finanțare: Diverse

Posibili parteneri: Școlile/grădinițele din comună, ONG-urile locale

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivului de investiții se va face din bugetul local.

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: 4.3. Creșterea standardului de viață al locuitorilor din zonele rurale din județ prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, sociale, culturale, de sănătate și de agrement.

Încadrarea în strategia de dezvoltare locală: Obi. strat. nr. 4. Modernizarea și îmbunătățirea serviciilor de educație Obi. sp. 4.2.1. Construirea/reabilitarea/extinderea și dotarea școlilor și grădinițelor

Documente necesare:

- Cerere de finanțare;
- Studiu de fezabilitate/ documentație de avizare pentru lucrări de intervenții;
- Proiecte, Avize; Autorizație de construire;

TITLUL PROIECTULUI 6.

CREȘTEREA CALITĂȚII SERVICIILOR SOCIALE

Scopul proiectului:

Creșterea calității de servicii sociale acordate persoanelor vârstnice, amenajarea unui spațiu pentru un club al vârstnicilor.

Obiective specifice:

- Reabilitarea unei clădiri și amenajarea acesteia
- Îmbunătățirea serviciilor pentru seniori

Grupul țintă: Comunitatea locală, angajații direcției de asistență socială

Activități principale: - Reabilitarea și adaptarea funcțională a unei clădiri existente, care, în prezent, nu este utilizată și dotarea corespunzătoare pentru a fi folosită ca și un club al vârstnicilor.

Rezultatele așteptate:

- o clădire reabilitată
- calitatea îmbunătățită a serviciilor sociale

Surse de finanțare: PO Sănătate; PO Combaterea Sărăciei și/sau altele

Posibili parteneri: Direcția județeană de asistență socială, Asociația Caritas Alba Iulia

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Cheltuielile ulterioare de funcționare vor fi suportate din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 4.3. Creșterea standardului de viață al locuitorilor din zonele rurale din județ prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, sociale, culturale, de sănătate și de agrement

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 1. Modernizarea și extinderea infrastructurii, Obiectiv specific nr.4 Creșterea calității serviciilor sociale

Documente necesare:

- Cerere de finanțare;
- Studiu de fezabilitate/ documentație de avizare pentru lucrări de intervenții;
- Avize;

TITLUL PROIECTULUI 7.

LĂRGIREA SERVICIILOR DE TIP AFTER SCHOOL

Scopul proiectului: Dezvoltarea serviciilor de educație de tip „after school” în comună

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea calității actului educațional
- Creșterea gradului de mulțumire al beneficiarilor

Grupul țintă: - copii de la grădiniță, elevii din clasele I-IV din comună

- cadre didactice din comună
- comunitatea locală

Activități principale:

1. Amenajarea clădirii școlii pentru program tip „after school”
2. Pregătirea spațiilor și activităților pentru program tip „after school”

Rezultatele așteptate:

- Creșterea calității serviciilor de educație
- Asigurarea unui cadru plăcut și securizat pentru copii
- Creșterea gradului de accesibilitate al familiilor care doresc alternative mai bune pentru îngrijirea și educarea copiilor.

Surse de finanțare: PO Capital Uman și/sau altele

Posibili parteneri: Inspectoratul Școlar Județean Mureș

Perioada de implementare: 2015-2016

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivelor se va realiza din sursele proprii ale primăriei

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: La nivel județean: Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de învățământ, sănătate, situații de urgență, protecție socială. Măsura 1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii de învățământ și a serviciilor educaționale, prin construirea, reabilitarea, amenajarea, extinderea și modernizarea acestora în mediul urban și rural.

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 4, Obiectiv specific nr.4.2. Îmbunătățirea serviciilor de educație și culturale. P 4.2.4. lărgirea serviciilor de tip after school.

Documente necesare: - Cerere de finanțare
- Studiu de fezabilitate
- Proiect tehnic

TITLUL PROIECTULUI 8.

INTRODUCEREA, INSTALAREA, APLICAREA UNOR TEHNOLIGII/SISTEME/UNITĂȚI DE

PRODUCȚIE/SOLUȚII ALTERNATIVE DE PRODUCȚIE/UTILIZARE A ENERGIEI

Scopul proiectului: Protecția mediului prin reducerea consumului de energie, utilizând tehnologii/sisteme/surse alternative de producere a energiei.

Obiective specifice:

- Valorificarea uneia dintre tehnologiile/sistemele/resursele regenerabile/ecologice de energie – e.g. energia solară, eoliană, înființare unități de producere a peleților/montare cazane peleți, sisteme geotermice, construcții/case pasive etc.;
- Creșterea independenței energetice față de importurile de resurse de energie primară prin diversificarea surselor și tehnologiilor de producere a energiei electrice: ca urmare se realizează utilizarea rațională și mai eficientă a resurselor energetice primare în alte scopuri decât acela al producerii de energie electrică;
- Protecția mediului prin utilizarea unei surse și tehnologii nepoluante de producere a energiei electrice;
- Promovarea dezvoltării durabile;

Grupul țintă: Comunitatea locală, instituții publice, agenți economici

Activități principale: - Achiziționarea și amenajarea terenului în scopul amplasării echipamentelor/ instalațiilor proiectului;

- Construcții și instalații aferente construcțiilor necesare implementării proiectului;

- Achiziția de echipamente, inclusiv a echipamentelor de monitorizare continuă;

- Racordarea la rețeaua Sistemului Electroenergetic Național în aval de punctul de delimitare.

Rezultatele așteptate: - Reducerea costurilor cu iluminatul public

- Reducerea consumului de energie

Surse de finanțare: PO Dezvoltare Durabilă și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș, ONG-uri active și cu experiență în domeniu

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Cheltuielile ulterioare de funcționare vor fi suportate din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Regional: Prioritatea 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie.

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr.8. **Asigurarea calității mediului și a condițiilor de locuire, Obiectiv specific nr. 6.2.** Eficiența energetică și surse alternative de energie.

Documente necesare:

- Cerere de finanțare;
- Studiu de fezabilitate
- Studiu potențial energetic surse alternative
- Raport- evaluare impact mediu

TITLUL PROIECTULUI 9.

CREȘTEREA EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

Scopul proiectului: Îmbunătățirea relației dintre administrația publică, comunitatea locală și agenții economici.

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea metodelor de informare publică
- Gestionarea mai eficientă a serviciilor furnizate

Grupul țintă: - Comunitatea locală, agenți economici

Activități principale:

- Implementarea sistemului e-guvernare;
- Instruirea funcționarilor publice din Primăria comunei;
- Informarea grupurilor țintă cu privire la proiect;
- Implementarea unui sistem GIS și realizarea bazei de date aferente acestuia;
- Implementarea unui sistem informatic de gestionare a documentelor;

Rezultatele așteptate: - Creșterea transparenței decizionale

- Reducerea birocrăției în administrația publică locală
- Reducerea timpului de prelucrare a documentelor

Surse de finanțare: PO Creștere inteligentă și Digitalizare și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Cheltuielile ulterioare de funcționare vor fi suportate din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 7.1. Îmbunătățirea procesului de politici publice în administrația publică locală

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 5. Dezvoltarea capacităților administrative, **Obiectiv specific nr. 5.3.** Creșterea eficienței activității administrației publice locale

Documente necesare: Cerere de finanțare;
Studiu de fezabilitate

TITLUL PROIECTULUI 10.

CREȘTEREA EFICIENȚEI SERVICIILOR PUBLICE ȘI DE GOSPODĂRIRE COMUNALE

Scopul proiectului: Creșterea eficienței serviciilor publice și de gospodărire comunale existente sau, după caz, înființarea și dotarea unor servicii publice și de gospodărire comunală noi în cadrul Comunei Gheorghe Doja pe teritoriul UAT.

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea serviciilor oferite populației
- Gestionarea mai eficientă a serviciilor furnizate

Grupul țintă: - Comunitatea locală

Activități principale:

- creșterea eficienței serviciilor publice și de gospodărire comunală prin achiziționarea de echipamente, utilaje noi și moderne în vederea dotării serviciilor publice și de gospodărire comunală deja existente pe teritoriul UAT Gheorghe Doja;
- creșterea eficienței serviciilor publice și de gospodărire comunală prin înființarea de servicii publice și de gospodărire comunală noi pe teritoriul UAT Gheorghe Doja, respectiv dotarea acestora cu echipamente, utilaje noi și moderne.

Rezultatele așteptate:

Creșterea eficienței serviciilor publice și de gospodărire comunală oferite populației

Surse de finanțare: PO DEZVOLTARE DURABILĂ/ PROGRAMUL LEADER sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Cheltuielile ulterioare de funcționare vor fi suportate din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 4.3. Creșterea standardului de viață al locuitorilor din zonele rurale din județ prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare,

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 5. Dezvoltarea capacităților administrative, **Obiectiv specific nr. 5.3.** Creșterea eficienței activității administrației publice locale

Documente necesare: Cerere de finanțare

TITLUL PROIECTULUI 11.

DEZVOLTAREA ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI SERVICIILOR PUBLICE ELECTRONICE SUSȚINEREA IMPLEMENTĂRII DE SOLUȚII DE E-GVERNARE ȘI ASIGURAREA CONEXIUNII LA BROADBAND

Scopul proiectului: Îmbunătățirea relației dintre administrația publică, comunitatea locală și agenții economici.

Obiective specifice:

- Îmbunătățirea metodelor de informare publică
- Gestionarea mai eficientă a serviciilor furnizate

Grupul țintă: - Comunitatea locală, agenți economici

Activități principale:

- Implementarea sistemului e-guvernare;
- Instruirea funcționarilor publice din Primăria comunei;
- Informarea grupurilor țintă cu privire la proiect;
- Implementarea unui sistem GIS și realizarea bazei de date aferente acestuia;
- Implementarea unui sistem informatic de gestionare a documentelor;

Rezultatele așteptate: - Creșterea transparenței decizionale

- Reducerea birocrăției în administrația publică locală
- Reducerea timpului de prelucrare a documentelor

Surse de finanțare: PO Creștere inteligentă și Digitalizare și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2020-2027

Sustenabilitate: Cheltuielile ulterioare de funcționare vor fi suportate din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 7.1. Îmbunătățirea procesului de politici publice în administrația publică locală

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 5. Dezvoltarea capacităților administrative, **Obiectiv specific nr. 5.3.** Creșterea eficienței activității administrației publice locale

Documente necesare: Cerere de finanțare;
Studiu de fezabilitate

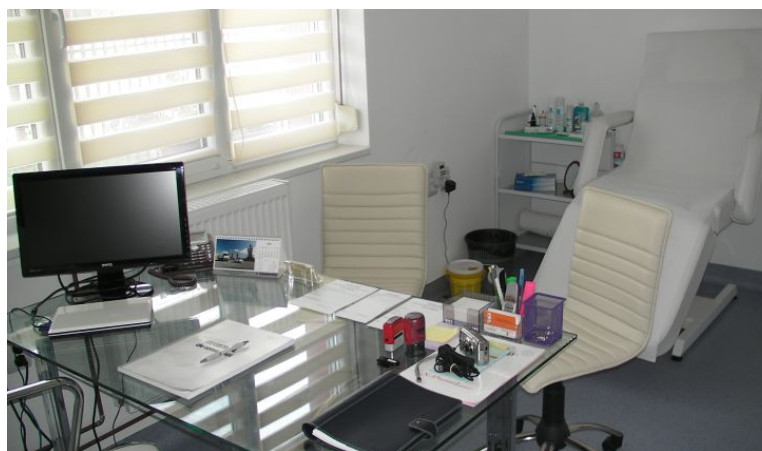

Cabinet stomatologic Corunca dotat și reabilitat din fonduri LEADER

TITLUL PROIECTULUI 12.

EXTINDEREA, ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR MEDICALE

Scopul proiectului: Extinderea și diversificarea serviciilor medicale prin înființarea unui dispensar de stomatologie și a unui dispensar de pediatrie

Obiective specifice: - Îmbunătățirea stării de sănătate a populației

- Creșterea calității vieții
- Asigurarea unor servicii de sănătate de calitate

Grupul țintă: - comunitatea locală

Activități principale:

- Organizarea echipei de management și de implementare a proiectului
- Obținerea avizelor favorabile privind oportunitatea și necesitatea investiției din partea Direcției de Sănătatea Publică Mureș
- Obținerea avizelor solicitate
- Achiziția proiectului tehnic, realizarea acestuia
- Dotarea dispensarelor

Rezultatele așteptate: - dispensar de pediatrie
- dispensar de stomatologie

Surse de finanțare: PO Sănătate și/sau altele

Posibili parteneri: Ministerul Sănătății

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de învățământ, sănătate, situații de urgență, protecție socială ,

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 4, M 4.3. Modernizarea serviciilor sociale, M 4.1. Modernizarea și dezvoltarea serviciilor de sănătate

Documente necesare: - Cerere de finanțare
- Studiu de fezabilitate, proiect tehnic

TITLUL PROIECTULUI 13. DEZVOLTAREA ECONOMIEI SOCIALE ÎN MEDIU RURAL

Presa de fructe comunitară, Lupeni

Presa de fructe comunitară,
Eremieni, com. Bereni

Scopul proiectului: - creșterea capacității comunității locale pentru dezvoltare durabilă și inclusivă
- reducerea sărăciei

Obiective specifice: - dezvoltarea și promovarea unor activități generatoare de venit la nivel de comunitate locală, activități care ajută membrii societății rurale să se integreze sau să se reintegreze pe piața muncii și care contribuie la bunăstarea comunității;

- pregătirea antreprenorială în domeniul economiei sociale pentru membrii grupurilor vulnerabile și ai organizațiilor care susțin interesele acestora.
- Înființarea unei microîntreprinderi într-un domeniu specific localității

Grupul țintă: - comunitatea rurală și în special grupurile vulnerabile (femei, romi etc.)

Activități principale: - înființarea întreprinderii sociale
- măsurarea performanței
- creștere, adaptare, evoluție

Rezultatele așteptate:

- oferirea unui loc de muncă pentru grupurile vulnerabile, în special femei
- producerea de bunuri și servicii pentru comunitatea locală
- stoparea fenomenului emigrării
- crearea unei surse de venit complementare
- creșterea economică durabilă

Surse de finanțare posibile: PO Combaterea Sărăciei și/sau altele

Posibili parteneri: - ONG-uri cu experiență în domeniu: Fundația Civitas, Caritas Alba Iulia, parteneri străini etc.

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea se va realiza din bugetul local în colaborare cu agenții economici

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: **Strategia Europa 2030:** Creștere favorabilă incluziunii: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 2. Dezvoltarea economică a comunei, Obiectiv strategic nr. 2.4. Promovarea parteneriatului public-privat

Documente necesare: - Cerere de finanțare (plan de afaceri), studiu de fezabilitate, proiect tehnic

TITLUL PROIECTULUI 14.

ORGANIZAREA SCHIMBULUI DE EXPERIENȚĂ CU AUTORITĂȚILE LOCALE DIN ROMÂNIA ȘI DIN ALTE LOCALITĂȚI DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

Scopul proiectului:

Scopul proiectului este de a facilita schimbul de experiență dintre factorii de decizie și politici, reprezentanți ai autorităților locale, ONG-uri și experți relevanți din România și din alte țări ale Uniunii Europene.

Obiective specifice: - creșterea capacității administrative a autorităților publice locale;

- organizarea și realizarea schimbului de experiență și a vizitelor de studiu a factorilor de decizie, administrațiilor publice locale;
- crearea legăturilor de colaborare bilaterală sau multilaterală între factorii de decizie și administrația locală ale participanților;

Grupul țintă: - reprezentanți ai administrației locale
- reprezentanți ai ONG-urilor

Activități principale: 1. Organizarea unei sesiuni de informare
2. Elaborarea proiectului
3. Derularea schimburilor de experiență
4. Derularea conferinței internaționale
5. Raport de activitate

Rezultatele așteptate: -schimburi de experiență
conferință internațională
- Facilitarea transferului experiențelor acumulate
- Consolidarea parteneriatului dintre societatea civilă, factorii de decizie și administrația locală în scopul identificării problemelor și soluțiilor

Surse de finanțare: Programul „Europa pentru cetățeni” și/sau altele

Posibili parteneri: Localitățile înfrățite

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 7.1. Îmbunătățirea procesului de politici publice în administrația publică locală

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 5, Dezvoltarea capacităților administrative, Obiectiv specific nr. 5.1. Dezvoltarea resursei umane

Documente necesare: - Cerere de finanțare

TITLUL PROIECTULUI 15.
IMPLEMENTAREA SISTEMULUI DE MANAGEMENT AL CALITĂȚII
LA NIVELUL PRIMĂRIEI COMUNEI

Scopul proiectului: Îmbunătățirea furnizării serviciilor publice la nivelul comunei și introducerea sistemului de management al calității

Obiective specifice: - simplificarea proceselor de management și de execuție;
- monitorizarea și reducerea timpului de furnizare a serviciilor, a costurilor;
- creșterea eficienței și calității serviciilor publice;
- pregătirea continuă a funcționarilor publici și a conducătorilor instituțiilor publice;
- îmbunătățirea procesului de coordonare și comunicare;

Grupul țintă: - angajați ai administrației locale
- comunitatea locală, agenții economici

Activități principale: 1. Elaborarea proiectului
2. Promovarea proiectului;
3. Evaluarea inițială a sistemului actual de furnizare a serviciilor publice;
4. Implementarea Sistemului de Management al Calității în administrația publică locală – Certificare ISO 9001:2008;
5. Reorganizarea instituțională a primăriei comunei conform standardului ISO 9001:2008;
6. Evaluare, audit și raportare.

Rezultatele așteptate: - un sistem de management al calității elaborat, adoptat, implementat și certificat la nivelul primăriei comunei vizând pe termen lung, îmbunătățirea continuă a rezultatelor prin concentrare asupra cetățenilor și cerințelor a tuturor celorlalte grupuri interesate
- 100% din grupul țintă își vor îmbunătăți cu minim 50% cunoștințele și abilitățile în domenii majore legate de eficientizarea serviciilor publice și buna guvernare (politici publice, planificare strategică, management resurse umane și financiar, achiziții publice, dezvoltare de parteneriate)
- 100% din grupul țintă ca urmare a instituirii, prin Sistemul de Management al Calității, a unui cadru clar de desfășurare a atribuțiilor, vor deveni mai responsabili și mai implicați la locul de muncă, mai motivați pentru calitate în activitatea desfășurată;
- 8% din grupul țintă vor beneficia de condiții îmbunătățite de muncă în urma achiziționării de mobilier și echipamente informatice.

Alte rezultate:

- Un raport de evaluare a performanței serviciilor publice;
- O aplicație informatică pentru managementul integrat al documentelor, permițând un management al documentelor mai eficient, mai rapid și mai sigur și o eficientizare a distribuirii informației;
- Obiecte de inventar achiziționate: calculatoare desktop și laptop, imprimante, copiator, mobilier;
- Apariții în mass media;
- Diminuarea cu 10% (la finalul proiectului) a duratei de livrare a serviciilor publice – ca urmare a tuturor activităților proiectului.

Surse de finanțare: PO Creștere Inteligentă și Digitalizare și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivului de investiții se va face din bugetul local

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 7.1. Îmbunătățirea procesului de politici publice în administrația publică locală

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 5, Dezvoltarea capacităților administrative, Obiectiv specific nr. 5.2. Dezvoltarea serviciilor de e-administrație

Documente necesare: - Cerere de finanțare

TITLUL PROIECTULUI 16.

ÎNFIINȚAREA UNEI ASOCIAȚII DE DEZVOLTARE INTERCOMUNITARĂ PENTRU IMPLEMENTAREA UNOR PROIECTE COMUNE DE DEZVOLTARE A INFRASTRUCTURII ȘI UTILITĂȚILOR CU LOCALITĂȚILE ÎNVECINATE

Scopul proiectului: Dezvoltarea unui sistem de infrastructuri care să asigure dezvoltarea întreprinderilor, atragerea investițiilor, transferul de tehnologie, dezvoltarea rurală

Obiective specifice: - Consolidarea rolurilor unităților administrativ-teritoriale

- Gestionarea responsabilă a resurselor naturale și protecția mediului
- Echilibrarea și creșterea ritmului dezvoltării economice
- Îmbunătățirea condițiilor de viață

Grupul țintă: - Localitățile din apropierea comunei

- Locuitorii comunei

Activități principale: - Înființare Asociație

- Elaborare proiect pentru dezvoltarea infrastructurii de transport
- Elaborare proiect pentru dezvoltarea durabilă a turismului
- Elaborare proiect pentru dezvoltarea structurii educaționale
- Elaborare proiect pentru dezvoltarea infrastructurii serviciilor sociale
- Elaborare proiect pentru dezvoltarea serviciilor publice (iluminat, gaze, deșeuri)

Rezultatele așteptate: - Îmbunătățirea sistemului de transport la nivel zonal

- Utilități, parcări aranjate pe aceste rute

- Implementarea unor programe care să permită accesul la servicii de sănătate, educație la toate nivelurile

Surse de finanțare: diverse

Posibili parteneri: Administrațiile locale ale localităților învecinate, Consiliile județene

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivelor se va realiza din sursele proprii ale primăriilor

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Domeniu prioritar județean: Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale

Prioritar la nivel european: Dezvoltarea unei infrastructuri moderne pentru creștere economică și locuri de muncă

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 5. Dezvoltarea capacităților administrative, Obiectiv specific nr. 5.3. Creșterea eficienței activității administrației publice locale

Documente necesare: - Cerere de finanțare

TITLUL PROIECTULUI 17.
PROMOVAREA IMPORTANȚEI ȘCOLARIZĂRII ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI
CARE REPREZINTĂ RISC DE ABANDON ȘCOLAR

Scopul proiectului: Creșterea frecvenței școlare și reducerea abandonului școlar

Obiective specifice: - Identificarea copiilor cu risc de abandon

- Parteneriate între școală și comunitate pentru reducerea abandonului școlar
- Crearea unui mediu inclusiv pentru copii cu risc de abandon școlar

Grupul țintă:

- Copiii cu risc ridicat de abandon școlar
- Familiile copiilor cu risc ridicat de abandon școlar
- Personalul didactic din școli
- Reprezentanți ai comunității

Activități principale:

- Evaluarea nevoilor de informare, formare și consiliere ale reprezentanților comunităților selectate (profesori, director de școală, părinți și reprezentanți ai comunității);
- Formarea personalului școlar în toate dimensiunile proiectului pentru a putea oferi servicii adaptate de informare, facilitare, formare și consiliere părinților și altor membri ai comunității;
- Promovarea activităților comune în cadrul planului de acțiune al școlii, în funcție de problemele și de provocările identificate
- Organizarea de cursuri de educație parentală în comunitățile selectate cu scopul de a îmbunătăți comunicarea dintre părinte și copil;
- Discuții cu liderii romi, în încercarea de a schimba percepția părinților față de educație;
- Conectarea familiilor copiilor cu risc de abandon școlar la resursele disponibile în comunitate;

Rezultatele așteptate: - Creșterea frecvenței școlare și reducerea riscului de abandon școlar în cazul copiilor ce provin din medii defavorizate din punct de vedere socio-economic cu 40%

- Asigurarea abilităților primare copiilor ce provin dintr-un mediu defavorizat din punct de vedere socio-economic 100%
- Dezvoltarea abilităților profesorilor și dobândirea de către aceștia a unor competențe didactice inovatoare
- Transformarea școlilor într-un mediu prietenos prin implicarea activă a tuturor actorilor: personal didactic, elevi, părinți și alți membri ai comunității

Surse de finanțare: PO Capital Uman, PO Combaterea Sărăciei, și/sau altele

Posibili parteneri: Consiliul Județean Mureș

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivelor se va realiza din sursele proprii ale primăriei

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de învățământ, sănătate, situații de urgență, protecție socială

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 4. Dezvoltarea serviciilor sociale, Obiectiv specific nr. 4.2. Modernizarea serviciilor de educație

Documente necesare: - Cerere de finanțare

TITLUL PROIECTULUI 18.
DESEMNAȚIA ȘI DELIMITAREA UNOR ARII PROTEJATE DE INTERES LOCAL, PROIECTE COMUNITARE DE CURĂȚENIE, DECONTAMINARE, (RE)PLANTARE

Scopul proiectului: Încurajarea comunității locale și în special a tinerilor de a se implica în proiecte și activități ecologice de protecția mediului

Obiective specifice: - Creșterea nivelului de informare privind schimbările climatice și soluțiile de reducere a acestora prin acțiuni educative

Activități:

- acțiuni educative informale de protecție a naturii
- acțiuni de delimitare zone/arii protejate de interes local
- acțiuni de curățenie, plantare
- confecționare de materiale promovare și informative
- amplasare panouri informative

Grupul țintă: - elevi din școala comunei
- cadre didactice, comunitatea locală

Rezultatele așteptate: - Creșterea gradului de informare și sensibilizarea întregii populații
- Educarea și conștientizarea elevilor și a populației adulte din comună;

Surse de finanțare: Diverse

Posibili parteneri: Școlile din comună

Perioada de implementare: 2021-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivelor se va realiza din sursele proprii ale primăriei.

Coerența cu politicile europene, naționale, regionale, județene: La nivel județean: Prioritatea nr. 3. Protecția mediului înconjurător, eficiență energetică, utilizarea surselor alternative de energie

Încadrarea în cadrul strategiei de dezvoltare locală: Obiectiv strategic nr. 6, Obiectiv specific nr. 6.3 Îmbunătățirea aspectului comunei, P 6.3.3. Inițierea unor campanii de educare a copiilor și tinerilor în privința protecției mediului

Documente necesare: - Cerere de finanțare

TITLUL PROIECTULUI 19.

CONSTRUCȚIA DE CASE ȘI CAPELE MORTUARE

Scopul proiectului: Construirea unui edificiu mortuar adecvat și conform normelor europene în localitățile aparținătoare teritoriului administrativ al comunei

Obiective specifice: - Creșterea nivelului de informare privind schimbările climatice și soluțiile de reducere a acestora prin acțiuni educative

Activități principale:

- Achiziționarea serviciilor de proiectare pentru elaborarea Studiului de fezabilitate.
- Elaborarea studiului de fezabilitate, recepționarea documentației
- Obținerea certificatului de urbanism
- Obținerea avizelor și acordurilor solicitate prin certificatul de urbanism
- Începerea procedurii de achiziție a serviciilor de proiectare pentru elaborarea proiectului tehnic, a caietelor de sarcini și a detaliilor de execuție.
- Formarea echipei de implementare
- Depunerea cererii de finanțare
- Implementarea proiectului

Grupul țintă: comunitatea locală

Surse de finanțare: Diverse

Posibili parteneri: Reprezentanții cultelor locale

Perioada de implementare: 2020-2027

Sustenabilitate: Întreținerea obiectivelor se va realiza din sursele proprii ale primăriei.

Documente necesare: - Cerere de finanțare

Monitorizare și evaluare

Un comitet de monitorizare va fi creat pentru supravegherea implementării, monitorizării și evaluării strategiei. Comitetul de monitorizare va fi prezidat de Primarul comunei și asistat de un secretariat permanent, responsabil de pregătirea documentelor pentru discuții în cadrul comitetului și pentru redactarea agendei și minutelor reuniunilor acestuia.

Comitetul de monitorizare va reflecta principiul parteneriatului, incluzând reprezentanți ai Primăriei comunei și al serviciilor publice,

parteneri sociali, agenți economici și organizații neguvernamentale care pot avea o contribuție eficientă la implementarea strategiei.

Comitetul de monitorizare va fi creat nu mai târziu de 3 luni de la aprobarea strategiei de către Consiliul local al comunei. Comitetul de monitorizare se va întruni de cel puțin două ori pe an.

Două evaluări intermediare vor fi realizate de evaluatori independenți, contractați de Primăria comunei, în anii 2023 și 2027 pentru a verifica relevanța, eficiența, eficacitatea, utilitatea și sustenabilitatea strategiei și a oferi recomandări pentru îmbunătățirea acesteia și lecții pentru viitoarele intervenții de acest gen.

Elaborat de către

Asociația Microregiunea Valea Nirajului

Miercurea Nirajului 2020

